

magazin bibliologic

ÎN ACEST NUMĂR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE

Elena PINTILEI
Veronica BORȘ
Olga ELAȘCO

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Ludmila CORGHENCI
Tamara ZASMENCO
Nadejda KNEAZEVA

STUDII ȘI CERCETĂRI

Angela DRĂGĂNEL
Rodica BALEANU
Adelina PORCESCO
Tatiana KIRIAK

EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE

Angela DRĂGĂNEL
Cristina ONCEA
Ludmila STRAHOTEANU
Aculina MIHALUȚA
Mihaela STAYER

ANIVERSĂRI. JUBILEE. OMAGII

Vera CIOCAN

INFORAFT. NOUTĂȚI EDITORIALE

Margareta CEBOTARI

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 1-2, 2025

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Instituția Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației: Elena Pintilei

Comitetul științific:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător, Chișinău
Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B. P. Hasdeu”, Chișinău

Colegiul de redacție:

Ludmila Corghenci, Veronica Borș, Elena Balinschi, Elena Pintilei
Vera Osoianu, Lilia Povestca, Jana Badan, Victoria Vasilica

Redactor-șef:

Ludmila Corghenci

Secretar de redacție: Jana Badan

Redactor: Ludmila Șimanschi

Redactor bibliografic: Elena Balinschi

Coperta: Alexandru Burdila

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Clasificare/Indexare: Aliona Muntean, Victoria Vasilica

Traducere în engleză: Elina Bolgarina

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM (proces-verbal nr. 4 al ședinței din 18.07.2025). Răspunderea asupra conținutului materialelor revine în întregime autorilor. Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice Instrumentul Bibliometric Național. Com. nr. 15.
Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”.

SUMAR

4 – 6	SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE Elena PINTILEI. Biblioteca Națională a Republicii Moldova la GPDNet: diplomatie publică și dialog intercultural
7 – 10	Veronica BORȘ. Ziua Națională a Lecturii 2025 la Biblioteca Națională a Republicii Moldova
11 – 14	Olga ELAȘCO. Donație reprezentativă de carte românească pentru bibliotecile din Republica Moldova: un pod cultural durabil între Chișinău și București
15 – 19	CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI Ludmila CORGHENCI. Noi termeni și definiții în SM ISO 2789:2024 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”
20 – 23	Tamara ZASMENCO, Nadejda KNEAZEVA. Rețeaua de biblioteci tehnice ale feroviarilor din Republica Moldova: punct de referință în dezvoltarea profesională a specialiștilor din domeniul feroviar
24 – 36	STUDII ȘI CERCETĂRI Angela DRĂGĂNEL. Rezultatele studiului sociologic național „Concordanța dintre posibilitățile tehnologice ale bibliotecii și necesitățile digitale ale utilizatorilor. Lectura digitală”
37 – 45	Adelina PORCESCO. Evaluarea și îmbunătățirea calității serviciilor în bibliotecile publice. Studiu de caz al Bibliotecii Publice Raionale „Iulian Filip”, Drochia
46 – 51	Rodica BALEANU. Povești fără cuvinte: dezvoltarea imaginației și a gândirii critice cu ajutorul cărților fără text
52 – 55	Tatiana KIRIAK. Михаил Эминеску в переводах на гагаузский язык
56 – 59	EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE Angela DRĂGĂNEL. Memoria locală prin digitalizare: de la martori la creatori
60 – 62	Cristina ONCEA. Implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă la Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina
63 – 66	Ludmila STRAHOTEANU. Serviciile electronice – poartă spre incluziunea digitală. Din experiența Bibliotecii Publice Larga Nouă, raionul Cahul
67 – 72	Aculina MIHALUȚA, Mihaela STAYER. Biblioteca Științifică a USARB: între tradiție și inovație. Lansarea proiectelor finanțate de către Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova
73 – 74	ANIVERSĂRI. JUBILEE. OMAGII Vera CIOCAN. Nadejda Pădure: un promotor al culturii și educației
75 – 77	INFORAFT. NOUTĂȚI EDITORIALE Margareta CEBOTARI. Monografia biobibliografică „Nicolae Schițco – personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc”
78	AUTORII ARTICOLELOR
79 – 82	GHID PENTRU AUTORI (cerințe privind publicarea articolelor)

SUMMARY

	UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY
4 – 6	Elena PINTILEI. National Library of the Republic of Moldova in GPDNet: Public diplomacy and the intercultural dialogue
7 – 10	Veronica BORȘ. National Reading Day at the National Library of the Republic of Moldova
11 – 14	Olga ELAȘCO. Representative donation of the Romanian books for the libraries of the Republic of Moldova – a sustainable cultural bridge between Chișinău and Bucharest
	CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM
15 – 19	Ludmila CORGHENCI. New terms and definitions in Standard SM ISO 2789:2024 "Information and documentation – International library statistics"
20 – 23	Tamara ZASMENCO, Nadejda KNEAZEVA. Railway Technical Library Network of the Republic of Moldova as reference point for professional development of the rail specialists
	STUDIES AND RESEARCH
24 – 36	Angela DRĂGĂNEL. The results of the sociological study at national level "Concordance between the technological possibilities of the library and the digital needs of users. Digital reading"
37 – 45	Adelina PORCESCO. Evaluating and improving the quality of services in public libraries. Case study of the "Iulian Filip" District Public Library, Drochia
46 – 51	Rodica BALEANU. Fairytales without words: developing imagination and critical thinking with the help of wordless books
52 – 55	Tatiana KIRIAK. Mihail Eminescu's works translated into Gagauz
	EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES
56 – 59	Angela DRĂGĂNEL. Local memory goes through digitization: from witnesses to creators
60 – 62	Cristina ONCEA. Implementation of the Sustainable Development Goals at the "Mihai Eminescu" District Public Library, Rezina
63 – 66	Ludmila STRAHOTEANU. Electronic services as the gateway to digital inclusion. From the experience of the Larga Nouă Public Library, Cahul district
67 – 72	Aculina MIHALUȚA, Mihaela STAYER. USARB Scientific Library: between tradition and innovation. Launch of projects funded by the Department for Relations with the Republic of Moldova
	ANNIVERSARIES, JUBILEES. HOMAGE
73 – 74	Vera Ciocan. Nadejda Pădure, promoter of culture and education
	INFORMATION BOARD. PUBLISHER NEWS
75 – 77	Margareta CEBOTARI. Biobibliographic monography "Nicolae Schițco, distinct personality of Romanian culture and writing"
78	JOURNAL AUTHORS
79 – 82	GUIDE FOR THE AUTHORS

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA LA GPDNET: DIPLOMAȚIE PUBLICĂ ȘI DIALOG INTERCULTURAL

Elena PINTILEI

ORCID 0009-0005-1294-4150

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Biblioteca Națională a Republicii Moldova a participat la cea de-a 10-a Adunare Generală a Rețelei Globale de Diplomație Publică (GPDNet), desfășurată în Satul Cultural Katara din Doha, Qatar. Evenimentul a reunit delegați din 21 de țări și a subliniat importanța diplomației publice și a dialogului intercultural. Cu accent pe colaborarea culturală internațională, discuțiile au abordat impactul mass-mediei, inteligenței artificiale și al diplomației digitale în contextul globalizării. Participarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a evidențiat rolul instituției în promovarea diplomației publice și în sprijinirea schimburilor culturale internaționale.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Rețea Globală de Diplomație Publică, diplomație publică, Qatar, Satul Cultural Katara.

Abstract: The National Library of the Republic of Moldova took part at the 10th General Assembly of the Global Public Diplomacy Network (GPDNet), held in Katara Cultural Village in Doha, Qatar. The event brought together delegates from 21 countries, highlighting the importance of public diplomacy and intercultural dialogue. With a focus on international cultural cooperation, discussions approached the topics of the media impact, artificial intelligence and digital diplomacy in the course of globalization. Contribution of the National Library of the Republic of Moldova to this Assembly of the GPDNet highlighted the institution's role in promoting public diplomacy and supported international cultural exchanges.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, Global Public Diplomacy Network, public diplomacy, Qatar, Katara Cultural Village.

Lucrările celei de-a 10-a Adunări Generale: a Rețelei Globale de Diplomație Publică (GPDNet) au fost desfășurate în perioada 25-27 februarie 2025, fiind găzduite de Satul Katara, centrul cultural din orașul Doha, statul Qatar. Evenimentul a reunit delegați din 21 de țări, subliniind angajamentul internațional față de diplomația publică și dialogul intercultural. Delegația Republicii Moldova a inclus doi reprezentanți ai Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (subsemnata și directorul adjunct Veronica Borș).

Ceremonia de deschidere a fost inaugurată prin discursul prof. dr. Khalid

bin Ibrahim Al Sulaiti, Director General al Fundației Satul Cultural Katara și Președinte al GPDnet, care a evidențiat importanța diplomației publice în promovarea înțelegerii globale și consolidarea relațiilor interculturale și a reliefat faptul că Satul Cultural Katara a devenit un simbol al dialogului și al comunicării între diferite țări, națiuni, organizații culturale și societatea civilă de pe toate continentele. Gazda a punctat mai multe idei, menționând că pe parcursul unui deceniu rețeaua GPDNet a jucat un rol important în promovarea schimburilor culturale și a cooperării internaționale. De asemenea,

prof. Al Sulaiti a evidențiat provocările tot mai complexe cu care se confruntă societatea contemporană și importanța majoră a diplomației publice în acest context. Excelența Sa a pledat pentru o cooperare culturală internațională consolidată, menită să amplifice impactul inițiativelor, și a încurajat extinderea diplomației digitale și a mass-mediei pentru a implica un public cât mai larg. În plus, a accentuat necesitatea împuternicirii tinerilor, considerați actori esențiali în viitorul dialogului cultural.

Secretarul General al GPDNet, Maryam Al Saad, al doilea vorbitor din cadrul ședinței festive, a menționat necesitatea unor strategii inovatoare pentru creșterea angajamentului publicului și consolidarea unor medii de dialog intercultural constructiv. În cadrul intervenției sale el a evidențiat importanța cooperării și inovației în promovarea diplomației publice, rolul esențial al jurnalismului în facilitarea dialogului internațional și contribuția decisivă a mass-mediei la reducerea decalajelor cunoașterii culturilor. Totodată, Maryam Majid Al Saad a prezentat principalele obiective ale înființării Academiei GPD-Net și inițiativele pentru organizarea unui viitor eveniment cultural internațional programat pentru perioada 2025-2026. De asemenea, acesta a evidențiat faptul că cea de-a 10-a Adunare Generală GPDNet a devenit o platformă definitorie în conturarea viziunii rețelei pentru intervalul 2020-2030, punând accent pe îmbunătățirea interacțiunilor culturale și digitale. Printre temele centrale abordate au fost atât impactul inteligenței artificiale asupra diplomației digitale, cooperarea culturală și regională în era globalizării, cât și influența mass-mediei în diplomația publică.

Unul dintre momentele centrale ale evenimentului a constituit atelierul „Impactul mass-media: Construirea unor medii pozitive pentru un viitor global comun”, organizat în colaborare cu Satul Cultural Katara. Acest atelier a reunit profesioniști din domeniul mass-media, pentru a analiza modalitățile prin care presa tradițională și digitală poate fi valorificată în scopul consolidării diplomației publice. Deschiderea atelierului a fost marcată de prelegerea cu

tematica „Diplomația publică: comunicarea cu un public mai larg”, care a evidențiat importanța mass-mediei în modelarea societății și promovarea dialogului intercultural. Participanții au explorat strategii eficiente pentru implicarea publicului, respectarea sensibilităților culturale și utilizarea tehnicilor de *storytelling*, pentru a facilita o mai bună înțelegere reciprocă. Subiectele-cheie abordate au inclus impactul tehnologiilor emergente (cum ar fi inteligența artificială) asupra diplomației publice, precum și metodele de îmbunătățire a angajamentului media printr-o comunicare incluzivă și eficientă între diverse culturi.

Un alt moment semnificativ al Adunării Generale a fost sesiunea interactivă de dialog strategic, dedicată consolidării impactului GPDNet atât la nivel local, cât și la cel regional și cel internațional. Delegațiile participante au contribuit cu idei și sugestii valoroase pentru definirea viziunii de viitor a rețelei. Discuțiile s-au axat pe dezvoltarea unor strategii sustenabile, menite să amplifice influența GPDNet în promovarea diplomației culturale și a cooperării media internaționale.

Ediția a 10-a a rețelei GPDNet a fost marcată de spectacole culturale ce au ilustrat diversitatea artistică a țărilor participante, inclusiv Ungaria, Rwanda, Tadjikistan și Bulgaria. Aceste prezentări au relevat bogăția tradițiilor artistice ale fiecărei țări, incluzând muzica, moda și experiențele interactive, demonstrând că arta și cultura rămân instrumente universale de construire a punților între popoare, dincolo de barierele politice și lingvistice.

În spiritul promovării patrimoniului cultural românesc, delegația Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a adus în prim-plan una dintre cele mai autentice tradiții ale românilor – Mărțișorul. Bibliotecarele instituției au confecționat cu migală aceste simboluri ale primăverii, care au fost oferite tuturor membrilor Rețelei Globale de Diplomație Publică (GPDNet). Prin acest gest, delegația noastră nu doar că a împărtășit o tradiție străveche, dar a consolidat și legăturile culturale dintre națiuni. Explicarea semnificației Mărțișorului – simbol al renașterii, speranței și continuității –

a reprezentat un act de diplomatie culturală, prin care s-a evidențiat patrimoniul imaterial comun al Republicii Moldova, României și Bulgariei.

Oferirea Mărțișorului a fost nu doar un gest de curtoazie diplomatică, ci și o reafirmare a identității culturale și a valorilor tradiționale românești. Inițiativa delegației din Republica Moldova a subliniat importanța păstrării și transmiterii acestor obiceiuri, consolidând, în același timp, poziția Bibliotecii Naționale ca promotor activ al patrimoniului național în context internațional.

Evenimentul s-a încheiat cu o ceremonie solemnă, onorată de prezența prof. dr. Khalid bin Ibrahim Al Sulaiti, Director General al Fundației Satul Cultural Katara și Președinte al GPDNet; Saif Saad Al Dosari, Director General Adjunct al Fundației Satul Cultural Katara și Director de Resurse Umane; și Maryam Majed Al Saad, Secretar General al GPDNet și Director Executiv al Centrului de Diplomatie Publică Katara. În cadrul ceremoniei, delegațiile participante au fost premiate cu un trofeu reprezentativ, pentru contribuțiile lor esențiale în promovarea diplomatiei culturale și a dialogului internațional.

Cu siguranță, cea de-a 10-a Adunare Generală a GPDNet a reconfirmat importanța diplomatiei publice în promovarea dialogului intercultural. Evenimentele organizate la Doha au demonstrat că arta, cultura și mass-media rămân instrumente esențiale pentru consolidarea relațiilor internaționale și dezvoltarea unor platforme eficiente de colaborare culturală globală.

voltarea unor platforme eficiente de colaborare culturală globală.

Participarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la acest forum a oferit oportunitatea de a evidenția rolul esențial al bibliotecilor în diplomația publică. Biblioteca nu este doar un depozitar al cunoașterii, ci și un catalizator al dialogului intercultural, un spațiu de întâlnire pentru idei și inovație. În cadrul reuniunii, am avut ocazia să împărtășim experiențele și proiectele noastre axate pe promovarea patrimoniului cultural și educațional, consolidând relațiile cu parteneri internaționali din domeniul cultural și academic.

Discuțiile din cadrul Adunării Generale au pus în evidență rolul culturii, artelor și al mass-mediei în facilitarea dialogului internațional. Prin colaborarea cu rețelele globale de diplomatie publică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova își reafirmă angajamentul de a sprijini schimbările culturale și educaționale, contribuind la dezvoltarea unor inițiative comune menite să întărească înțelegerea și respectul reciproc între popoare.

Această participare a reprezentat o oportunitate valoroasă de a promova patrimoniul cultural al Republicii Moldova și de a consolida poziția Bibliotecii Naționale ca actor important în diplomația publică internațională. În viitor, ne propunem să dezvoltăm noi parteneriate și să inițiem proiecte care să reflecte angajamentul nostru față de valorile cooperării interculturale și educaționale.

ZIUA NAȚIONALĂ A LECTURII 2025 LA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Veronica BORȘ
ORCID 0000-0002-5759-3324
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul relevă activitățile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, organizate în contextul Zilei Naționale a Lecturii, ediția anului 2025, reflectând activitățile socio-culturale prin care se evidențiază și promovează lectura și rolul ei în societate, ce scot în prim-planul vieții culturale lectura și importanța acesteia. Programul de acțiuni consacrat Zilei Naționale a Lecturii 2025 au inclus inițiative comunitare de lectură publică, conferințe, expoziții de documente, serate literar-muzicale, întâlniri cu scriitori, lansări de carte, cluburi literare etc.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională, activități socio-culturale, parteneriate, Programul național LecturaCentral.

Abstract: This article reveals the works of the National Library of the Republic of Moldova in a context of the National Reading Day 2025, reflecting the socio-cultural activities to highlight and promote reading and its role in society, bring reading to the forefront of cultural life and accentuate its importance.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, socio-cultural activities, partnerships, LecturaCentral National Program.

Ziua Națională a Lecturii, sărbătoare instituită în țara noastră în anul 2022, este marcată la 14 februarie, în contextul Zilei Internaționale a Cititului Împreună și a aniversării poetului Grigore Vieru. Cu acest prilej, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a organizat activități culturale, sociale și educaționale care pun în evidență și promovează lectura și rolul ei în societate și scot în prim-planul vieții culturale importanța lecturii în dezvoltarea persoanelor și a societății. În contextul Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova de a declara anul 2025 Anul Mihai Eminescu, o atenție deosebită a fost acordată comemorării „omului deplin al culturii românești”, prin promovarea multidimensională a creației acestuia și a moștenirii

literare și artistice adiacente. Programul de acțiuni consacrat Zilei Naționale a Lecturii 2025 a inclus discuții și inițiative comunitare de lectură publică, sesiuni consultative, conferințe, expoziții de documente, serate literar-muzicale, întâlniri cu scriitori, lansări de carte, cluburi literare etc.

În cadrul programului de acțiuni dedicate promovării lecturii, a fost organizată o sesiune consultativă prilejuită de marcarea Zilei Internaționale a Cititului Împreună și a Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova. Evenimentul a avut ca scop sprijinirea bibliotecilor prin furnizarea de suport informațional și documentar, subliniind, totodată, rolul esențial pe care îl au bibliotecile și bibliotecarii în formarea unei culturi a lecturii și în consolidarea unei societăți educate.

Pentru a marca Ziua Internațională a Cititului Împreună, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inițiat Campania națională „Citim cu voce tare împreună” și a concentrat eforturile bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci spre a celebra impactul unic și forța lecturii cu voce tare în susținerea cunoașterii și educației, prin asocierea bibliotecilor, instituțiilor educaționale și a comunităților pentru promovarea lecturii.

Instituția a desfășurat în cadrul acestei inițiative comunitare un program de lectură publică cu genericul „Făt-Frumos din lacrimă: povestea care prinde viață”, cu participarea elevilor din clasa a IV-a C de la Liceul Teoretic Român-Francez „Gheorghe Asachi”. În cadrul evenimentului a fost prezentată expoziția „Făt-Frumos din lacrimă: călătoria unei cărți”, fiind expuse diverse publicații din colecțiile Bibliotecii Naționale.

Ziua Națională a Lecturii 2025 a reprezentat un prilej de reflecție asupra rolului cărții și lecturii ca mod de viață, influențând modalitatea de gândire, dezvoltare a spiritului critic și consolidare a identității culturale. Cu acest prilej, au fost trasate direcțiile strategice a ediției anului 2025, într-un eveniment desfășurat online „Ziua Națională a Lecturii: traiectorie 2025”, dedicat promovării cărții și lecturii. Evenimentul a reunit personalități din domeniul educației, culturii, literaturii și al biblioteconomiei, oferind o platformă de comunicare pentru inițiative și oportunități de colaborare, schimb de idei și bune practici.

Cu mesaje de susținere și încurajare au venit Liliana Nicolăiescu-Onofrei, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, și Sergiu Prodan, ministru al culturii. Dna Lucia Țurcanu, cercetător științific la Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu” (România), a dat start activității cu o prezentare despre „Eminescu... prin ochii experților literari”. Un moment-cheie al Zilei Naționale a Lecturii 2025 l-a constituit prezentarea edițiilor ordinare a trei proiecte naționale, intitulată „Trei proiecte și toată țara”, în cadrul căreia discuțiile s-au axat pe proiectele prioritare pe segmentul promovării

lecturii sub egida Ministerului Culturii. Dna Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a dat start lansării Programului Național *LecturaCentral*; dna Maria Șleahțișchi, director al Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” a prezentat proiectul „Cartea deschisă”; iar Eugenia Bejan, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” a dat start proiectului „Citim împreună”. Proiectele vor fi axate pe următoarele direcții strategice: educație, cultură, cunoaștere și dezvoltare. Scopul acestor programele naționale de lectură pivotează pe crearea premiselor pentru o societate mai informată, incluzivă și colaborativă.

Programul Național *LecturaCentral* (PNLC) este la a opta ediție. Dna Vera Osoianu, director adjunct al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a menționat prioritățile ediției actuale. În cadrul acestui eveniment de inaugurare a fost organizată conferința „Suntem ceea ce citim”, susținută de Oleg Serebrian, scriitor, istoric, politolog, diplomat, accentuând rolul lecturii în formarea personalității și dezvoltarea societății. În anul curent vor fi desfășurate un șir de activități în vederea asigurării suportului metodologico-practic, a formării abilităților și competențelor necesare ale bibliotecarilor pentru implicarea în realizarea obiectivelor specifice ediției a 8-a a Programului Național *LecturaCentral*. Acesta este axat prioritar pe organizarea atât a activităților educaționale și culturale de informare a membrilor comunității despre valorile și principiile Uniunii Europene, în colaborare cu specialiști din diverse domenii, dar și cu implicarea personalului de specialitate din bibliotecile Sistemului Național de Biblioteci; cât și a conferințelor metodologice zonale în patru zone ale Republicii Moldova. De asemenea, vor fi coordonate și organizate activități care țin nemijlocit de implicarea utilizatorilor: desfășurarea Campaniei „20 de scriitori și cercetători/20 de întâlniri” prin promovarea patrimoniului literar național, ca parte a patrimoniului european; organizarea lecțiilor publice axate pe cunoașterea valorilor europene, cu implicarea experților din diverse domenii;

realizarea Campaniei „Septembrie – nicio zi fără lectură” dedicată cunoașterii și promovării valorilor europene prin lectură; organizarea concursurilor naționale privind promovarea cărții și a lecturii în biblioteci sub aspectul cunoașterii valorilor europene; desfășurarea inițiativei „Lectura ne unește”; organizarea taberei mobile de vară cu implicarea cititorilor activi, cu vârsta între 16 și 18 ani, în scopul atragerii tinerilor în promovarea valorilor europene prin activități de voluntariat; desfășurarea ediției a 7-a a Conferinței internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”.

În cadrul prezentării, au fost trasate de către dna Ludmila Corghenci, șefa Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării, și unele aspecte ce țin de dezvoltarea competențelor de lectură, în contextul obiectivelor Programului Național *Lectura-Central* 2025, dar și al hotărârii Parlamentului Republicii Moldova de a declara anul 2025 Anul Mihai Eminescu.

Pentru a sărbători aniversarea poetului Grigore Vieru, în colaborare cu Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”, a fost organizată o serată muzical-poetică, în cadrul Salonului muzical „Poetul și muzica”, ediția a III-a. Momentele artistice au fost prezentate cu har de poeți, artiști, declamatori și au încântat publicul drag cu nemuritoarele versuri ale poetului Grigore Vieru, dar și cu cântecele îndrăgite și multcunoscute. Au răsunat piese și poezii: „Ce seară albastră”, autori: Ilie Văluță și Grigore Vieru, interpretată de Diana și Ilie Văluță; micuțul Sebastian Pălitu a recitat poeziile „Prietenul”, de Grigore Vieru, și „Hora Unirii”, de Vasile Alecsandri. Artista Elena Demirdjean a încântat publicul interpretând cunoscuta romanță „Ah, cerut-am de la zodii...”, compozitor David Gherșveld, versuri: Mihai Eminescu, și cântecul „Ochii tăi”, compozitor Marian Stârcea, versuri: Radmila Popovici. Scriitorul Emilian Galaicu-Păun a recitat „Sonete”, de Mihai Eminescu. Compozitorul Ilie Văluță a interpretat romanța „Când...”, care a scris-o pe versurile lui Grigore Vieru. Compozitorul Marian Stârcea a interpretat „Sonet”, autori: Marian Stârcea și Emilian Galaicu-Păun. Piesa

„O, mamă, dulce mamă”, autori: Marian Stârcea și Mihai Eminescu, a fost interpretată de Elizaveta Smirnov. Corina Sâciuc a cântat „De ce nu-mi vii”, compozitor Marian Stârcea, versuri: Mihai Eminescu. Interpretele Raisa Bărnaz și Silvia Gonciar au cântat două romanțe: „Pe lângă plopii fără soț”, compozitor: Ionel Fernic, versuri: Mihai Eminescu, și „Două viori”, compozitor Elly Roman, versuri: Henri Mălineanu.

Cu prilejul consemnării a 90 de ani de la nașterea poetului Grigore Vieru, au fost expuse expozițiile: „Grigore Vieru, făuritorul de cuvinte al neamului” (Muzeul Parlamentului Republicii Moldova), „Grigore Vieru, o lacrimă de lumină și eternitate” și „Poezia lui Grigore Vieru în penelul basarabean”, prin care este pusă în evidență opera scriitorului, ce redă copilăria, neliniștea și suferința iubirii absolute, casa părintească, dar și tematica păcii, și prin care este adus un omagiu geniului ale cărui versuri rămân o comoară națională și o sursă inepuizabilă de inspirație pentru generațiile viitoare. A fost prezentată o gamă variată de documente ce reflectă atât opera lui Grigore Vieru în grafica și ilustrația artiștilor basarabeni, cât și lucrările tipărite la Chișinău între anii 1957-2024.

Un alt moment de o înaltă încărcătură spirituală și intelectuală a fost lansarea a două volume de aforisme „Mesajul Universului”, semnate de Ana Sârbu, cercetător științific CAIE. De asemenea, în cadrul evenimentului a fost prezentat și volumul de aforisme „Paradox”, semnat de aceeași autoare. În volumul dat, Ana Sârbu reușește să capteze în aforisme scânteietoare esența paradoxurilor vieții. Această carte este mai mult decât o simplă colecție de reflecții, este un dialog intim cu cititorul, un îndemn de a privi dincolo de evidențe și de a găsi armonie în contradicții. Fiecare aforism este o fereastră spre o altă perspectivă asupra vieții, unde rațiunea și intuiția dansează împreună. Lucrarea este o carte profundă și vizionară, o călătorie spirituală prin care autoarea descifrează mesajele subtile ale divinității și legătura tainică cu ființa umană. În paginile sale, descoperim o sinteză unică între cunoașterea științifică și recunoașterea semnelor universale și

explorarea lumii interioare. Este o carte care îmbină cunoașterea științifică cu înțelepciunea sufletului, oferind răspunsuri la întrebări pe care poate nici nu știam că le avem.

Vorbitorii prezenți la lansare au subliniat că este nevoie de autori și de astfel de cărți în societatea noastră – lucrări care ne înalță, care ne provoacă să gândim și să simțim mai profund. Oaspeții au elogiat curajul, profunzimea și frumusețea celor două cărți lansate, precum și personalitatea distinsă a autoarei.

Evenimentul cu genericul „Melodia de demult” s-a desfășurat într-o nouă sedință a Salonului muzical, consacrată jurnalistului, compozitorului și cantautorului Igor Grosu, președintele Asociației „Mitropolitul Gurie Grosu”, membru al Uniunii Jurnaliștilor, al Uniunii Cineaștilor din Republica Moldova și al Uniunii Epigramiștilor din România. Protagonistul și-a adunat prietenii, colegii, admiratorii muzicii sale la un bilanț solid în preajma aniversării a

70-a de la naștere. A fost un prilej plăcut de a asculta compozițiile dumnealui în propria interpretare în acompaniamentul chitarei, precum și piese cântate de cunoscuți interpreți din fascinanta lume a muzicii. În calea sa de creație, Igor Grosu a colaborat cu poeții Grigore Vieru, Anatol Codru, Nicolae Dabija, Iulian Filip, Ion Diviza, Vasile Toma, Dumitru Rotaru ș.a. Astfel au apărut renumitele șlagăre: „Se duc artiștii”, „Ninge, ninge”, „Melodia de demult”, „Păcatul”, „Testamentul”, „Cântecul mamei”, „Nu sunt singur”, „Dincolo de voi”, „Unde ești, copilo?”, „Smărăndița”, „Zile, zilișoare”, „Dulcele amar”, „Eu știu” și multe altele.

Evenimentele au avut un impact deosebit pentru utilizatorii și vizitatorii bibliotecii, oferindu-le nu doar oportunitatea de a descoperi volume noi de înaltă ținută intelectuală și spirituală, ci și prilejul de a interacționa direct cu scriitorii, compozitori și oameni de artă, de a pune întrebări, de a reflecta asupra sensurilor profunde transmise prin cuvânt. Atmosfera încărcată

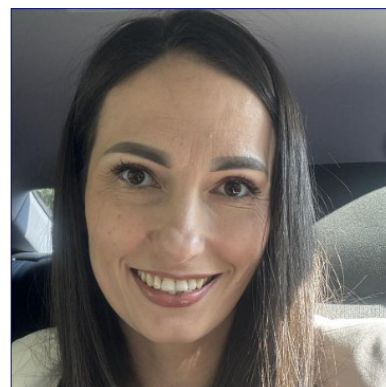
de emoție, momentele artistice prezentate cu har de poeți, artiști și declamatori au încântat publicul drag cu nemuritoarele versuri ale poetului Grigore Vieru, iar dialogurile autentice și momentele artistice din cadrul lansărilor au contribuit la consolidarea rolului bibliotecii ca spațiu de cultură vie, inspirație și cunoaștere.

Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova reprezintă o inițiativă valoroasă, menită să trezească un interes reînnoit față de carte și să reaprindă pasiunea pentru literatura de calitate. Prin această zi simbolică devenim promotori activi ai lecturii, contribuind la revalorizarea rolului cărții în formarea intelectuală și spirituală a societății. Ziua Națională a Lecturii trebuie să devină un catalizator al unei noi perspective asupra relației dintre Carte, Cititor și Lectură – o relație vie, profundă și transformatoare.

DONAȚIE REPREZENTATIVĂ DE CARTE ROMÂNEASCĂ PENTRU BIBLIOTECILE DIN REPUBLICA MOLDOVA: UN POD CULTURAL DURABIL ÎNTRE CHIȘINĂU ȘI BUCUREȘTI

Olga ELAȘCO,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul prezintă proiectul „Cărți în limba română pentru bibliotecile din Republica Moldova”, prin care Guvernul României a donat peste 100.000 de volume în format fizic și digital către 300 de biblioteci. Inițiativa a sprijinit reînnoirea colecțiilor și promovarea lecturii, fiind apreciată ca un pod cultural durabil între Chișinău și București. **Cuvinte-cheie:** donație de carte, biblioteci publice, cultură românească, cooperare România–Republica Moldova.

Abstract: This article presents the project “Books in Romanian for the Libraries of the Republic of Moldova”, by which the Government of Romania donated over 100,000 volumes and digital books to 300 public libraries, initiative that supported the renewal of collections and promotion of reading, being praised as a sustainable cultural bridge between Chișinău and Bucharest.

Keywords: book donation, public libraries, Romanian culture, Romania-Moldova cooperation.

Proiectul „Cărți în limba română pentru bibliotecile din Republica Moldova” a fost inițiat de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) din cadrul Guvernului României, cu sprijinul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și al Ambasadei României la Chișinău. Acesta presupunea donarea a peste 100.000 de volume în format fizic și digital bibliotecilor publice din Republica Moldova.

Proiectul a fost lansat oficial în aprilie 2024, iar ceremonia publică de donație a avut loc pe 10 octombrie 2024, în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, în prezența ministrului culturii al Republicii Moldova, Sergiu Prodan, a președintelui Parlamentului Republicii Moldova, Igor Grosu, a ambasadorului României, Cristian Leon Țurcanu, a secretarului de stat al DRRM (în acel moment), Adrian Dupu, a directorului general al Bibliote-

cii Naționale, Elena Pintilei, specialiștilor din cadrul Bibliotecii Naționale și bibliotecarilor din Sistemul Național de Biblioteci. Cu această ocazie, oficialii români și moldoveni au subliniat caracterul simbolic și strategic al proiectului, care vizează nu doar îmbogățirea fondului de carte, ci și consolidarea identității culturale și lingvistice românești. Mass-media a menționat inițiativa ca fiind cel mai amplu proiect cultural derulat în ultimii 30 de ani.

Ambasadorul Cristian-Leon Țurcanu a subliniat că sprijinul oferit de România este parte a unei viziuni coerente de susținere a dezvoltării Republicii Moldova în toate dimensiunile vieții sociale, culturale și educaționale. Potrivit acestuia, donația este o investiție în viitorul cultural al țării, iar continuitatea unor astfel de inițiative este esențială pentru coeziunea identitară. „Investim în viitorul cetățenilor de pe acest mal

al Prutului, iar viitorul fără cultură, limbă, istorie și tradiții nu poate exista. Donația de carte de la Guvernul României prin Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova sosită azi la Chișinău reprezintă încă o investiție în viitorul cetățenilor Republicii Moldova, în păstrarea culturii, limbii și istoriei noastre comune”, a menționat diplomatul [1].

La rândul său, secretarul de stat al DRRM, Adrian Dupu, a declarat: „România creează în continuare poduri culturale și fizice în Republica Moldova. Ne bucurăm că putem veni în sprijinul iubitorilor de carte din toate colțurile țării” [4].

Igor Grosu, președintele Parlamentului Republicii Moldova a afirmat recunoscător: „Dacă pentru o clipă ne uităm la ultimele câteva săptămâni, vedem în urmă evenimente foarte frumoase: de la poduri, la microbuze școlare, care au fost aduse de statul român, și până la cel mai mare lot de carte din istoria noastră – 100 de mii de volume. Mulțumesc celor care au venit cu această idee, editurilor care au răspuns acestei inițiative și felicitări celor 300 de biblioteci beneficiare” [2].

Bibliotecarii au menționat în interviuri că necesitatea înnoirii colecțiilor bibliotecilor din Republica Moldova a fost semnalată în repetate rânduri, în special, atât din cauza stării fizice precare a fondului de carte existent, precum și a lipsei de titluri recente în limba română. Situația este cu atât mai acută în bibliotecile rurale, unde accesul la cărți noi este limitat, iar edițiile uzate nu mai răspund nevoilor utilizatorilor. „Credem că prin implementarea acestui proiect vom acoperi o parte din necesitățile utilizatorilor noștri, care pășesc pragul bibliotecilor,

cei care sunt parte a comunităților, dar noi, bibliotecarii, fiind cei care gestionăm biblioteca, suntem parte a comunității și tot mai mult ne implicăm în nevoile comunităților în care noi activăm”, a precizat Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova [1].

Donația, în valoare de peste 4 milioane de lei românești (echivalentul a circa 15,5 milioane de lei moldovenești), a fost transportată la Chișinău cu opt camioane și a fost distribuită către 300 de biblioteci publice din 200 de localități ale Republicii Moldova, prin intermediul Bibliotecii Naționale. Repartizarea volumelor a fost realizată sub forma unor chituri standardizate, fiecare conținând peste 180 de titluri în format fizic și digital, selecționate în colaborare cu specialiștii Bibliotecii Naționale.

Fiecare set de carte donat a conținut și un set de date de acces (nume de utilizator și parolă) pentru platforma www.citeste.ro, care oferă acces la un număr mare și diversificat de titluri de documente electronice noi, actuale și exclusive. Este vorba de atlase și enciclopedii electronice National Geographic, Dorling Kindersley; video-bookuri Disney; materiale educaționale Macmillan Education, Maison des Langues, Oxford University Press, Harvard University Press, teste MENSA sau STEM; manuale și auxiliare didactice aprobate de Ministerul Educației și Cercetării; cărți de ficțiune pentru copii și adulți, cele mai noi și mai căutate ediții ale momentului; literatură clasică; bestselleruri. În fiecare lună, www.citeste.ro se îmbogățește cu cele mai

noi apariții editoriale și educaționale, astfel că navigarea aduce mereu ceva inovativ și incitant. În plus, platforma poate fi atât o experiență individuală, cât și una de grup, atunci când se dorește ca o carte să fie ascultată sau vizionată în familie sau alături de prieteni.

Prin urmare, proiectul a avut un impact semnificativ pe două direcții: a îmbogățit colecțiile tradiționale ale bibliotecilor cu titluri relevante și actuale și, totodată, a sprijinit dezvoltarea competențelor digitale în rândul utilizatorilor prin accesul la resurse educaționale online. Biblioteca digitală a fost pusă la dispoziție concomitent cu donația fizică, facilitând tranziția spre lectură în format electronic și extinzând accesul la informație modernă. Platforma digitală oferă posibilitatea consultării cărților și documentelor de oriunde, în orice moment, prin intermediul unui dispozitiv conectat la internet. Astfel, sunt diminuate barierele geografice și economice, în special în comunitățile rurale sau izolate. Totodată, aceste resurse contribuie la procesul de învățare continuă, susținând atât educația formală, cât și pe cea informală.

Cât privește selecția editorială, aceasta a vizat, în primul rând, literatura română clasică și contemporană, titluri incluse în programa școlară, dar și lucrări de istorie, dicționare, enciclopedii, cărți pentru copii, lucrări de dezvoltare personală, educație ecologică și pentru sănătate.

Componenta logistică a proiectului a presupus eforturi substanțiale și implicarea activă a partenerilor. Biblioteca Națională a apelat la sprijinul Armatei Naționale a Republicii Moldova, ai cărei militari au fost deosebit de eficienți în descărcarea și depozitarea temporară a volumelor. Au fost necesare spații de stocare suplimentare, care au fost identificate, deși se aflau la o distanță considerabilă de sediul Bibliotecii Naționale. Procesul de distribuire a durat aproximativ o lună și a implicat un efort susținut din partea Secției Rezerva Națională și a subdiviziunii Administrare tehnică și logistică din cadrul Bibliotecii Naționale.

Bibliotecile beneficiare au fost reprezentate de bibliotecari, primari și reprezentanți ai autorităților publice locale, care și-

au exprimat recunoștința, menționând dificultățile întâmpinate în achiziția de carte din fonduri proprii, din cauza bugetelor modeste.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a prezentat donația publicului larg în cadrul expoziției „Achiziții noi. Donație de carte românească”, care a cuprins toate 180 de titluri din donație în format fizic.

Conform datelor furnizate de Centrul Național de Statistică privind Activitatea Bibliotecilor din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, rata de înnoire a colecțiilor bibliotecilor publice a în-

registreat o îmbunătățire semnificativă, scăzând de la 79 de ani (în 2023) la 54 de ani (în 2024) [3]. Totodată, comparativ cu anii anteriori, s-a constatat o creștere remarcabilă a volumului total de achiziții de carte.

Donația de carte a intervenit în contextul unei cereri tot mai mari din partea publicului pentru lecturi relevante, actuale și de calitate. Potrivit bibliotecarilor, noile volume au reînviat interesul pentru lectură atât în rândul tinerilor, cât și al adulților și au contribuit la revitalizarea activității bibliotecilor ca centre culturale și educaționale comunitare.

Impactul acestui proiect a fost recunoscut și în cadrul Galei Laureatilor Premiilor Naționale GALEX 2025, unde DRRM

a fost distins cu premiul „Cel mai generos mecena al bibliotecilor”. Distincția a fost oferită ca recunoaștere a implicării Guvernului României în susținerea culturii scrise și a educației în Republica Moldova. Evenimentul s-a desfășurat la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cu prilejul Zilei bibliotecarului, fiind organizat de Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”, în parteneriat cu Ministerul Culturii al Republicii Moldova

Prin această inițiativă, România își reafirmă angajamentul de a susține dezvoltarea durabilă a spațiului cultural românesc de pe ambele maluri ale Prutului, consolidând legătura istorică, lingvistică și spirituală dintre cele două state.

Referințe bibliografice:

1. *Cea mai mare donație de carte românească, pentru 300 de biblioteci*. Online. 2024-10-10. IPN.md. Disponibil: <https://ipn.md/cea-mai-mare-donatie-de-carte-romaneasca-pentru-300-de-biblioteci/> [accesat 2025-04-24].
2. CONOVALI, Mihaela. *Camioane cu 100 000 de cărți, la Chișinău: donație din partea României pentru bibliotecile din R. Moldova*. Online. 2024-10-10. NewsMaker.md. Disponibil: <https://newsmaker.md/ro/dosarul-coruperii-alegatorilor-oamenii-legii-anunta-retinerea-a-trei-lideri-raionali-video> [accesat 24.04.2025].
3. *Date statistice privind activitatea bibliotecilor publice din RM în anii 2020-2024*. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Data%20statistice%20comparative%20privind%20activitatea%20bibliotecilor%20publice%20din%20Republica%20Moldova%20%C3%AEn%20anii%202020-2024.pdf> [accesat 2025-05-02].
4. *100 000 de volume de carte în limba română, donate de România, vor ajunge în peste 300 de biblioteci din Republica Moldova*. Online. 2024-10-10. Ziarul Național. Disponibil: <https://www.ziarulnational.md/circa-200-000-de-volume-de-carte-in-limba-romana-donate-de-romania-vor-ajunge-in-pest-300-de-biblioteci-din-r-moldova-adrian-dupu-romania-creaza-poduri-culturale-si-poduri-fizice-in-r-moldova-si-vom-continua-sa-facem-acest-lucru> [accesat 2025-05-02].

NOI TERMENI ȘI DEFINIȚII ÎN SM ISO 2789:2024 „INFORMARE ȘI DOCUMENTARE. STATISTICI INTERNAȚIONALE DE BIBLIOTECĂ”

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: În prezentul articol se analizează secțiunea „Termeni și definiții” a SM ISO 2789:2024, adaptat la noile realități tehnologice și informaționale de activitate a bibliotecilor, și se confruntă conținutul acesteia cu informația similară din standardul anulat în scopul identificării noilor termeni. În acest context, autorul specifică necesitatea armonizării prevederilor statisticii oficiale privind activitatea bibliotecilor din Republica Moldova cu cele internaționale.

Cuvinte-cheie: SM ISO 2789:2024 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”, statistica de bibliotecă; termeni și definiții.

Abstract: This article focuses on the section "Terms and definitions" of standard SM ISO 2789:2024 "Information and Documentation - International library statistics", adapted to the new technological and informational realities of library activity. In this regard the author specifies the need of harmonization of provisions of library official statistics in the Republic of Moldova with the international ones.

Keywords: Standard SM ISO 2789:2024 "Information and Documentation - International library statistics"; library statistics; terms and definitions.

Standardizarea reprezintă un domeniu de activitate în ascensiune, asigurând instrumente de reglementare și relații de interacțiune în mediul concret. Aceasta este influențată în mod direct de procesul accelerat de apariție și aplicare a noilor tehnologii.

SM ISO 2789:2024 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă” (în continuare – SM ISO 2789:2024), aprobat prin decizia din 14.03.2024 a Institutului de Standardizare a Moldovei, reflectă și furnizează termeni și definiții, reguli, linii directoare și caracteristici pentru armonizarea statisticii de bibliotecă. Adaptat la noile realități tehnologice și informaționale de activitate a bibliotecilor, el specifică reguli pentru raportarea internațională, pentru asigurarea conformității între țări în

aplicarea măsurătorilor care nu se califică pentru raportarea internațională, pentru încurajarea bunelor practici în utilizarea statisticilor pentru gestionarea bibliotecii [5, p. 1]. SM ISO 2024 înlocuiește SM ISO 2789:2015 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”, care este anulat din 03.04.2024.

În prezentul articol am analizat secțiunea „Termeni și definiții” al SM ISO 2789:2024 și am confruntat conținutul acesteia cu informația similară din standardul anulat în scopul identificării noilor termeni. Identificarea noilor termeni și definirea standardizată a acestora contribuie la diversificarea și îmbogățirea indicatorilor statistici, de performanță și de impact ai activității bibliotecare, facilitând exprimarea impactului și valorii bibliotecii în comunitate.

Secțiunea vizată include următoarele poziții: Biblioteci; Servicii de bibliotecă și utilizarea lor; Colecții; Acces și facilități; Management; Finanțare și cheltuieli; Perso-

nalul bibliotecii; similare cu cele din SM ISI 2789:2015. Analiza cantitativă comparată reflectă următoarea situație:

<i>Termeni și definiții</i>	<i>SM ISO 2015</i>	<i>SM ISO 2024</i>	<i>Diferența</i>
Biblioteci	20	20	0
Servicii de bibliotecă și utilizarea lor	41	63	+22
Colecții	51	62	+11
Acces și facilități	11	13	+2
Management	9	11	+2
Finanțare și cheltuieli	4	6	+2
Personalul bibliotecii	7	8	+1
<i>Total</i>	<i>143</i>	<i>183</i>	<i>+40</i>

Biblioteci (cu referire la poziția 3.1 din SM ISO 2789-2024)

Identificând biblioteca drept o organizație sau parte a unei organizații al cărui scop principal este înlesnirea utilizării resurselor informaționale, a serviciilor și facilităților prevăzute pentru a satisface necesitățile de informare, de cercetare, educaționale, culturale sau de recreere ale utilizatorilor săi (poziția 3.1.6), SM ISO 2024 definește tipurile concrete de biblioteci: națională, a instituției de învățământ superior, școlară etc. În acest caz nu am identificat apariții de noi termeni.

Ca și în SM ISO 2789:2015, se insistă asupra definirii termenului *biblioteca specializată*, acesta incluzând bibliotecile organelor administrative: a Guvernului, a Parlamentului, ale asociațiilor profesionale, din sectorul comercial și industrial etc.

Este important să revenim la definițiile termenilor *unitate administrativă* și *bibliotecă filială*. *Unitate administrativă* este considerată orice bibliotecă independentă sau grup de biblioteci, care se află în subordinea unei direcții sau a unei administrații unice. Drept unitate administrativă poate fi o bibliotecă sau o rețea/organizație mai mare, compusă dintr-o bibliotecă centrală/principală, biblioteci filiale cu funcții administrative. *Biblioteca filială* este parte a unei unități administrative mai mari, care este amplasată într-un local separat și care furnizează servicii unui grup aparte de utilizatori (de ex.: copii, facultăți) sau unei ca-

tegorii de public local [5, p. 1, 2].

Abordarea standardizată a acestor termeni implică armonizarea numărului de biblioteci și filiale din cadrul SNB, prezentat în rapoartele statistice centralizatoare [3, 4]. Sintagma „biblioteci și filiale” ar trebui aplicată (sau nu?) în evidența statistică nu doar pentru tipul de biblioteci publice, ci și pentru bibliotecile naționale (de exemplu, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” include 2 filiale), din instituțiile de învățământ superior etc.

Servicii de bibliotecă și utilizarea lor (cu referire la poziția 3.2 din SM ISO 2789-2024)

Definițiile și interpretarea celor 22 de termeni noi la capitolul „Servicii de bibliotecă și utilizarea lor” sunt prezentate amplu în articolul semnat de Ecaterina Dmitirc, care relevă importanța integrării tehnologiilor în serviciile bibliotecilor, pentru o continuă dezvoltare și implementare a inovațiilor tehnologice și științifice astfel încât acestea să răspundă cerințelor actuale ale utilizatorilor [2].

Colecții (cu referire la poziția 3.3 din SM ISO 2789:2024)

SM ISO 2789:2024 include 11 termeni noi în capitolul dat, după cum urmează:

- *Colecție digitală* (poziția 3.3.13) – toate resursele în formă digitală din colecția bibliotecii, indiferent dacă au fost create inițial în format digital sau digitizate de bibliotecă.

Nota 1: Colecția digitală include baze de date, seriale electronice și documente digitale.

Nota 2: Resursele de internet gratuite care au fost catalogate de bibliotecă în catalogul său online sau în baza de date sunt numărate separat.

Nota 3: Resursele pot fi conectate în rețea, instalate pe stații de lucru autonome sau stocate pe transportatori.

- *Depozit de conservare digitală (poziția 3.3.16)* – infrastructură, servicii și resurse pentru păstrarea, stocarea și gestionarea conținutului digital.

Notă: Acesta este diferit de alte depozite digitale sau infrastructură prin furnizarea online a accesului publicului la conținut digital.

- *DOI (poziția 3.3.20)* – cod standardizat digital pentru identificarea unui obiect digital fizic sau abstract și pentru furnizarea persistentă a informațiilor către sau despre acesta.

Un DOI este format din două părți: prefix și sufix. Prefixul identifică administratorul unui grup de DOI, iar sufixul reprezintă identificatorul unui obiect administrat de deținătorul prefixului respect. Prezența DOI crește vizibilitatea lucrărilor, facilitează identificarea și accesul la textele integrale ale acestora, sporește credibilitatea și impactul publicațiilor. În prezent majoritatea bibliotecilor (și alte instituții) din Republica Moldova indexează lucrările în arhiva digitală Zenodo, care asigură încărcarea și accesul gratuit la conținutul digital.

- *EBA (poziția 3.3.25)* – achiziție bazată pe dovezi; model de achiziție de cărți electronice, la fel ca achiziția *PDA* (achiziție condusă de patron), în care deciziile de selecție sunt făcute pe baza dovezilor de utilizare pe parcursul abonamentului.

Notă: Diferența dintre EBA și PDA constă în faptul că prima solicită o taxă în avans, care oferă dreptul la sfârșitul perioadei de abonament la un număr limitat de titluri.

- *Limbă minoritară (poziția 3.3.34)* – limbă folosită de cetățenii unui stat, care formează un grup numeric mai mic decât restul populației statului.

Nota 1: O limbă minoritară nu aparține limbilor oficiale ale statului.

Nota 2: Dialectele limbilor oficiale ale statului nu sunt incluse.

- *Acces Deschis (poziția 3.3.42)* – acces nerestricționat la informații, documente sau servicii de informare.

Notă: Într-un sens mai restrâns, aceasta înseamnă că conținutul informațional este disponibil gratuit prin Internet.

- *PDA (poziția 3.3.47)* – model de achiziție de carte electronică, la fel ca achiziția bazată pe dovezi (*EBA*), în care deciziile de selecție sunt realizate pe baza contribuțiilor utilizatorilor bibliotecii.

Notă: Bibliotecile cu bugete limitate pot stabili limite de cheltuieli pentru planurile PDA.

- *Purtător fizic (poziția 3.3.49)* – dispozitiv portabil pe care pot fi stocate documente în format digital, de exemplu: CD-ROM-uri, stickuri, USB, DVD-uri, dischete.

Notă: Suporturile fizice sunt identificate în funcție de conținutul lor ca document audiovizual, bază de date, document digital sau serial electronic etc.

- *Date de cercetare (poziția 3.3.53)* – date care au fost create sau totalizate în procesul de cercetare.

Nota 1: Datele pot fi cantitative sau calitative, structurate sau nestructurate.

Nota 2: În funcție de disciplină, datele pot fi create în moduri diferite, de exemplu: prin experimente, măsurători, observații sau anchete. Ele pot lua diferite forme, de exemplu: texte, tabele statistice, date de măsurare, înregistrări audio sau vizuale sau fotografii.

Nota 3: Rezultatele finale ale cercetării, cum ar fi monografiile, articole de reviste, cărțile „albe” sau prezentările nu sunt considerate date de cercetare.

- *Colecție specială (poziția 3.3.55)* – colecție de materiale separate dintr-o colecție de bibliotecă în funcție de formă, subiect, gen, perioadă, zonă, stare, raritate, sursă sau valoare geografică.

Nota 1: Colecțiile speciale sunt de obicei administrate separat.

Nota 2: Accesul la colecțiile speciale poate fi restricționat.

Evaluarea bibliotecilor din perioada 2020-2022 a reliefat prezența nesemnificativă a acestui tip de colecții în bibliote-

cile publice, din școli, gimnazii și licee etc. Drept exemple de colecții speciale pot fi colecțiile „Cărți vechi/rarități bibliografice” și „Publicații de referințe”, colecțiile orientate spre cultivarea memoriei și istoriei locale/instituționale (publicații despre localitate/instituții și personalități marcante, publicații semnate de cadrele didactico-științifice ale instituției etc.).

- *Stare stabilă* (poziția 3.3.56) – stare adecvată pentru utilizare [*n.a.* – a documentului de bibliotecă].

Notă: Materialul stabil poate avea unele daune, dar poate fi folosit fără riscul imediat de a continua deteriorarea. Materialul instabil va fi deteriorat în continuare, dacă este utilizat.

- *Support serial universal* (poziția 3.3.59) – suport universal pentru conectarea unui computer la dispozitive externe.
- *Unitate flash (USB)* (poziția 3.3.60) – stick, dispozitiv de stocare mic, ușor, detașabil, care poate fi conectat la un computer sau alt echipament electronic pentru copierea și stocarea informațiilor.

Acces și facilități (cu referire la poziția 3.4 din SM ISO 2789:2024)

În capitolul „Acces și facilități” sunt incluși doi termeni noi:

- *Metru liniar* (poziția 3.4.4) – unitate de măsură a spațiului de rafturi, fără construcție de susținere. Acesta reprezintă lungimea totală ocupată de documente (cărți, periodice, manuscrise etc.) pe rafturi (polițe), măsurate pe orizontală, indiferent de înălțimea sau grosimea documentelor. Se măsoară strict lungimea raftului/poliței, într-o singură direcție (liniară).

În continuare vă prezentăm pașii pentru calcularea metrilor liniari:

- măsurarea lungimii fiecărui raft/poliță din bibliotecă (în metri sau centimetri);
- numărarea tuturor rafturilor/polițelor și clasificarea lor (dacă nu sunt identice);
- înmulțirea lungimea unui raft cu numărul de rafturi (dacă sunt identice);
- adunarea tuturor lungimilor (dacă rafturile/polițele au dimensiuni diferite).

De exemplu: o bibliotecă are 45 de rafturi, fiecare cu lungimea de 1,2 metri,

atunci:

Metri liniari = 1,2 metri x 45 = 54 metri liniari.

Dacă rafturile au dimensiuni variate, de exemplu:

25 rafturi x 1,2 m = 30 metri liniari

20 rafturi x 0,8 m = 16 metri liniari

Metri liniari total = 46

- *Rețea locală* (poziția 3.4.13) – rețea care recepționează și transmite semnale de referință pentru zona concretă.

Management (cu referire la poziția 3.5 din SM ISO 2789:2024)

Capitolul „Management” al noului standard include doi termeni care, într-o anumită măsură, sunt cunoscuți/utilizați de comunitatea profesională. Este important că acum SM ISO 2789:2024 oferă interpretarea oficializată a acestora:

- *Consortiu* (poziția 3.5.2) – asociere de biblioteci independente și/sau sisteme de biblioteci, stabilită prin acord formal, de regulă, în scopul partajării resurselor.

Notă: Calitatea de membru poate fi restricționată la o anumită regiune geografică, tip de bibliotecă (publică, academică, specializată) sau specializare în materie.

- *Catalogare retrospectivă* (poziția 3.5.10) – completarea catalogului online cu înregistrări ale materialelor care pe moment sunt înregistrate numai pe fișe sau pe alte formate și nu pot fi citite de mașină.

Notă: Se referă la colecții tipărite și de arhivă.

Finanțare și cheltuieli (cu referire la poziția 3.6 din SM ISO 2789:2024)

Capitolul „Finanțare și cheltuieli” include doi termeni noi:

- *Dotare* (poziția 3.6.2) – fond care este creat în baza donațiilor și cadourilor, fiind impusă menținerea acestuia și investiția în scopul creării sursei de venit pentru organizație.

Notă: Fondul trebuie să rămână intact pe o perioadă îndelungată sau pentru o perioadă definită de timp, până când sunt acumulate active suficiente pentru a atinge un scop desemnat.

- *Pay-per-view* (poziția 3.6.5) – serviciu care permite bibliotecilor și utilizatori-

lor să achiziționeze accesul imediat la textul integral al unui articol sau la date de cercetare, fără a abona periodicul sau altă sursă, în care au fost publicate.

Personal de bibliotecă (cu referire la poziția 3.7 din SM ISO 2789:2024)

În capitolul „Personal de bibliotecă” a fost integrat un termen nou:

- *Bibliotecar de/pe subiecte (poziția 3.7.7)* – bibliotecar cu studii și/sau experiențe avansate într-o anumit domeniu sau disciplină academică.

Concluzii și recomandări

Este important să constatăm că îmbogățirea/complینirea termenilor de specialitate, constituie un proces continuu prin care biblioteconomia națională se aliniază/se racordează la scară internațională, se adaptează la noile realități ale societății informaționale [1, p. 4].

În acest sens, recomandăm lecturarea aprofundată a prezentului material (pentru o informare completă, insistăm pe lectura

articolului semnat de E. Dmătic), pentru a identifica atât informațiile valoroase pentru rețea/instituție, cât și cele care ar prezenta interes pentru statistica oficială.

Centrul Național de Statistică privind Activitatea Bibliotecilor din cadrul BNRM ar trebui să adapteze/să revizuiască formularul „Cercetare statistică anuală Nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor” în contextul prevederilor terminologice noi ale SM ISO 2789:2024.

Centrele biblioteconomice vor concluziona dacă termenii noi, prezenți în SM ISO 2789:2024, sunt relevanți, conformi activității bibliotecii/rețelei și dacă aduc o plusvaloare. În consecință ar trebui să decidă privind evidența/observarea/utilizarea termenilor noi la nivel instituțional (SM ISO are caracter de recomandare, indicatorii recomandați fiind acceptați în funcție de specificul instituției).

Un alt demers important se referă la difuzarea, luarea în considerare a prevederilor terminologice ale SM ISO 2789:2024 de specialiștii în domeniul biblioteconomiei și științelor informării.

Referințe bibliografice:

1. CATAREV, Cristina. *Evoluția terminologiei biblioteconomice românești*. Rezumatul tezei de doctor în filologie. Chișinău, 2025. Disponibil: <https://anacec.md/files/Caterev-rezumat.pdf> [accesat 2025-05-09].
2. DMITRIC, Ecaterina. eServicii oferite de biblioteci: Aspecte de diversificare și personalizare. In: *Implicarea bibliotecilor în transformarea digitală: oportunități și provocări*. Suport metodologic. Chișinău, 2025. În proces de editare.
3. *Raport statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor publice în anul 2024*. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca> [accesat 2025-05-04].
4. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2024*. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca> [accesat 2025-05-04].
5. INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA (ISM). *SM ISO 2789:2024 „Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”*. Aprobă: 14.03.2024. Manuscris (în limba engleză). Chișinău, 2024. 117 p.
6. INSTITUTUL NAȚIONAL DE STANDARDIZARE ȘI METROLOGIE. *SM ISO 2789:2015 „Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”*. Aprobă: 26.01.2015. Nepubl. Localizare: INSM (Chișinău).

REȚEAUA DE BIBLIOTECI TEHNICE ALE FEROVIARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: PUNCT DE REFERINȚĂ ÎN DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A SPECIALIȘTILOR DIN DOMENIUL TRANSPORTULUI FEROVIAR

Tamara ZASMENCO

ORCID: 0009-0007-4960-3055

**Biblioteca Republicană
Tehnico-Științifică
a Institutului Național de Cercetări
Economice din cadrul ASEM**

Nadejda KNEAZEVA,
**Biblioteca Palatului de Cultură al
Feroviarilor**

Rezumat: Articolul oglindește evoluția, structura și contribuția rețelei de biblioteci tehnico-științifice ale feroviarilor din Republica Moldova, cu accent pe rolul acestora în formarea profesională continuă și informarea tehnologică a specialiștilor din domeniul feroviar. Pornind de la originile istorice ale acestor instituții în perioada interbelică și până în prezent, studiul evidențiază modul în care bibliotecile s-au adaptat transformărilor sociale, economice și tehnologice, devenind veritabile centre de documentare, educație și cultură profesională. Se analizează colecțiile dezvoltate, tipul utilizatorilor, activitățile educative și culturale desfășurate, precum și eforturile de digitalizare și modernizare a serviciilor. Printr-o abordare istorică și funcțională, articolul conturează imaginea bibliotecilor tehnico-științifice ca puncte de sprijin esențiale pentru dezvoltarea intelectuală a sectorului feroviar moldovenesc.

Cuvinte-cheie: biblioteca specializată, biblioteca tehnico-științifică a feroviarilor, competențe ale specialiștilor din domeniul feroviar.

Abstract: This article reflects the evolution, structure and contribution of the network of technical and scientific libraries of the railroad workers in the Republic of Moldova, with an emphasis on library role in the continuous professional education and technological information of rail specialists. Starting from origins of these institutions in the interwar period and up to now, the study highlights the way in which libraries have adapted to social, economic and technological transformations, becoming reliable centers of documentation, education and professional culture. The collections are analysed, as well as the typology of users, set of educational and cultural activities, and the applied efforts to digitize and modernize services. Via this historical and functional approach, this study outlines the image of technical and scientific libraries as essential support points for intellectual infrastructure of the Moldovan railway sector.

Keywords: specialized library, technical and scientific library of rail specialists, competences of railroad workers

Introducere

De aproape 90 de ani, rețeaua de biblioteci tehnice situate de-a lungul liniei feroviare Chișinău–Tighina–Odesa contribuie activ la dezvoltarea sectorului feroviar din Republica Moldova. Aceste biblioteci, amplasate strategic în apropierea

stațiunilor-cheie de pe această rută, oferă acces esențial la resurse informaționale pentru angajații din domeniul feroviar, sprijinind formarea continuă și actualizarea cunoștințelor tehnice ale acestora. Prin colaborarea cu întreprinderile CFM, precum și prin parteneriatele dezvoltate cu

instituțiile de învățământ și cercetare din domeniul ingineriei feroviare și al transporturilor, bibliotecile s-au transformat de-a lungul anilor în centre active de educație și informare, facilitând accesul la cele mai noi studii, inovații tehnologice și exemple de bune practici la nivel internațional. În plus, ele organizează periodic evenimente culturale și educaționale dedicate specialiștilor din domeniu, facilitând astfel implementarea de tehnologii moderne și standarde avansate în infrastructura feroviară. În acest mod, rețeaua de biblioteci tehnice de pe traseul Odesa–Chișinău este un element-cheie în dezvoltarea capitalului uman al sistemului feroviar național.

Scurt istoric

Istoria constituirii și organizării bibliotecilor tehnice de pe traseul feroviar Odesa–Chișinău începe în perioada interbelică. Inițial, a fost deschisă o bibliotecă tehnică în cartierul Moldoveanca, pe strada Bulgară în orașul Odesa din Ucraina. Fondul de carte a fost constituit din volume confiscate și colectate de la populație, incluzând lucrări din diverse domenii, precum politică, literatură și istorie, cu o preponderență a celor din domeniul tehnic. În anul 1936, odată cu inaugurarea liniei feroviare Odesa–Chișinău, a fost deschisă și la Chișinău Biblioteca Tehnico-Științifică a Feroviarilor. Din păcate, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, în urma bombardamentelor, atât Biblioteca Tehnico-Științifică a Feroviarilor din Odesa, cât și Biblioteca Tehnică a Feroviarilor din Chișinău au fost distruse. Proprietățile acestor biblioteci, precum și numeroase cărți valoroase au fost fie distruse, fie furate.

După război, în 1944, la nodul feroviar din Odesa a fost redeschisă biblioteca tehnică destinată feroviarilor. În anul 1945, astfel de biblioteci au fost înființate și în nodurile feroviare din Bălți și Ocnița, iar în 1946 au fost deschise noi biblioteci tehnice pentru feroviarilor la Basarabeasca și Chișinău. La Bender o asemenea bibliotecă a fost deschisă în 1948, la stația Razdelinaia; la Ungheni – în 1956, iar la Reni – în 1948. Este important de menționat că această perioadă a fost extrem de dificilă din punct de vedere al siguranței

alimentare și al condițiilor generale de trai. Cu toate acestea, lucrătorii magistralei din Moldova manifestau un interes deosebit pentru instruire și dezvoltare profesională, iar bibliotecile erau printre puținele surse de informare accesibile pentru educație și formare profesională în acele timpuri.

Până la sfârșitul anilor '70, aceste biblioteci activau în cadrul Căilor Ferate din Odesa, iar, odată cu crearea aparte a Căii Ferate din Moldova, Ministerul Comunicațiilor a emis un ordin de instituire, unde specifica: „A organiza în cadrul Căii Ferate din Moldova, Biblioteca Centrală Tehnico-Științifică, de sine stătătoare, și a i se deschide un cont în Banca de Stat a Moldovei [...]”

În baza acestui ordin, N. Deinega, șeful Căii Ferate din Moldova a emis la 1 noiembrie 1979 Ordinul nr. 38/Ș de constituire a acestei biblioteci pe lângă Direcția Căii Ferate, cu subordonare inginerului-șef.

La 24 martie 1980, Biblioteca Centrală Tehnico-Științifică a Căilor Ferate din Chișinău a fost înregistrată de Ministerul Culturii și face parte, până în prezent, din rețeaua de biblioteci tehnice, coordonate și gestionate metodologic de Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a INCE, ASEM. La început aceasta era amplasată în Piața Gării Feroviare din Chișinău, în perimetrul dintre Oficiul Poștal și magazinul alimentar; după ce a fost înregistrată, aceasta își are reședința permanentă în incinta Palatului Culturii al Feroviarilor, unde au fost create mai multe secții, dintre care Secția completare și prelucrare a documentelor, Secția depozitului de carte și Sala de lectură. Bibliotecii i se atribuiau următoarele direcții de activitate:

- asigurarea cu literatură social-politică, tehnico-economică a lucrătorilor Direcției, întreprinderilor și organizațiilor Căii Ferate;
- promovarea literaturii științifice din domeniul ingineriei feroviare și transporturilor;
- acordarea asistenței metodologico-instructive bibliotecarilor cu profil tehnic din subordinea Căii Ferate;
- crearea colecției de carte a rețelei de biblioteci tehnice de pe linia Căii Ferate Chișinău–Odesa.

Colecții

În perioada postbelică, colecțiile de carte ale acestor biblioteci se completau din ajutoarele altor biblioteci unionale, de exemplu: bibliotecile tehnice ale Căii Ferate din Gorki, dar majoritatea din ele totuși, erau achiziționate din mijloacele bănești alocate de Întreprinderea de Stat a Căii Ferate din Moldova. După înregistrarea bibliotecii de Ministerul Culturii din Moldova la 24 martie 1980, Biblioteca Palatului de Cultură a Feroviarilor, cu cele 7 filiale, este integrată în Sistemul Național de Biblioteci, respectiv completarea colecțiilor s-a realizat centralizat [1]. Completarea colecției de carte era dezvoltată pe domeniile ingineriei feroviare și transportului feroviar, prelucrării metalelor, asigurării sociale și actelor normative. Începând cu anii '90 conținutul acestui fond își schimbă cumva paradigma, și începe a colecta și publicații în domeniul economic, marketing, logisticii și transportului, managementul căilor ferate, precum și publicații periodice care apar în Republica Moldova. Dacă în anii '80 aceste colecții constituiau 27 de mii de cărți și de publicații periodice, actualmente acest fond constituie 102.008 de documente, din care în limba română – 9599 de documente.

În ultimii ani, achiziția de carte s-a confruntat cu dificultăți majore din cauza reducerii bugetelor alocate, a creșterii prețurilor la publicații tehnico-științifice și a scăderii numărului de furnizori specializați. În plus, trecerea spre digitalizare și lipsa unei strategii coerente de actualizare a colecțiilor au amplificat discrepanța dintre necesarul informațional al specialiștilor și resursele efectiv disponibile în biblioteci.

Profilul utilizatorilor bibliotecilor tehnice din transportul feroviar

Utilizatorii bibliotecilor tehnice din domeniul transportului feroviar sunt, în principal, angajați ai întreprinderilor feroviare: ingineri, tehnicieni, dispeceri, personal de întreținere, dar și studenți sau stagiați aflați în proces de pregătire profesională în acest sector. Prioritatea majoră a acestor instituții nu este doar furnizarea de informații tehnice actualizate, ci și cultivarea unui interes constant pentru lectură profesională și dezvoltare intelectuală în rândul angajaților din

rețeaua feroviară. Prin activități de promovare a lecturii tehnice – cum ar fi expozițiile tematice, prezentările de carte, sesiunile de informare și întâlnirile profesionale – bibliotecile contribuie activ la consolidarea unei culturi organizaționale bazate pe învățare continuă. Cei mai activi utilizatori ai bibliotecilor tehnice sunt mecanicii de locomotivă, însoțitorii de vagoane și angajații secțiilor de întreținere a căii ferate. Biblioteca mobilă, prezentă în special în zona nodului feroviar de la stația Bălți, joacă un rol important în facilitarea accesului la informație în teren. În cadrul întreprinderilor feroviare se organizează frecvent lecții tehnice și cursuri de reprofilare, la care bibliotecarii participă activ, oferind suport documentar și informațional. Cu ocazia sărbătorilor profesionale, se organizează frecvent așa-numitele expoziții poștale, prin care sunt prezentate resurse documentare, publicații relevante și contribuții locale. Printre cele mai răspândite se numără expozițiile dedicate Zilei Feroviarilor, Zilei Constructorilor și Zilei Energeticianului, evenimente ce întăresc legătura dintre activitatea profesională și identitatea culturală a comunității feroviare [5].

De asemenea, bibliotecile tehnice participă la diverse activități de formare profesională continuă, organizate de Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a INCE, ASEM, cu scopul de a-și extinde și adapta serviciile la noile cerințe digitale. Aceste instruiri vizează utilizarea bazelor de date și a arhivelor digitale, accesul la reviste științifice internaționale, precum și oferirea de servicii de consultanță informațională la distanță.

În anii '90, aceste biblioteci aveau anual aproximativ 8.629 de utilizatori, iar în prezent numărul acestora a scăzut la 1.500 anual. Cu toate acestea, acest număr reflectă un interes constant și susținut față de resursele și serviciile oferite.

Personalul bibliotecar din rețeaua tehnică feroviară – pilon al sprijinului informațional

Bibliotecarii din rețeaua tehnică feroviară au un rol important în asigurarea suportului informațional în rândurile feroviarilor din Moldova. Prin profesionalism și dedicare, ei identifică nevoile utilizatorilor, gestionează fondurile de carte, oferă asistență informațională și sprijină procesul de formare

continuă. În anii '80, personalul acestor biblioteci constituia 14 bibliotecari, dintre care 10 aveau specialitatea biblioteconomie și știința informării [6]. De-a lungul timpului, Biblioteca Căii Ferate a fost condusă de mai mulți specialiști din domeniu. Prima șefă, înainte de înființarea oficială a bibliotecii, a fost Nila Pismennaia (până în 1979), urmată de Ninel Dimitrenko (din 1979), Evghenia Kovaș (1997–2019) și, din 2019 până în prezent, de Nadejda Kniazeva. La nivel de stații, bibliotecile au fost coordonate de:

- Marina Ceăștina, în prezent – Tatiana Bulancia, la Ungheni;
- Tamara Arcea (prima șefă), în prezent – Alla Haidei, la Bălți;
- Valentina Melnik, în prezent – Olesea Moscal, la Ocnița;
- Valentina Latkina, în prezent – Elena Munjiu, la Bender;
- Sofia Novikova, actualmente – Tatiana Buzadji, la Basarabeasca.

Imaginea bibliotecilor tehnico-științifice în mediul transportului feroviar

Imaginea acestor biblioteci a fost și continuă să fie una de prestigiu și relevanță pro-

fesională. Despre aceste biblioteci s-au scris numeroase articole în publicațiile de specialitate din domeniul feroviar, evidențiind rolul lor important în susținerea procesului decizional, formarea profesională și documentarea tehnico-științifică a specialiștilor din sector. Un număr considerabil dintre aceste articole au fost publicate în ziarul *Feroviarul Moldovei*, unde activitatea bibliotecilor a fost prezentată drept un pilon informațional de bază al rețelei feroviare naționale.

Bibliotecarii acestor instituții au fost menționați cu cele mai înalte aprecieri, fiind recunoscuți nu doar pentru competențele lor profesionale, ci și pentru devotamentul cu care au susținut accesul continuu la informație, chiar și în perioade dificile din punct de vedere economic sau tehnologic. Prin munca lor discretă și temeinică, acești specialiști au contribuit la modernizarea culturii informaționale din cadrul întreprinderilor feroviare, la păstrarea memoriei documentare a sectorului și la consolidarea unei identități profesionale bazate pe cunoaștere, rigoare și inovație.

Secvențe din istoria acestor biblioteci

Referințe bibliografice:

1. Biblioteca Căii Ferate la 20 de ani. *Feroviarul Moldovei*. 1999, 10 noiembrie, p. 3.
2. *Calea Ferată din Moldova: 130 de ani de activitate*. Chișinău: Depozit en Gros S.A., 2001. 160 p.
3. *Calea Ferată din Moldova: 145 de ani – realizări și perspective*. Chișinău: Tipografia Căii Ferate, 2017. 60 p.
4. Omul are nevoie nu doar de pâine... *Feroviarul Moldovei*. 2001, 3 octombrie, p. 3.
5. *Tezaur de cunoștințe tehnice*. *Feroviarul Moldovei*. 2009, 25 noiembrie, p. 4.
6. ПОЛОВЦЕВ, В. Н. *Железной дороге Молдовы 125 лет: Очерки истории*. Кишинэу: Группă de Reclamă-96 S.A., 1998. 264 p.
7. Ступени. *Железнодорожник Молдовы*. 1996, 17 июля, p. 3.

REZULTATELE STUDIULUI SOCIOLOGIC NAȚIONAL „CONCORDANȚA DINTRE POSIBILITĂȚILE TEHNOLOGICE ALE BIBLIOTECII ȘI NECESITĂȚILE DIGITALE ALE UTILIZATORILOR. LECTURA DIGITALĂ”

Angela DRĂGĂNEL

ORCID 0000-0003-4742-1219

Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul valorifică rezultatele studiului sociologic național „Concordanța dintre posibilitățile tehnologice ale bibliotecii și necesitățile digitale ale utilizatorilor. Lectura digitală”, realizat în anul 2024 de Secția Studii și cercetări a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Cercetarea a vizat evaluarea conformității infrastructurii tehnologice a bibliotecilor publice din țară cu nevoile și preferințele digitale ale utilizatorilor. Studiul s-a bazat pe un chestionar aplicat la nivel național, cu un eșantion reprezentativ care a inclus respondenți din diverse categorii de vârstă, medii de rezidență și categorii ocupaționale. Concluziile și recomandările subliniază necesitatea elaborării și implementării unor politici publice bine fundamentate și integrate, axate pe investiții în infrastructura tehnologică, cu accent deosebit pe bibliotecile din mediul rural, acolo unde provocările legate de conectivitate, dotarea tehnică și lipsa competențelor digitale ale utilizatorilor sunt mai accentuate. În acest context, bibliotecile trebuie susținute nu doar ca centre de acces la informație, ci și ca actori-cheie în reducerea decalajului digital, în special în comunitățile vulnerabile.

Cuvinte-cheie: tehnologie digitală, transformare digitală, lectură digitală, bibliotecă publică, resursă digitală, competență digitală, infrastructură tehnologică, decalaj digital.

Abstract: This article values the results of the national sociological study "Concordance between the technological possibilities of the library and the digital needs of users. Digital reading", realized by the Studies and Research Section of the National Library of the Republic of Moldova in the year 2024. This study aimed to assess the compliance of technological infrastructure of public libraries in the country with the digital needs and preferences of their users. The study was based on a questionnaire applied at national level, complied by a representative sample of respondents from various age categories, different areas of residence and occupational categories. Conclusions and recommendations pointed the necessity to develop and implement integrated public policies, focused on investments in technological infrastructure, with the emphasis on libraries in rural areas, where the challenges related to connectivity, technical equipment and digital skills of users are more pronounced. In this context, libraries should have the support not only as centres of access to information, but also as key actors in reducing the digital divide, especially in vulnerable communities.

Keywords: digital technologies, digital transformation, digital reading, public libraries, digital resources, digital skills, technological infrastructure, digital divide.

Introducere

Evoluția accelerată a tehnologiilor digitale a catalizat o transformare fundamentală și ireversibilă în modul

de accesare și utilizare a informației. Tehnologia a devenit esențială în educație, cultură și cercetare, iar bibliotecile, ca instituții-cheie în diseminarea cunoașterii,

sunt direct influențate. Creșterea volumului de resurse digitale, dezvoltarea platformelor online și diversificarea canalelor de lectură au generat provocări, dar și oportunități de modernizare.

Transformarea digitală ridică întrebări esențiale privind rolul bibliotecilor și le impune adaptarea la un ecosistem informațional nou. În acest context, bibliotecile se confruntă cu provocarea de a-și păstra relevanța și de a-și redefini rolul de instituții infodocumentare, fundamentate pe valorile accesului universal la informație și promovarea culturii.

Diferențele în accesul la tehnologii și competențele digitale creează un decalaj tot mai mare: pe de o parte, există utilizatori cu acces constant la internet, dispozitive moderne și competențe digitale dezvoltate, iar, pe de altă parte, alții nu beneficiază de aceste resurse sau nu au abilitățile necesare pentru a le utiliza. Acest dezechilibru afectează atât utilizatorii, cât și instituțiile infodocumentare, care caută soluții pentru a răspunde noilor cerințe ale comunității. Un acces mai mare la informație poate reduce vulnerabilitatea cetățenilor față de sărăcie, oferindu-le resursele necesare pentru a-și îmbunătăți viața [1, p. 3].

Rata sărăciei absolute în Republica Moldova a atins în 2023 cele mai mari valori din ultimii 5 ani. Dacă în 2019 un sfert din populație trăia în sărăcie absolută, anul trecut nivelul a ajuns la 31% [3]. Accesul limitat la internet și competențele digitale reduse pot amplifica riscul de sărăcie, restricționând oportunitățile de educație, angajare și dezvoltare personală. Conform raportului „Digital 2024: Moldova”, la începutul anului 2024, rata de penetrare a internetului în Moldova, raportată la numărul populației, era de 63,5%, lăsând 36,5% din populație offline [4]. În acest context, bibliotecile pot juca un rol esențial în reducerea inegalității digitale și a vulnerabilității economice a populației.

Metodologia studiului

În 2024, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a realizat studiul sociologic național „Concordanța dintre posibilitățile tehnologice ale bibliotecii și necesitățile di-

gitale ale utilizatorilor. Lectura digitală” [7], în cadrul celei de-a VII-a ediții a Programului Național „LecturaCentral”, cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii. Scopul acestuia a fost de a evalua conformitatea infrastructurii tehnologice a bibliotecilor publice din Republica Moldova cu nevoile și preferințele digitale ale utilizatorilor. Totodată, s-a pus un accent deosebit pe încurajarea lecturii digitale și pe extinderea accesului la resurse electronice, contribuind la modernizarea și optimizarea serviciilor oferite de biblioteci.

Obiectivele cercetării au vizat atât evaluarea resurselor și competențelor digitale ale bibliotecarilor și utilizatorilor din bibliotecile publice, cât și propunerea de măsuri pentru modernizare și stimularea lecturii digitale.

Pentru colectarea datelor a fost utilizată tehnica anchetei prin chestionar, iar întrebările au fost integrate în sistemul CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing) de către compania specializată iData. Linkul către chestionar a fost distribuit de Secția Studii și cercetări bibliotecilor publice municipale, raionale și orașenești. La rândul lor, acestea au contribuit la desfășurarea cercetării împreună cu alte două biblioteci din mediul rural, atât pentru a extinde aria eșantionului, cât și pentru a obține informații relevante de la utilizatorii din zonele rurale.

Chestionarul a inclus 9 secțiuni: informații demografice, utilizarea bibliotecii, accesul la echipament, accesul la internet, resurse digitale, competențele digitale ale personalului de bibliotecă și ale utilizatorilor, lectura digitală și feedbackul privind experiența tehnologică în bibliotecă. Pentru obținerea unor rezultate relevante, au fost folosite întrebări cu răspunsuri predefinite („Da”, „Nu”, „Nu știu/Poate”) pentru opinii clare, întrebări cu răspuns unic pentru alegeri specifice, întrebări cu răspunsuri multiple pentru detalii și întrebări deschise pentru sugestii pentru îmbunătățirea serviciilor bibliotecii.

Studiul s-a bazat pe trei ipoteze principale:

1. Există o discrepanță semnificativă între posibilitățile tehnologice ale bibliotecilor și necesitățile digitale ale utilizatorilor.

2. Lipsa competențelor digitale limitează accesul la resursele disponibile.
3. Lectura digitală nu este încă o practică obișnuită pentru utilizatorii bibliotecilor.

Eșantionul cercetării a cuprins 419 persoane care utilizează serviciile bibliotecilor publice, asigurând o marjă de eroare maximă de aproximativ $\pm 4\%$. Acesta a inclus un grup de respondenți din multiple categorii sociale și profesionale, de asemenea elevi, studenți și pensionari, pentru a analiza necesitățile și preferințele acestora, indiferent de statutul profesional sau de vârstă.

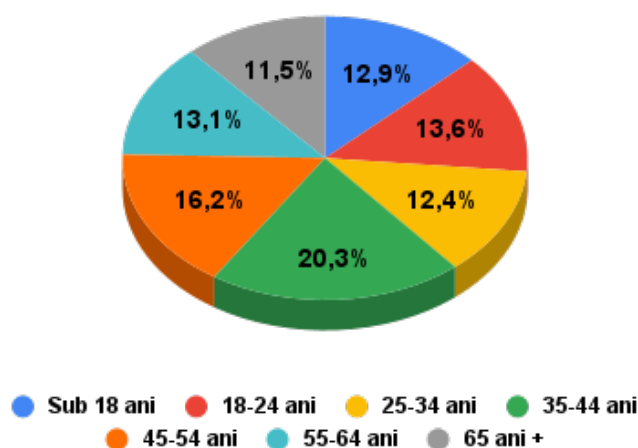
Studiul s-a desfășurat la nivel național, cu perioada de implementare între lunile noiembrie și decembrie 2024.

Informații demografice

Eșantionul a reflectat o diversitate generațională și a inclus respondenți între 15

și 88 de ani. S-a constatat scăderea numărului de tineri utilizatori ai bibliotecilor. În 2011, studiul național „Acces la informație prin bibliotecile din Republica Moldova”, realizat de IREX, indica faptul că segmentul de vârstă de la 15 la 29 de ani reprezenta aproape jumătate dintre utilizatori [1, p. 45], în prezent, categoria de vârstă între 18 și 35 de ani a scăzut la 38,9% (Vezi *Diagrama nr. 1*). Această schimbare poate fi explicată prin preferința tinerilor pentru resursele digitale, accesibile independent de bibliotecă. În contrast, a crescut ponderea utilizatorilor între 35 și 44 de ani, iar utilizatorii între 45 și 64 de ani sunt bine reprezentați. Persoanele de peste 65 de ani reprezintă 11,5%, fiind interesate în special de programele de formare a competențelor digitale pentru seniori.

Diagrama nr. 1. Distribuția respondenților după categorie de vârstă

Distribuția pe gen arată o predominanță feminină: 76,1% dintre respondenți sunt femei, iar conform datelor statisticii bibliotecare din anul 2023, acestea reprezintă și 61,1% dintre utilizatorii activi ai bibliotecilor. Această corelație sugerează un interes crescut al femeilor atât pentru utilizarea serviciilor bibliotecare, cât și pentru implicarea în evaluarea acestora.

Numărul respondenților din mediul urban (50,4%) este aproape egal cu cel din mediul rural (49,6%), permițând o analiză comparativă a modului în care infrastructura digitală a bibliotecilor răspunde nevoilor utilizatorilor din ambele medii. Aceste diferențe reflectă accesul variat la tehnologie, inclusiv numărul redus de cal-

culatoare în unele biblioteci și capacitatea de a accesa programe, produse și aplicații. Astfel, rolul bibliotecilor în asigurarea unui acces echitabil la informație devine tot mai important.

Datele privind nivelul de studii reflectă diversitatea respondenților: 47,2% au studii superioare, iar 5% au studii de master sau doctorat, ceea ce indică un nivel ridicat de competențe digitale. În același timp, prezența utilizatorilor fără studii superioare subliniază necesitatea adaptării serviciilor digitale pentru a răspunde nevoilor acestora.

În ceea ce privește structura ocupațională, angajații salariați (48,3%) utilizează resursele digitale pentru dezvoltare profesională și personală, tinerii și preadolescenții (17,5%)

solicită resurse educaționale, iar pensionarii (10,7%) accesează informații pentru educație continuă și recreere. Grupurile mici, cum ar fi casnicele (5%) și freelancerii (4,3%), au nevoi specifice de formare profesională, iar persoanele cu dizabilități și refugiații (0,7%) necesită abordare specială.

Utilizarea bibliotecii

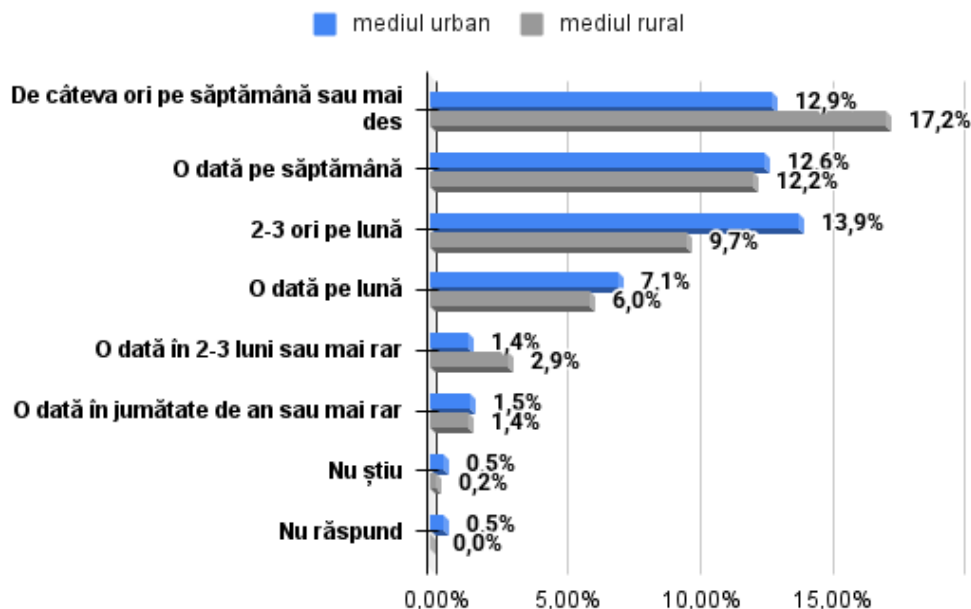
Secțiunea privind utilizarea bibliotecilor evidențiază comportamente diverse legate de frecvența vizitelor și motivele acestora. Comparativ cu anii anteriori, frecvența vizitelor a crescut semnificativ. În 2023, majoritatea utilizatorilor vizitează biblioteca *cel puțin lunar*, 30,1% dintre respondenți frecventând-o *de câteva ori pe săptămână*. Comparativ cu datele obținute în 2022 în cadrul studiului „Lectura în comparație intergenerațională” [6, p. 57], frecvența vizitelor este similară, cu o ușoară creștere a numărului celor care o vizitează mai rar (*o dată la 2-3 luni sau mai rar*).

Datele din 2011, obținute în cadrul stu-

diului „Acces la informație prin bibliotecile din Republica Moldova” realizat de IREX, arătau o frecvență mult mai scăzută, cu 46% dintre respondenți care nu frecventase biblioteca *de mai mult de un an* și doar 9% fiind „utilizatori permanenți” [1, p. 45]. Astfel, se observă o îmbunătățire semnificativă a utilizării bibliotecii.

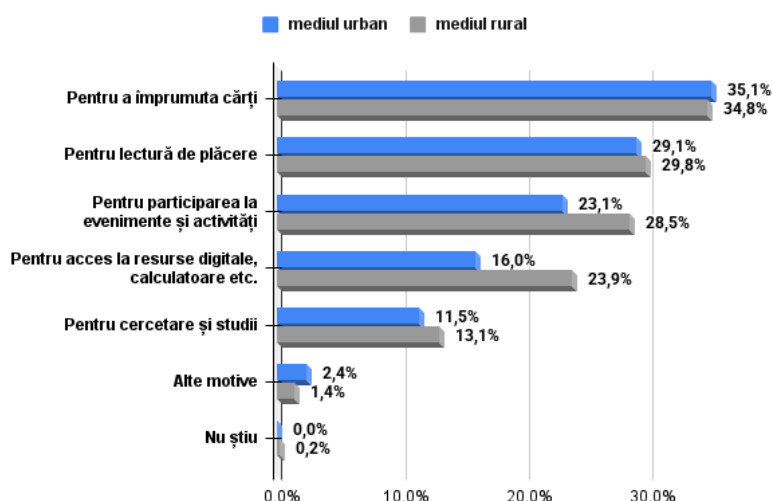
Analiza comparativă a frecvenței vizitelor la bibliotecă între mediul urban și rural evidențiază diferențe în comportamentul utilizatorilor. În mediul rural (Vezi *Diagrama nr. 2*), un procent mai mare de respondenți (17,2%) frecventează biblioteca *de câteva ori pe săptămână sau mai des*, comparativ cu 12,9% în mediul urban. În schimb, vizitele de *2-3 ori pe lună* sunt mai frecvente în mediul urban (13,9%) decât în cel rural (9,7%), ceea ce sugerează că în mediul urban cetățenii au alternative diverse de a accesa resurse digitale. Deși utilizatorii din mediul rural frecventează biblioteca mai des, cei din mediul urban accesează serviciile bibliotecilor în mod constant.

Diagrama nr. 2. Frecvența vizitelor la bibliotecă în funcție de mediul de rezidență

Motivul principal pentru care oamenii aleg să viziteze biblioteca (Vezi *Diagrama nr. 3*) este *împrumutul de cărți*, urmat de *lectura de plăcere*. De asemenea, *activitățile organizate de bibliotecă* au un

impact important asupra vizitelor, 51,6% dintre respondenți vin la bibliotecă pentru a participa la ele. Utilizarea *resurselor digitale* rămâne moderată – 39,9% dintre respondenți declară că le folosesc.

Diagrama nr. 3. *Motivele vizitelor la bibliotecă în funcție de mediul de rezidență*

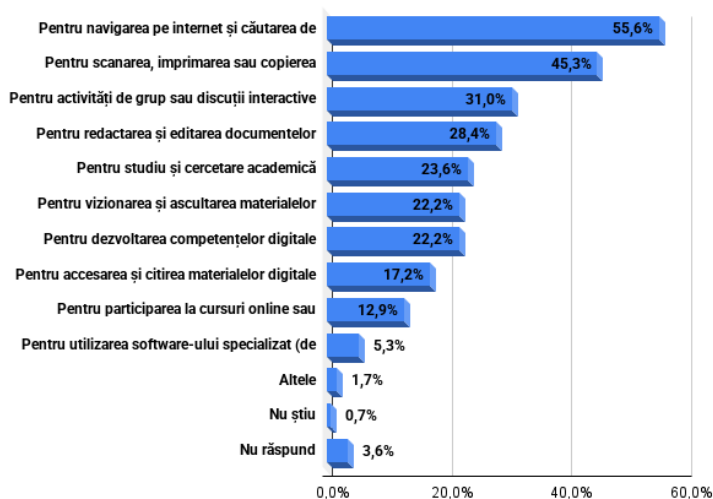
Bibliotecile din mediul rural atrag prin spații funcționale, iar cele din mediul urban fidelizează prin tehnologii avansate: imprimante 3D, realitate virtuală, robotică, platforme pentru programare și competențe STEM, kituri Arduino, LEGO Spike și puzzle-uri. Aceste contraste indică o ofertă mai diversificată în bibliotecile din mediul urban și un rol comunitar esențial în cele din mediul rural.

Acces la echipament

Secțiunea a treia a chestionarului a evaluat utilizarea tehnologiilor în bibliotecile publice, cu accent pe accesibilitatea, performanța și utilitatea echipamentelor. În 2023, bibliotecile publice din Republica Moldova aveau, în medie, 5 calculatoare. Totuși, diferențele între mediul urban și rural sunt semnificative: bibliotecile din

mediul urban dispun, în medie, de 13 calculatoare, iar cele din mediul rural – doar 4 [5, p. 123]. Deși 89,1% dintre bibliotecile publice activează în mediul rural, această discrepanță evidențiază un dezechilibru major în accesul la tehnologie [5, p. 119].

Indicatorii menționați reflectă o îmbunătățire constantă față de anul 2011, când IREX a realizat cercetarea „Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova”. La acea vreme, fiecare bibliotecă publică dispunea, în medie, de doar 0,66 calculatoare, dintre care 0,34 erau accesibile utilizatorilor, iar doar 74,1% aveau conexiune la internet. Situația în mediul rural era deosebit de precară: puțin peste 11% dintre bibliotecile sătești aveau unul sau câteva calculatoare, iar doar 5,5% erau conectate la internet [1, p. 45].

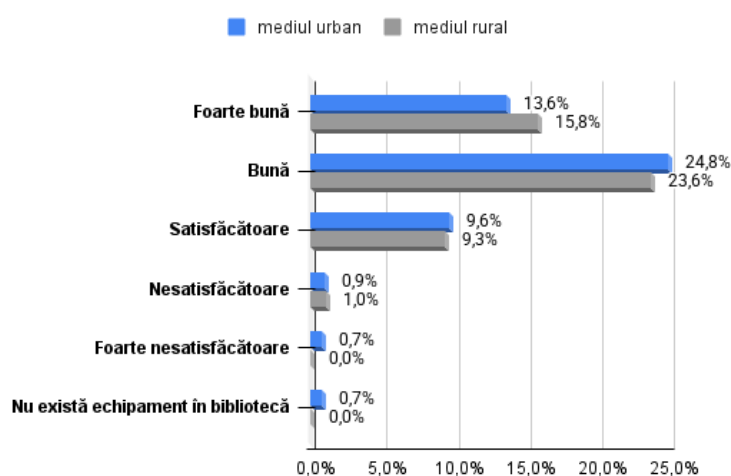
Diagrama nr. 4. *Scopul utilizării tehnologiilor din biblioteci*

Majoritatea respondenților (Vezi Diagrama nr. 4) au specificat că utilizează tehnologia din bibliotecă pentru *navigare pe internet* și *căutare de informații*, iar 45,3% folosesc echipamentele pentru *scanare, imprimare și copiere de documente*.

În privința performanței echipamentelor, 56,1% dintre respondenți consideră tehnologia disponibilă drept *performantă*, iar 12,2% – *foarte performantă*. Totuși, 25,8% au oferit un răspuns *neutru*, semnalând așteptări mai mari din partea utilizatorilor.

Evaluarea accesibilității echipamentelor tehnologice din biblioteci arată o percepție generală pozitivă, cu o tendință ușor mai favorabilă în mediul rural comparativ cu mediul urban (Vezi Diagrama nr. 5). Aproape 78% dintre respondenții din mediul rural consideră accesul la computere, tablete și e-readere ca fiind *bun* sau *foarte bun*, comparativ cu 73% în mediul urban. Deși bibliotecile din mediul urban au mai multe echipamente, utilizatorii din mediul rural apreciază mai mult accesibilitatea acestora.

Diagrama nr. 5. *Evaluarea accesibilității echipamentelor din biblioteci în funcție de mediul de rezidență*

Disponibilitatea punctelor pentru încărcarea dispozitivelor mobile este ridicată (86,9%), cu diferențe minore între mediul urban (44,3%) și cel rural (42,2%). Aceste facilități sunt mai bine cunoscute în mediul urban, unde doar 1,9% dintre respondenți nu le cunosc, comparativ cu 4,1% în mediul rural.

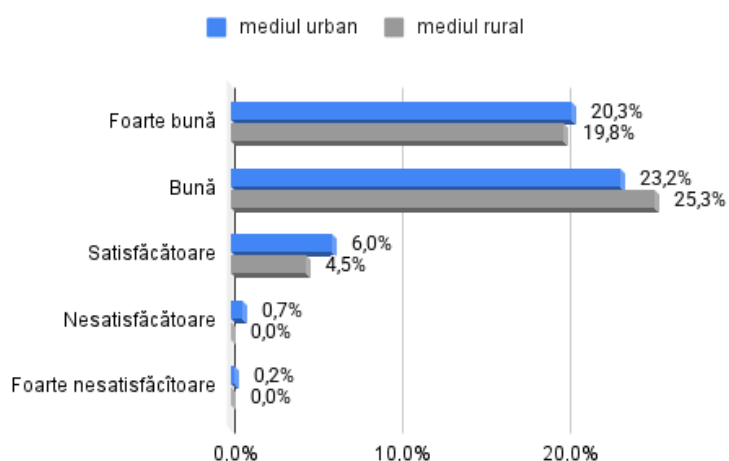
Acces la internet

În secțiunea a 4-a a chestionarului au fost analizate calitatea și viteza conexiunii internetului, inclusiv disponibilitatea și stabilitatea rețelei Wi-Fi din biblioteci. Conform datelor statistice din 2023, 3,0% dintre bibliotecile din țară care dispun de calculatoare nu au acces la internet. Există diferențe semnificative între mediul urban și cel rural: 2,3% dintre bibliotecile urbane nu au conexiune la internet, în timp ce în mediul rural acest procent ajunge la 3,1%

[5, p. 123]. Deși rata este redusă, această situație subliniază un decalaj important în accesul la resurse digitale pentru utilizatori. În bibliotecile care sunt dotate cu echipamente tehnologice și nu au conexiune la internet, calitatea serviciilor prestate sunt afectate semnificativ.

În ceea ce privește calitatea conexiunii la internet, majoritatea respondenților o evaluează ca fiind *foarte bună* (40,1%) sau *bună* (48,5%), în timp ce doar 10,5% o consideră *satisfăcătoare*. Decalajul datelor din mediul urban și cel rural este mic (Vezi Diagrama nr. 6): 20,3% dintre utilizatorii din orașe apreciază viteza ca fiind *foarte bună*, comparativ cu 19,8% în zonele rurale. Deși nu se înregistrează probleme majore de conexiune, există totuși un mic procent (0,9%) dintre respondenții din mediul urban care se declară nemulțumiți de viteza internetului.

Diagrama nr. 6. Calitatea conexiunii la internet din biblioteci
în funcție de mediul de rezidență

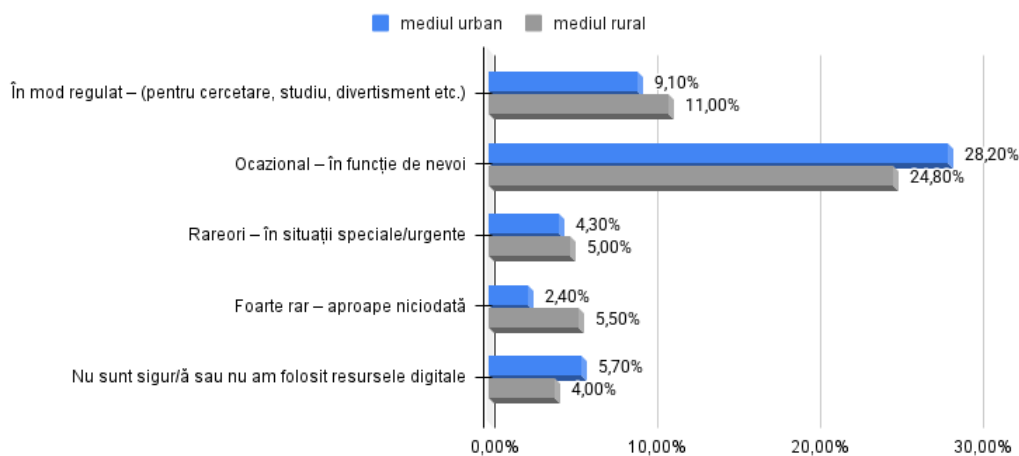
Referitor la rețeaua Wi-Fi, 65,1% dintre respondenți confirmă că aceasta este disponibilă mereu, în timp ce 28,9% semnalează instabilitatea conexiunii. În mediul urban, 34,1% au acces constant la Wi-Fi, comparativ cu doar 31% în mediul rural. De asemenea, *instabilitatea conexiunii Wi-Fi* este mai frecventă în bibliotecile din mediul rural, 15,8% dintre respondenți semnalizând-o, în comparație cu 13,1% în mediul urban. Aceste date sugerează că, deși accesul la rețeaua Wi-Fi este disponibilă în majoritatea bibliotecilor, există încă provocări legate de stabilitatea conexiunii, mai ales în zonele rurale.

Resursele digitale

Resursele digitale din biblioteci sunt tot mai variate. Cele mai accesate sunt *cărțile electronice* (27,4%), urmate de *cursurile online* (21,0%) și *catalogul online* (18,6%). Totuși, aproape un sfert dintre utilizatori (22,2%) nu știe ce resurse digitale sunt disponibile în bibliotecă, ceea ce sugerează o nevoie clară de promovare mai eficientă a acestora.

La întrebarea „Cât de des sunt utilizate aceste resurse?” (Vezi *Diagrama nr. 7*), majoritatea respondenților le accesează *ocazional*, în funcție de necesități și doar 20,0% le folosesc *regulat*. În schimb, aproape 10% le accesează *foarte rar* sau *deloc*, ceea ce pun întrebări în privința accesibilității resurselor și competențelor digitale ale utilizatorilor.

Diagrama nr. 7. Frecvența utilizării resurselor digitale din biblioteci
în funcție de mediul de rezidență

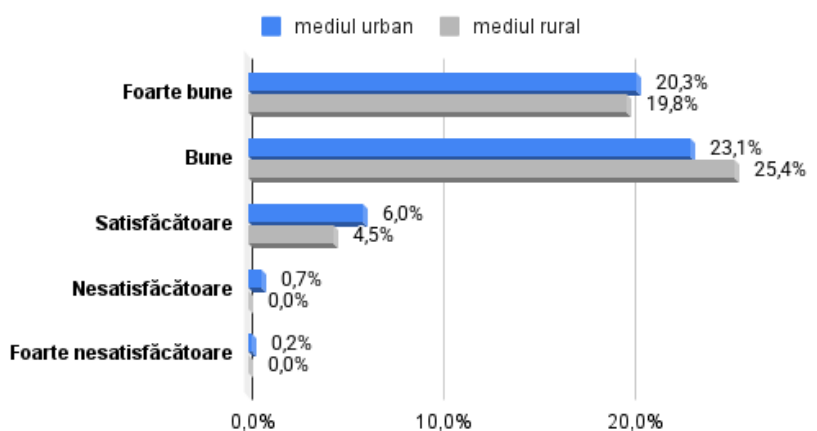

Bibliotecile organizează sesiuni de instruire pentru *utilizarea resurselor digitale*, iar mai mult de jumătate dintre respondenți au participat la aceste activități. Un aspect interesant este faptul că în mediul rural rata de participare la cursurile de instruire este mai mare decât în mediul urban.

Competențe digitale ale personalului de bibliotecă și ale utilizatorilor

Bibliotecarii joacă un rol esențial în ghidarea utilizatorilor în mediul online. Conform opiniei respondenților (Vezi *Diagrama nr. 8*), 88,8% dintre bibliotecari din bibliotecile publice au competențe digitale *bune* sau *foarte bune*, ceea ce le permite să ofere asistență de calitate. Totuși, 11,2% au competențe sub nivelul optim, ceea ce demonstrează necesitatea formării profesionale continue.

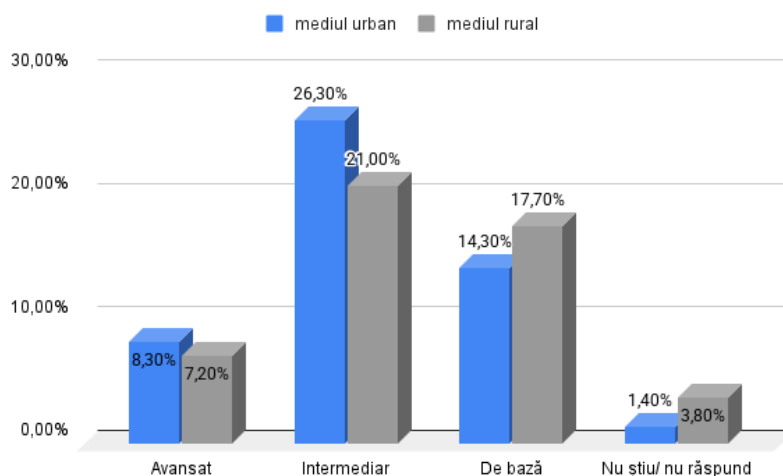
Diagrama nr. 8. *Evaluarea competențelor digitale ale personalului bibliotecii în funcție de mediul de rezidență*

Majoritatea utilizatorilor s-a autoevaluat că deține competențe digitale *intermediare* (Vezi *Diagrama nr. 9*), în timp ce 32% au *competențe de bază* și doar 15,5% se consideră *avansați*. Cele mai frecvente abilități

includ *navigarea pe internet*, *utilizarea e-mailului* și *gestionarea rețelelor sociale*. Pe măsură ce condițiile pentru utilizarea resurselor digitale devin mai complexe, competențele utilizatorilor scad.

Diagrama nr. 9. *Competențele digitale ale utilizatorilor, în opinia proprie, în funcție de mediul de rezidență*

În acest context, bibliotecile joacă un rol activ în dezvoltarea competențelor digitale, 81% dintre ele organizând sesiuni de instruire: 37,2% - *frecvent* și 43,9% - *ocazional*. Totuși, 13,8% dintre utilizatori *nu cunosc* despre aceste oportunități, ceea ce sugerează necesitatea unei promovări mai eficiente a acestor servicii de dezvoltare a competențelor. În mediul urban, instruirile sunt *mai frecvente*, iar în mediul rural - *ocasionale*, dar distribuția este relativ echilibrată. Interesul pentru instruire este ridicat, 67,7% dintre respondenți doresc să-și îmbunătățească competențele digitale, în special tinerii și adulții activi profesional.

Tematica instruirilor solicitate se concentrează pe dezvoltarea abilităților digitale esențiale, abordând teme precum utilizarea eficientă a instrumentelor de colaborare online (e-mail, videoconferințe, documente partajate), marketing digital și rețele sociale, securitatea cibernetică, platformele de învățare online, design grafic și creativitate digitală, precum și introducerea în programare de dezvoltare web. Aceste cursuri vizează nu doar dobândirea unor competențe fundamentale, ci și stimularea

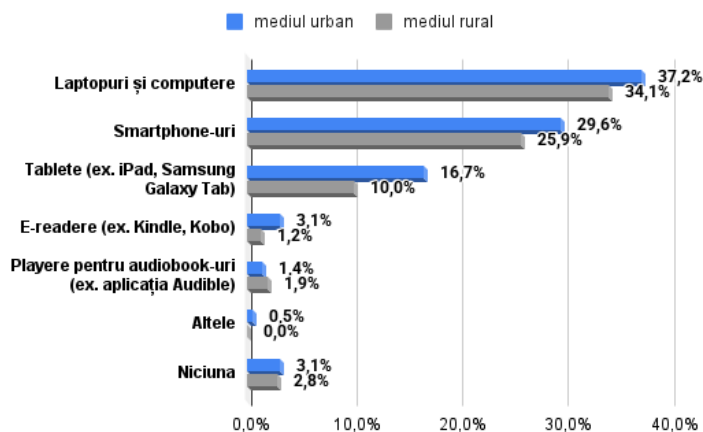
interesului pentru învățarea continuă în domeniul tehnologiilor digitale.

Lectura digitală

În ultima perioadă, lectura digitală a devenit o practică tot mai des întâlnită, schimbând modul în care utilizatorii accesează anterior conținuturile. Secțiunea a 8-a a studiului a analizat obiceiurile de lectură digitală ale utilizatorilor bibliotecilor, iar rezultatele obținute ne oferă o privire detaliată asupra dispozitivelor de lectură preferate și resurselor digitale utilizate.

Potrivit datelor, *laptopurile* și *computerile* sunt cele mai populare dispozitive de citit, utilizate de 71,4% dintre respondenți, urmate de *smartphone-uri* și *tablete*. Deși *e-readerele* sunt concepute special pentru lectură, doar 4,3% dintre utilizatori le folosesc, iar *playerele pentru audiobookuri* sunt utilizate de 3,3%. În ceea ce privește diferențele între mediul urban și rural (Vezi Diagrama nr. 10), se observă că, deși *laptopurile* și *smartphone-urile* sunt utilizate de respondenții ambelor medii, acestea sunt mai frecvent utilizate totuși în mediul urban, la fel și *tabletele* și *e-readerele*.

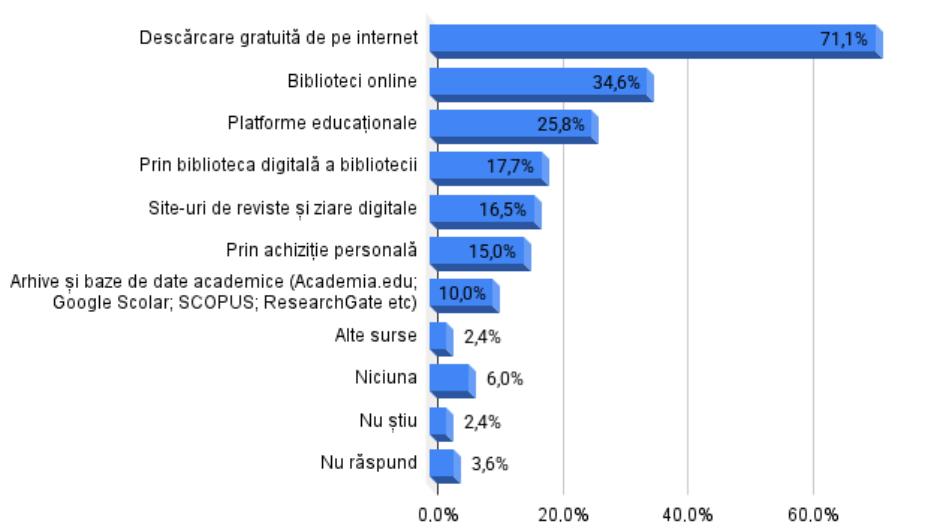
Diagrama nr. 10. Dispozitive digitale utilizate pentru lectură în funcție de mediul de rezidență

Laptopurile sunt preferate pentru lecturi mai vaste, în timp ce *smartphone-urile* sunt utilizate pentru lecturi mai scurte și rapide. *Tabletele* sunt preferate pentru momentele de relaxare, iar *e-readerele* rămân o alegere de nișă pentru cititorii pasionați.

În ceea ce privește tipurile de resurse digitale utilizate, *literatura didactică* și *manualele* sunt cele mai frecvent accesate, urma-

te de *bloguri*, *articole online*, *cărți electronice* și *materialele pentru studiu online*. În plus (Vezi Diagrama nr. 11), 71,1% dintre utilizatori, preferă să descarce resursele digitale gratuit de pe internet, iar un procent semnificativ, 34,6%, accesează bibliotecile online, subliniind rolul acestora în furnizarea de resurse educaționale.

Diagrama nr. 11. *Modalități de accesare a resurselor digitale de către utilizatori*

Lectura digitală aduce multiple avantaje, iar utilizatorii menționează *accesibilitatea* și *rapiditatea* fiind cele mai importante. De asemenea, *mobilitatea* și *comoditatea* sunt apreciate datorită posibilității de a citi oriunde și oricând. În plus, utilizatorii consideră că lectura digitală are un impact pozitiv asupra *educației* și permite accesul la o diversitate de resurse disponibile la un clic distanță.

Cu toate acestea, lectura digitală nu este lipsită de dezavantaje. Cel mai frecvent menționat este impactul asupra *sănătății vizuale*, urmând *dependența de tehnologie* și *lipsa interacțiunii cu cartea fizică*. De asemenea, utilizatorii semnalează efectele negative ale utilizării prelungite a dispozitivelor, cum ar fi *durerile de cap* și *oboseala generală*.

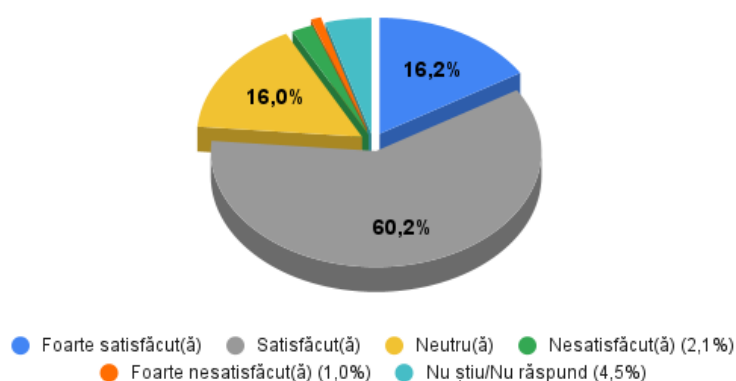
Lectura digitală a devenit o parte importantă din viața utilizatorilor, fiind accesibilă prin intermediul diversității dispozitivelor și a resurselor. Totuși, există încă provocări legate de sănătatea utilizatorilor și de dependența de tehnologie, iar echilibrul

între utilizarea tehnologiilor și beneficiile lecturii tradiționale rămâne un subiect de dezbatere permanentă.

Feedbackul privind experiența tehnologică în bibliotecă

În ultima secțiune a chestionarului, s-a evaluat gradul de satisfacție a utilizatorilor în concordanță cu experiența lor digitală în bibliotecă. Prima întrebare, „Cum ați evalua gradul de satisfacție legat de utilizarea tehnologiilor disponibile în bibliotecă?”, indică un grad înalt de satisfacție generală (Vezi *Diagrama nr. 12*). Majoritatea respondenților (76,4%) sunt *satisfăcuți* sau *foarte satisfăcuți* de tehnologiile disponibile în bibliotecă, ceea ce sugerează că aceste tehnologii răspund, în mare parte, necesităților utilizatorilor. Aproape 16% dintre respondenți au ales opțiunea *neutru*, ceea ce indică faptul că există un potențial de îmbunătățire echipamentelor. Doar 3,1% dintre respondenți au raportat o *insatisfacție* față de tehnologiile oferite, un procent relativ mic, ceea ce sugerează că problemele nu reprezintă o tendință generală.

Diagrama nr. 12. Satisfacția utilizatorilor față de tehnologiile din bibliotecă

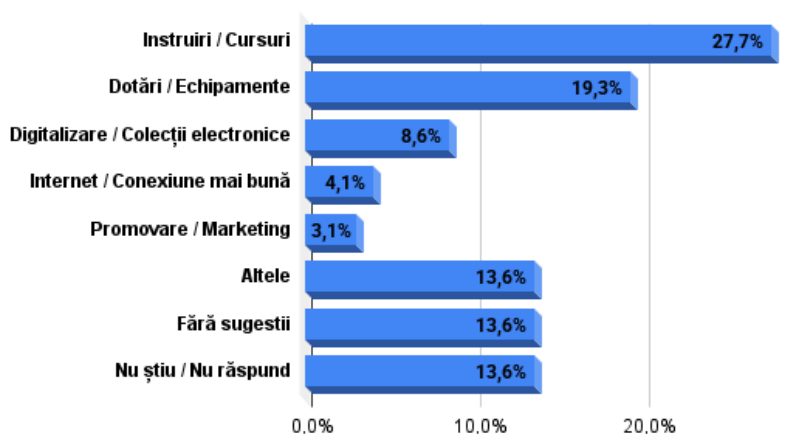

Analiza sugestiilor utilizatorilor privind experiența digitală în bibliotecă evidențiază priorități clare (Vezi *Diagrama nr. 13*). Educația digitală este esențială pentru 27,7% dintre respondenți, indicând necesitatea de instruire pentru o utilizare mai eficientă a resurselor. Îmbunătățirea infrastructurii tehnologice este solicitată de 19,3%, de utilizatori, care doresc *echipamente* moderne și experiențe interactiv-

ve. *Digitalizarea* colecțiilor este importantă pentru 8,60%, reflectând cererea pentru acces extins la e-bookuri și baze de date.

Problemele de *conexiune* sunt semnalate de 4,1%, iar 3,1% consideră insuficientă promovarea serviciilor bibliotecii. În plus, 13,6% dintre respondenți nu au formulat sugestii clare, ceea ce indică o necesitate de comunicare mai eficientă.

Diagrama nr. 13. Sugestiile utilizatorilor pentru îmbunătățirea experienței digitale din bibliotecă

Sugestiile utilizatorilor evidențiază necesitatea modernizării infrastructurii tehnologice, a digitalizării și a educației digitale pentru o experiență optimizată. Biblioteca viitorului trebuie să fie un spațiu inovator, dotat cu echipamente performante și cu acces facil la resurse digitale, în care se acordă sprijin constant utilizatorilor.

Concluzii

Rezultatele studiului relevă o serie de aspecte esențiale privind concordanța dintre posibilitățile tehnologice ale bibliotecii și necesitățile digitale ale utilizatorilor. Profilul demografic al respondenților arată o distribuție echilibrată a utilizatorilor, cu o pondere mai mare a celor din segmentul

de vârstă între 35 și 44 de ani, ceea ce impune soluții adaptate nivelurilor variate de competență digitală.

Totalurile cercetării au confirmat ipoteza potrivit căreia lectura în format digital nu a devenit încă o practică obișnuită printre utilizatorii bibliotecilor publice, majoritatea optând în continuare pentru formatul tradițional, tipărit. Totodată, au fost observate diferențe semnificative între utilizatorii din mediul urban și cei din mediul rural: în zonele rurale predomină interesul pentru activități comunitare și pentru inițierea în competențe digitale, deși accesul la resurse electronice este limitat; în schimb, în mediul urban se constată o deschidere mai mare către lectura digitală și o cerere crescută pentru resurse electronice variate și permanent accesibile.

În ce privește competențele digitale, studiul relevă diferențe generaționale semnificative: tinerii sunt mai familiarizați cu tehnologia, în timp ce vârstnicii înregistrează dificultăți. Această realitate evidențiază provocările educaționale existente, mai ales în comunitățile rurale. În paralel, personalul bibliotecilor, deși au competențe digitale bune, ceea ce permite să ofere asistență de calitate, totuși necesită formare profesională continuă pentru a fi în pas cu evoluția tehnologiilor.

Infrastructura tehnologică prezintă încă deficiențe considerabile, în special în bibliotecile din mediul rural. Deși există dotări de bază, precum calculatoare, laptopuri, tablete și acces la internet, inclusiv prin rețeaua Wi-Fi, persistă probleme legate de numărul și calitatea echipamentelor, precum și de stabilitatea conexiunii. Totodată, se evidențiază diferențe notabile în dotarea bibliotecilor cu resurse electronice: dacă unele instituții asigură un acces generos la conținut digital, altele sunt lipsite de infrastructura necesară pentru a furniza astfel de servicii.

Utilizarea dispozitivelor digitale pentru lectură se manifestă preponderent în mediul urban, în timp ce în zonele rurale accesul la *e-readere* și tablete rămâne limitat, influențând direct comportamentele de consum informațional ale utilizatorilor.

În contextul actual, bibliotecile joacă un

rol esențial în reducerea decalajului digital din societate. Pentru a răspunde eficient acestei provocări, instituțiile info-documentare evoluează către statutul de *hub-uri* digitale comunitare, adaptate nevoilor specifice ale utilizatorilor din fiecare localitate, menținând în același timp funcțiile tradiționale care le definesc identitatea.

Prin promovarea lecturii digitale, formarea continuă a personalului și diversificarea resurselor, bibliotecile contribuie semnificativ la dezvoltarea competențelor digitale în societate, reducând barierele de acces și maximizând beneficiile pe care tehnologia le poate aduce comunităților.

Recomandări

Conform concluziilor studiului, este evident că transformarea digitală a bibliotecilor presupune o strategie echilibrată, care să îmbine progresul tehnologic cu nevoile și așteptările diverse ale utilizatorilor. Pe această bază, au fost conturate următoarele direcții de acțiune:

1. Modernizarea infrastructurii tehnologice în bibliotecile din mediul rural

Diferențele semnificative dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește accesul la echipamente IT și conexiunea la internet impun o intervenție prioritară în bibliotecile rurale. Modernizarea infrastructurii va permite acestor biblioteci să ofere servicii mai eficiente și va asigura un acces echitabil la resursele digitale pentru locuitorii din zonele defavorizate.

2. Promovarea resurselor digitale și a educației digitale continue

Având în vedere că peste 22% dintre utilizatori nu cunosc resursele digitale disponibile, se recomandă derularea unor campanii de informare și elaborarea de ghiduri și tutoriale ușor de înțeles. Bibliotecarii pot deveni nu doar mediatori ai informației, ci și formatori activi în domeniul competențelor digitale.

3. Extinderea și diversificarea programelor de instruire digitală

Interesul tot mai mare al utilizatorilor pentru dezvoltarea abilităților digitale evidențiază nevoia de extindere a ofertei de formare. Programele ar trebui să acopere teme variate: de la utilizarea platformelor de *e-learning* până la marketing digital, se-

curitate cibernetică sau inițiere în programare. O atenție specială merită acordată seniorilor, pentru care cursurile de bază privind utilizarea internetului și a aplicațiilor mobile pot avea un impact major în viața cotidiană.

4. *Adoptarea de tehnologii moderne pentru încurajarea lecturii digitale*

Chiar dacă mulți utilizatori preferă cărțile tipărite, există un segment în creștere deschis lecturii în format digital. Investițiile în platforme de e-bookuri și audiobookuri, precum și promovarea activă a acestora, pot atrage mai ales publicul tânăr, al cărui interes pentru lectura tradițională este în scădere.

5. *Asigurarea accesibilității la echipamente și internet în biblioteci*

Deși numărul calculatoarelor și al conexiunilor la internet a crescut în ultimii ani, este esențial ca tehnologia existentă să fie funcțională, actualizată și ușor accesibilă. Se recomandă investiții în rețele Wi-Fi de mare viteză, precum și pentru amenajarea unor spații moderne, care să stimuleze colaborarea, învățarea și utilizarea noilor tehnologii.

6. *Consolidarea colaborării între biblioteci*

și instituții educaționale sau tehnologice

Parteneriatele între biblioteci, școli, universități și centre de formare profesională pot genera un ecosistem educațional sustenabil. Astfel de colaborări facilitează accesul extins la resurse și permit organizarea de sesiuni comune de instruire, contribuind la dezvoltarea continuă a competențelor digitale și la reducerea decalajelor existente, mai ales în comunitățile vulnerabile.

Prin dezvoltarea infrastructurii tehnologice, modernizarea platformelor online, digitalizarea colecțiilor, consolidarea competențelor digitale ale utilizatorilor și desfășurarea programelor de alfabetizare digitală, bibliotecile pot depăși simpla utilizare a tehnologiei și pot facilita tranziția către ceea ce numim *bunăstare digitală* [2, p. 2] – adică o relație conștientă, echilibrată și benefică cu tehnologia, orientată spre educație, dezvoltare personală și incluziune socială. Astfel, biblioteca, prin accesul pe care îl oferă la informație, educație și cultură, devine un pilon esențial prin sprijinul acordat persoanelor și comunităților într-o lume din ce în ce mai digitalizată.

Referințe bibliografice:

1. *Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova*. Raport. Chișinău: Imprint Plus, 2012. 48 p. ISBN 978-9975-4170-3-7.
2. ALLMANN, Kira; Grant BLANK and Anniqne WONG. *Libraries on the Front Lines of the Digital divide: The Oxfordshire Digital Inclusion Project Report*. Disponibil: <https://www.oii.ox.ac.uk/news-events/reports/libraries-on-the-front-lines-of-the-digital-divide-the-oxfordshire-digital-inclusion-project-report/> [accesat 2025-02-12].
3. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. *Nivelul de trai al populației*. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/3 [accesat 2025-02-27].
4. Digital 2024: Moldova. [Report]. Disponibil: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-moldova> [accesat 2025-02-27].
5. OSOIANU, Vera; Valentina POPA; Ecaterina DMITRIC; Ludmila CORGHENCI; Margareta CEBOTARI; Lilia POVESTCA; Angela DRĂGĂNEL și Tatiana LEVINȚA. *Sistemul național de biblioteci din Republica Moldova*. Studiu statistic 2022-2023. Chișinău, 2025. 126 p. ISBN 978-9975-119-71-9.
6. *Studiu „Lectura în comparație intergenerațională”*. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Prezentare. Chișinău: Magenta Consulting, 2022, ianuarie. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1430> [accesat 2025-04-2].
7. *Studiu sociologic „Concordanța dintre posibilitățile tehnologice ale bibliotecii și necesitățile digitale ale utilizatorilor. Lectura digitală”*. [Raport de cercetare]. IP Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Secția studii și cercetări. Chișinău, 2025. 59 p. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/2158> [accesat 2025-04-02].

EVALUAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII SERVICIILOR ÎN BIBLIOTECILE PUBLICE

Studiu de caz al Bibliotecii Publice Raionale „Iulian Filip”, Drochia

Adelina PORCESCO,
Biblioteca Publică Raională
„Iulian Filip”, Drochia

Rezumat: Articolul analizează modalitățile de evaluare a calității serviciilor oferite de bibliotecile publice în contextul transformării digitale și schimbării nevoilor utilizatorilor. Studiul de caz al Bibliotecii Publice Raionale „Iulian Filip” Drochia identifică atât instrumentele și metodele de evaluare, cât și puncte forte și slabe ale serviciilor oferite. Studiul evidențiază importanța adaptării continue a bibliotecilor la nevoile comunității, a diversificării serviciilor și a utilizării tehnologiilor moderne pentru a asigura relevanța și eficiența acestora. Se propun recomandări practice pentru îmbunătățirea calității serviciilor bibliotecare, cum ar fi implementarea unei evaluări continue, adaptarea la feedback-ul utilizatorilor; diversificarea serviciilor și colecțiilor; dezvoltarea de parteneriate și utilizarea eficientă a canalelor de comunicare.

Cuvinte-cheie: serviciu de bibliotecă, evaluarea serviciilor, bibliotecă publică, satisfacția utilizatorilor, transformare digitală, instrumente de evaluare, îmbunătățirea calității serviciilor.

Abstract: This article analyses the ways of evaluating the quality of services provided by public libraries in the context of digital transformation and change of user needs. The case study of the “Iulian Filip” Drochia District Public Library identifies evaluation tools and methods, strengths and weaknesses of the services provided. It highlights the importance of continuous adaptation of libraries to community needs, diversification of services and utilisation of modern technologies to ensure their relevance and efficiency. Practical recommendations include improving the quality of library services, implementing constant evaluation, adapting to user feedback, diversifying services and collections, developing partnerships and effective use of communication channels.

Keywords: library service, service evaluation, public library, user satisfaction, digital transformation, evaluation tools, improving service quality.

Importanța bibliotecilor publice în societatea contemporană este incontestabilă, oferind acces egal la informație, indiferent de statutul social sau economic al utilizatorilor. Datorită faptului că intervin schimbări permanente, atât în necesitățile informaționale ale utilizatorilor, cât și în mediul în care biblioteca își desfășoară activitatea, este necesar ca biblioteca să se preocupe în mod deosebit de înnoirea gamei de produse și servicii, atât prin crearea de

produse noi, cât și prin modernizarea celor existente.

Dacă utilizatorilor li se vor pune la dispoziție produse și servicii de calitate care să le satisfacă necesitățile, ei își vor îndrepta preferințele anume către această instituție. „Dacă tindem să fim mai competenți, nimeni și nimic nu ne asigură că cei din jurul nostru nu pot fi mai competenți ca noi. Putem rămâne în frunte, dar cantitatea de competență cu care ne menținem acolo,

sus, se micșorează tot mai mult și mai mult. Dacă ieri eram stăpâni pe informație, astăzi am scăpat-o de sub dominația noastră, a făcut-o mai accesibilă cineva mai competent ca noi. Acum e dificil și să cumpărăm informația. O putem însă folosi în sens educațional, de formare a unor abilități utilizatorului de informații” [1].

Indiferent de statutul lor, bibliotecile continuă să se adapteze și să se dezvolte, asigurând evoluția lor pe parcursul istoriei prin intermediul serviciilor inovatoare pe care le oferă. În zilele noastre, bibliotecile, alături de alte instituții culturale, joacă un rol important în abordarea diverselor probleme din societate, oferind sprijin gratuit în domenii precum educația, formarea profesională, dezvoltarea personală, asistența psihologică și altele. Ele reprezintă surse de bază de informații și servicii pentru toți utilizatorii, indiferent de caracteristicile lor individuale sau de apartenența lor socială, culturală sau economică. Este esențial ca fiecare persoană să aibă acces la informație, idei și activități oferite de biblioteci [2, p. 53].

Scopul cercetării noastre este de a analiza și evalua calitatea serviciilor oferite de Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip” Drochia, identificând punctele forte și deficiențele acesteia, în vederea propunerii unor strategii și soluții eficiente pentru îmbunătățirea continuă a serviciilor, astfel încât să răspundă mai bine nevoilor și așteptărilor utilizatorilor.

Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip” se remarcă în contextul evoluției bibliotecilor moderne, adaptându-se continuu la noile cerințe și nevoi ale comunității sale. Situată în inima orașului Drochia, biblioteca servește drept centru vital de informare și educație pentru locuitorii raionului, oferind acces la o gamă largă de resurse și servicii. Serviciile bibliotecare axate pe nevoile utilizatorilor reprezintă un element de bază al managementului oricărei biblioteci în prezent. Nivelul calității acestor servicii contribuie semnificativ la formarea imaginii instituției.

Politica calității în instituție se bazează pe crearea, dezvoltarea și valorificarea serviciilor noi și a celor existente, în scopul satisfacerii necesităților de educație cultu-

rală a membrilor comunității drochiene. Având în vedere aceste considerente, în perioada octombrie – decembrie 2024, am desfășurat un sondaj cu scopul de a evalua calitatea serviciilor oferite de Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”. Totodată, am urmărit identificarea unor soluții concrete pentru îmbunătățirea situației actuale și creșterea gradului de satisfacție al utilizatorilor. Această inițiativă a fost motivată de convingerea că analiza continuă a cerințelor utilizatorilor este de importanță majoră pentru funcționarea eficientă a unei biblioteci. Într-un context marcat de schimbări rapide în nevoile și preferințele cititorilor, este necesară valorificarea resurselor disponibile și a instrumentelor moderne pentru a răspunde acestor cerințe. Prin urmare, activitatea unei biblioteci nu se limitează la gestionarea colecțiilor de carte, ci implică o adaptare constantă la așteptările comunității pe care o deservește.

Sondajul realizat a reprezentat un pas important în acest sens, oferind o perspectivă clară asupra gradului de satisfacție al utilizatorilor și evidențiind aspectele care necesită optimizare. Rezultatele obținute vor constitui baza pentru dezvoltarea unor strategii care să asigure atât calitatea și eficiența serviciilor oferite, cât și o conexiune mai bună cu comunitatea. Pentru a analiza aspectele propuse în cadrul cercetării, am realizat un sondaj folosind metoda anchetei bazate pe chestionar. Instrumentul de cercetare a cuprins 10 întrebări, dintre care 9 au fost de tip închis, cu variante de răspuns prestabilite, iar una de tip deschis, prin care s-au solicitat sugestii din partea respondenților.

Eșantionul studiat a fost format din 70 de utilizatori, reprezentând diverse categorii de vârstă. Prin intermediul acestui studiu, ne-am propus să colectăm informații relevante care, după analiză, vor oferi o perspectivă clară asupra opiniilor utilizatorilor privind calitatea serviciilor oferite de bibliotecă. În mod specific, sondajul a vizat aspecte precum *calitatea instrumentelor de informare, accesul la resursele informaționale, contribuția bibliotecarilor în procesul de căutare și identificare a informațiilor, precum și rolul acestora în formarea culturii informaționale a utilizatorilor*.

Informațiile colectate vor constitui fundamentul unei analize detaliate, care va permite identificarea atât a punctelor forte, cât și a provocărilor cu care se confruntă biblioteca. Aceste date vor oferi o imagine clară asupra aspectelor care funcționează eficient și a celor care necesită intervenții sau ajustări. Pe baza acestei analize, se vor putea formula strategii bine fundamentate, orientate către optimizarea serviciilor oferite. Aceste strategii vor viza atât consolidarea punctelor tari, cum ar fi instrumentele și resursele bine apreciate, cât și îmbunătățirea aspectelor negative identificate, pentru a răspunde mai bine nevoilor și așteptărilor utilizatorilor. Prin implementarea acestor măsuri, biblioteca va putea să-și întărească rolul de centru informațional și cultural în comunitate, să crească nivelul de satisfacție al utilizatorilor și să se adapteze în mod constant la schimbările din domeniul informării și educației.

În elaborarea chestionarului, am avut în vedere includerea următoarelor aspecte relevante pentru studiul nostru:

- în ce măsură cei chestionați cunosc serviciile pe care le oferă BPR „Iulian Filip”;
- în ce măsură sunt acestea utilizate;
- care este relevanța colecțiilor de bibliotecă;
- felul în care apreciază subiecții relația bibliotecar – utilizator;
- sugestii pentru îmbunătățirea activității bibliotecii.

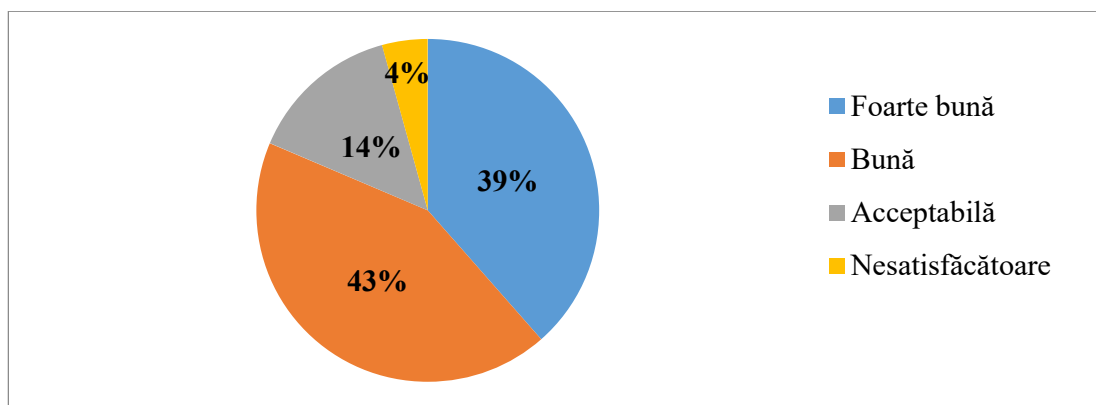
La sondaj au participat 70 de respondenți, dintre care sub 18 ani – 20,6%; 18-25 ani – 11,8%; 26-35 ani – 14,7%; 36-50 ani – 26,5%;

peste 50 ani – 26,5%. În raport cu genul avem următoarea configurație: feminin – 77,9%; masculin – 22,1%. Datele obținute din sondajele privind frecvența vizitelor la biblioteca noastră oferă o imagine complexă asupra obiceiurilor de lectură și a interesului pentru informație al publicului nostru. Peste 80% dintre respondenți apreciază diversitatea resurselor ca fiind bună sau foarte bună, ceea ce reprezintă un rezultat pozitiv, reflectând eficiența eforturilor dedicate construirii unei colecții variate și relevante pentru comunitatea utilizatorilor.

Analizarea diversității resurselor informaționale disponibile într-o bibliotecă este un proces complex, ce necesită o evaluare atât cantitativă, cât și calitativă. În urma sondajului realizat, am constatat că majoritatea utilizatorilor se declară mulțumiți de diversitatea resurselor oferite. Totuși, un segment semnificativ dintre aceștia consideră că există spațiu pentru îmbunătățiri.

Faptul că peste 80% dintre respondenți apreciază diversitatea resurselor ca fiind *bună* sau *foarte bună* reprezintă un rezultat pozitiv, reflectând eficiența eforturilor dedicate construirii unei colecții variate și relevante pentru comunitatea utilizatorilor. Aceste rezultate demonstrează că strategia adoptată până acum este eficace, contribuind la satisfacerea nevoilor de informare și cercetare. Cu toate acestea, trebuie să acordăm atenție și feedbackului critic. Procentul de 14,3% dintre respondenți care consideră oferta nesatisfăcătoare indică existența unor lacune ce necesită intervenție (Vezi *Diagrama 1*).

Diagrama 1. Opinia respondenților privind diversitatea resurselor informaționale

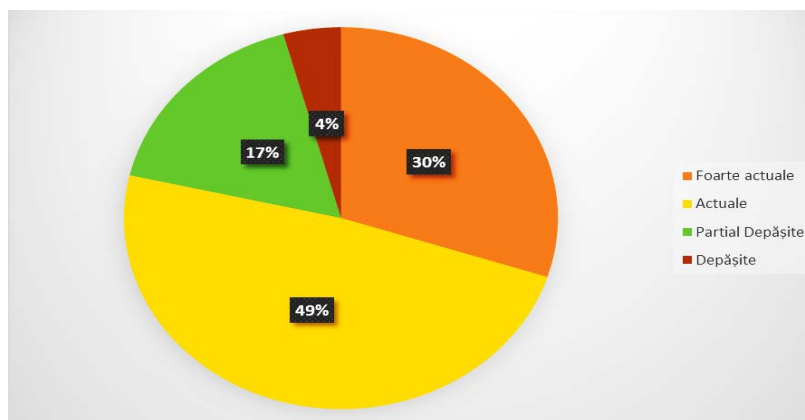
Această observație subliniază necesitatea unei monitorizări continue și a unei actualizări periodice a colecției, astfel încât să reflecte mai bine cerințele utilizatorilor și să răspundă dinamicilor de schimbare a intereselor lor. Prin urmare, prioritizarea identificării și integrării unor resurse suplimentare sau complementare, precum și evaluarea constantă a relevanței colecției sunt pași importanți pentru a transforma biblioteca într-un centru informațional care să corespundă așteptărilor tuturor categoriilor de utilizatori.

Analiza actualității colecțiilor de carte și a altor materiale a relevat că majoritatea utilizatorilor percep colecțiile fie ca fiind *actuale*, fie *parțial depășite*. Această constatare oferă o perspectivă echilibrată asupra situației și subliniază necesitatea adoptării unei strategii proactive în gestionarea și actualizarea colecțiilor. Procentul de 78,6% dintre respondenți care consideră colecțiile *actuale*, sau doar *parțial depășite* (17,1%) este un semnal încurajator. Acest rezultat

reflectă eforturile continue depuse pentru a menține colecțiile relevante și adecvate nevoilor utilizatorilor, fiind un indicator al succesului strategiilor implementate până acum (Vezi *Diagrama 2*).

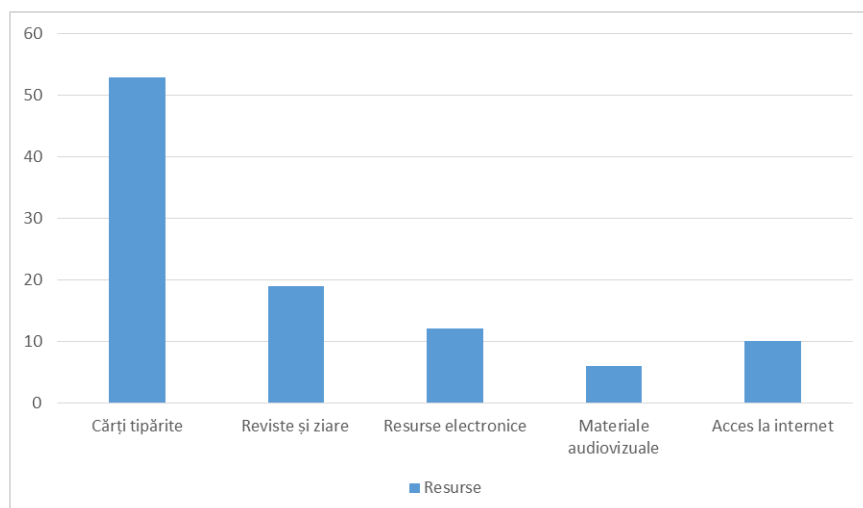
Prezența unui număr semnificativ de utilizatori care consideră că unele materiale sunt depășite subliniază nevoia unei analize periodice a colecțiilor. Este esențial să se identifice resursele care nu mai sunt relevante și să se înlocuiască cu materiale mai recente și mai bine adaptate cerințelor actuale. De asemenea, diversificarea colecțiilor prin includerea unor resurse digitale și multimedia poate contribui la creșterea gradului de satisfacție al utilizatorilor. Prin urmare, este necesară o monitorizare constantă a gradului de actualitate a colecțiilor, corelată cu o comunicare activă cu utilizatorii pentru a înțelege mai bine preferințele și așteptările acestora. În acest mod, biblioteca poate continua să ofere un serviciu de înaltă calitate și să-și consolideze rolul de centru informațional modern și dinamic.

Diagrama 2. Opinia respondenților privind actualitatea colecțiilor de carte și alte materiale

Analizând graficul prezentat în *Diagrama 3*, observăm că utilizatorii bibliotecii manifestă o preferință majoritară pentru *cărțile tipărite*, acestea fiind alese de 53 de respondenți. Pe locurile următoare se situează *revistele și ziarele*, preferate de 25 de persoane, și *resursele electronice*, utilizate de 23 de respondenți. Această distribuție a preferințelor reflectă o combinație interesantă între adaptarea la era digitală și o apreciere constantă pentru formatul clasic al cărții.

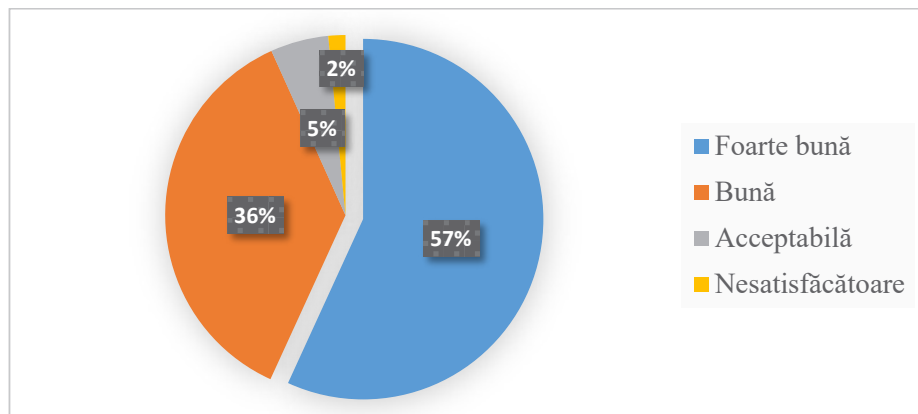
Popularitatea cărților tipărite, precum și a revistelor, ziarelor, poate fi explicată prin obiceiurile de lectură formate de-a lungul timpului. Mulți utilizatori continuă să prețuiască experiența tangibilă oferită de o carte tipărită – senzația de a răsfoi paginile sau mirosul specific al hârtiei fiind aspecte ce sporesc plăcerea lecturii. În același timp, aceste formate oferă o familiaritate și o simplitate care le fac preferate în special de utilizatorii mai tradiționali.

Diagrama 3. *Opinia respondenților privind tipurile de resurse consultate cel mai des*

Resursele electronice, pe de altă parte, sunt mai populare în rândul tinerilor, care valorizează accesibilitatea acestora. Posibilitatea de a avea la dispoziție o bibliotecă vastă de cărți, articole și alte materiale într-un format digital este extrem de convenabilă. Aceste resurse oferă un acces rapid la informații și permit utilizatorilor să transporte o cantitate semnificativă de materiale într-un dispozitiv compact, ceea ce este ideal pentru persoanele active. Deși procentul celor care utilizează resurse electronice este mai mic decât cel al celor care preferă formatele clasice, acestea reprezintă o componentă importantă a ofertei bibliotecii. Preferințele diverse ale utilizatorilor subliniază necesitatea ca biblioteca să adopte o strategie integrată, care să combine și să extindă accesul la formatele tradiționale și digitale.

Accesibilitatea serviciilor bibliotecii reprezintă un aspect important pentru atragerea și fidelizarea utilizatorilor. Rezultatele sondajului demonstrează că majoritatea utilizatorilor percep accesibilitatea serviciilor noastre ca fiind *foarte bună* (56,7%) sau *bună* (35,7%). Aceste procente reflectă eforturile depuse pentru a asigura un program de funcționare convenabil și o locație accesibilă, care să răspundă nevoilor comunității (Vezi Diagrama 4).

Totuși, chiar și cele mai mici ajustări pot avea un impact semnificativ asupra experienței utilizatorilor. De exemplu, extinderea programului de funcționare în anumite zile, îmbunătățirea infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități sau crearea unor soluții pentru accesibilitatea online pot aduce beneficii semnificative.

Diagrama 4. *Opinia respondenților privind accesibilitatea serviciilor bibliotecii*

De asemenea, trebuie să luăm în considerare nevoile de schimbare ale comunității, cum ar fi creșterea interesului pentru resursele digitale sau necesitatea unor servicii dedicate diferitelor categorii de utilizatori, precum studenții sau seniorii. Integrarea tehnologiei, cum ar fi organizarea de sesiuni de formare pentru utilizarea resurselor electronice, poate spori accesibilitatea și relevanța serviciilor oferite.

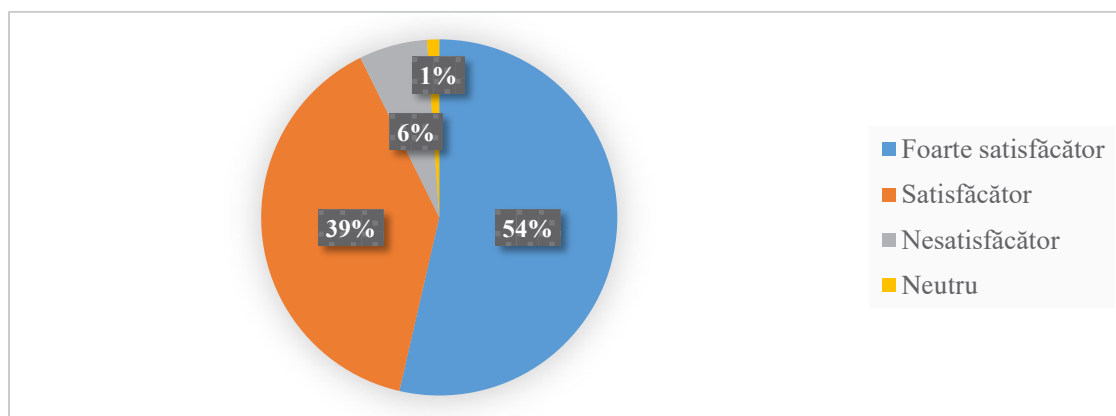
Un procent impresionant de 92,9% dintre respondenți a oferit o evaluare pozitivă atitudinii personalului bibliotecii, dintre care 58,6% au considerat-o *foarte prietenoasă*, iar 34,3% au descris-o ca *prietenoasă și utilă*. Aceste rezultate reflectă un nivel ridicat de satisfacție în rândul utilizatorilor și subliniază eforturile personalului de a crea un mediu cald, primitor și orientat spre nevoile utilizatorilor. Atitudinea profesională și disponibilitatea bibliotecarilor de a oferi ajutor și îndrumare joacă un rol important în consolidarea relației dintre utilizatori și instituție. Un mediu în care utilizatorii se simt bineveniți și susținuți contribuie la creșterea fidelității acestora și la dezvoltarea unei imagini pozitive a bibliotecii în comunitate.

Cu toate acestea, este important să nu ignorăm faptul că 7,1% dintre respondenți au considerat atitudinea personalului ca fiind doar *parțial satisfăcătoare* sau *ne-*

satisfăcătoare. Acest feedback, deși minor în comparație cu rezultatele pozitive, indică existența unor aspecte ce pot fi îmbunătățite. De exemplu, ar putea fi util să organizăm sesiuni suplimentare de formare profesională pentru bibliotecari, axate pe comunicare, empatie și gestionarea situațiilor dificile. De asemenea, colectarea de feedback regulat din partea utilizatorilor poate ajuta la identificarea unor eventuale probleme punctuale și la implementarea unor soluții eficiente. În acest fel, biblioteca poate asigura un standard ridicat de interacțiune cu utilizatorii, consolidând și mai mult nivelul de satisfacție al acestora.

Satisfacția utilizatorilor în ceea ce privește accesul la internet reprezintă un indicator important al calității vieții digitale și al progresului unei societăți informaționale. În contextul actual, o conexiune rapidă și stabilă la internet este o resursă indispensabilă, iar asigurarea unui astfel de acces nu este doar o necesitate, ci și o responsabilitate comună a tuturor instituțiilor implicate. Conform răspunsurilor oferite de participanți, accesul la Internet în bibliotecă este considerat *satisfăcător* de majoritatea utilizatorilor. Astfel, 39,1% dintre respondenți au evaluat conexiunea ca fiind *foarte satisfăcătoare*, iar 53,6% au considerat-o *satisfăcătoare*, ceea ce reflectă un grad ridicat de apreciere (Vezi Diagrama 5).

Diagrama 5. Opinia respondenților privind accesul la internet

Totuși, un procent mic de 7,3% dintre respondenți au menționat că accesul la Internet este doar *parțial satisfăcător*. Posibilele cauze ale insatisfacției minore ar putea include viteză scăzută în anumite momente

de vârf, probleme tehnice ocazionale sau limitări în numărul de dispozitive disponibile. În acest context, biblioteca ar putea analiza opțiuni pentru îmbunătățirea infrastructurii de rețea, cum ar fi extinderea

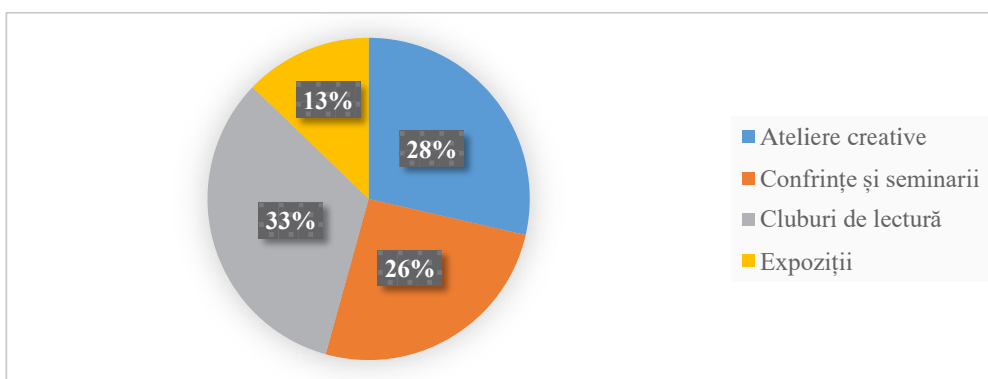
accesului la Internet wireless în diferite zone ale bibliotecii sau diversificarea echipamentelor disponibile utilizatorilor. De asemenea, asigurarea unui suport tehnic eficient, disponibil pe toată durata programului, ar contribui la rezolvarea rapidă a eventualelor probleme întâmpinate de utilizatori. Astfel, prin optimizarea accesului la Internet, biblioteca poate consolida rolul său de centru educațional și informatic, sprijinind dezvoltarea continuă a utilizatorilor într-o societate tot mai dependentă de tehnologie.

Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip” se prezintă ca un important centru cultural, dedicat promovării unui spectru larg de activități pentru toate categoriile de vârstă și interese. Conform răspunsurilor obținute, 65,7% dintre respondenți au afirmat că participă la aceste activități, ceea ce reflectă un interes semnificativ pentru oferta bibliotecii. Cu toate acestea, un procent destul de mare de 30% dintre participanți au indicat că nu iau parte la activitățile organizate, ceea ce reprezintă un semnal de alarmă pentru bibliotecari. Această situație constituie o provocare importantă, deoarece sugerează că există bariere ce împiedică unii utilizatori să participe: fie din cauza

lipsei de informare, fie din cauza unui program care nu se potrivește nevoilor lor. Este necesar ca biblioteca să efectueze o analiză detaliată a motivelor pentru care o parte din utilizatori nu sunt atrași de activitățile oferite. Flexibilitatea în programarea activităților și diversificarea tipurilor de evenimente ar putea contribui semnificativ la atragerea unui public mai larg. Astfel, biblioteca va reuși să își consolideze rolul ca un centru cultural dinamic și relevant, care să răspundă nevoilor în continuă schimbare ale comunității.

Utilizatorii bibliotecii manifestă un interes semnificativ pentru o gamă variată de evenimente, după cum arată și rezultatele prezentate în *Diagrama 6*. Astfel, 32,9% dintre respondenți preferă *cluburile de lectură*, 28,6% optează pentru *atelierelor creative*, iar 25,7% sunt atrași de *conferințe și seminarii*. Aceste preferințe evidențiază o dorință clară de a participa la activități care nu doar că stimulează lectura, dar și încurajează creativitatea și dezvoltarea personală. Pentru ca biblioteca să devină un centru cultural cu adevărat atrăgător, este necesar să diversifice oferta de evenimente, astfel încât să răspundă nevoilor și intereselor variate ale utilizatorilor.

Diagrama 6. *Opinia respondenților privind evenimentele la care doresc să participe*

Prin organizarea unor activități interactive și educative, biblioteca poate contribui semnificativ la dezvoltarea comunității, sprijinind nu doar promovarea lecturii, dar și încurajarea unui dialog cultural activ. Astfel, aceste evenimente pot deveni o platformă prin care membrii comunității să își exprime opiniile, să învețe unii de la alții și să se implice activ în viața culturală

locală. Printr-o astfel de abordare, biblioteca va reuși să își mențină relevanța și să se impună ca un centru cultural dinamic, care evoluează continuu în acord cu așteptările și dorințele comunității. Faptul că utilizatorii au exprimat sugestii pentru perfecționarea serviciilor bibliotecii, cum ar fi *achiziționarea de cărți electronice*, *organizarea de întâlniri cu scriitori* și

îmbunătățirea spațiului fizic, subliniază importanța acordării unei atenții deosebite feedbackului primit. Aceste sugestii sunt importante pentru evoluția bibliotecii, oferind informații valoroase despre așteptările și nevoile utilizatorilor. Ascultându-le opiniile, bibliotecarii pot identifica atât aspectele care funcționează bine, cât și acele domenii care necesită îmbunătățiri, iar astfel se pot lua decizii fundamentate pentru optimizarea serviciilor.

Mai mult decât atât, implicarea utilizatorilor în procesul de dezvoltare a bibliotecii nu doar că îmbunătățește calitatea serviciilor, dar creează și un sentiment de apartenență, stimulând participarea activă la viața comunității. Atunci când utilizatorii se simt parte din procesul de decizie, acest lucru contribuie la o relație mai strânsă și mai încrezătoare între aceștia și bibliotecă. În plus, o bibliotecă care răspunde sugestiilor și cerințelor utilizatorilor devine un loc în care aceștia pot învăța, se pot dezvolta și pot experimenta creativitatea într-un mediu sprijinitor.

Este necesar ca bibliotecarii să mențină un dialog constant cu utilizatorii și să adapteze serviciile la nevoile și așteptările acestora. Analizând datele demografice, am observat că tinerii sunt mult mai interesați de resursele electronice și de activitățile interactive. Acest lucru sugerează că biblioteca ar trebui să își diversifice oferta pentru a răspunde în mod specific intereselor acestui grup, de exemplu, prin *extinderea colecțiilor de cărți electronice și organizarea de evenimente interactive, care să utilizeze tehnologia în mod inovativ*.

Concluzii

Sondajele și analiza feedbackului utilizatorilor sunt instrumente necesare pentru evaluarea activității bibliotecii, a calității serviciilor și a diversității resurselor informaționale disponibile. Datele obținute prin aceste sondaje ne ajută să identificăm în mod clar nevoile și nemulțumirile utilizatorilor, ceea ce ne permite să ajustăm și să îmbunătățim continuu serviciile oferite. Cercetarea sistematică a nevoilor utilizatorilor și a impactului programelor reprezintă o componentă esențială pentru

perfecționarea continuă a serviciilor oferite de biblioteci. Studiul realizat la BPR „Iulian Filip” Drochia a evidențiat necesitatea dezvoltării colecțiilor în format fizic și digital, a diversificării serviciilor și a promovării unei comunicări eficiente cu utilizatorii prin site-ul web, rețele sociale și alte canale.

Este important să analizăm cu atenție răspunsurile detaliate ale utilizatorilor nemulțumiți pentru a înțelege ce resurse lipsesc, cum evaluează aceștia diversitatea colecțiilor și ce așteptări au de la biblioteca noastră. Astfel, analiza feedbackului va contribui la implementarea unor soluții eficiente pentru menținerea actualității și diversității resurselor informaționale.

Biblioteca trebuie să continue să diversifice serviciile oferite, adaptându-le nevoilor variate ale comunității. Investiția în actualizarea colecțiilor tipărite, dar și în extinderea și diversificarea resurselor digitale este necesară pentru menținerea relevanței și atractivității bibliotecii într-un mediu informațional aflat în continuă schimbare. De asemenea, satisfacția utilizatorilor de astăzi reprezintă o bază solidă pe care să construim în continuare, dar îmbunătățirea accesibilității trebuie să rămână o prioritate. O astfel de abordare va contribui nu doar la atragerea unui număr mai mare de utilizatori, ci și la consolidarea imaginii bibliotecii ca un centru modern și adaptat nevoilor comunității.

Menținerea unui personal bine pregătit și dedicat este, de asemenea, un factor cheie pentru succesul bibliotecii. Eforturile pentru dezvoltarea profesională continuă a bibliotecarilor, prin traininguri și participare la programe de formare, vor duce la îmbunătățirea continuă a calității serviciilor oferite.

De asemenea, este important ca personalul să fie mereu amabil și disponibil pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor, contribuind astfel la crearea unui mediu primitor și profesionist. În ceea ce privește activitățile bibliotecii, pentru a atrage mai mulți utilizatori, este necesar să implementăm strategii eficiente de promovare. Acestea pot include o comunicare mai eficientă a programului de activități, prin utilizarea de flyere, site-ul web al bibliotecii și rețelele sociale, dar și

adaptarea activităților la interesele și nevoile utilizatorilor. De exemplu, organizarea de evenimente interactive pentru tineri sau de sesiuni educaționale pentru seniori poate spori atracția activităților bibliotecii.

Pentru a rămâne relevante și atractive, bibliotecile trebuie să monitorizeze continuu feedbackul utilizatorilor și să ajusteze oferta de activități în funcție de cerințele acestora. Acest proces constant de adaptare va face ca biblioteca să devină un centru cultural dinamic și relevant pentru comuni-

tate. Astfel, prin personalizarea serviciilor, diversificarea activităților și îmbunătățirea continuă a colecțiilor, biblioteca va evolua într-un loc vital și accesibil pentru toți membrii comunității, promovând învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea personală.

În contextul bibliotecilor publice din Republica Moldova, îmbunătățirea procedurilor de evaluare poate sprijini procesul de adaptare la noile realități ale societății digitale, promovând accesul echitabil la informație și creșterea satisfacției utilizatorilor.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Publică – locul cel mai important în localitate. Orientare spre comunitate*. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/459628633/cercetare1> [accesat 2024-11-10].
2. OSOIANU, Vera. Aspectul diacronic și tipologia serviciilor prestate de biblioteci în anii reformei bibliotecare și ai tranziției. *Magazin bibliologic*. 2011, nr. 1-2, pp. 53-60. ISSN 1857-1476.

POVEȘTI FĂRĂ CUVINTE: DEZVOLTAREA IMAGINAȚIEI ȘI A GÂNDIRII CRITICE CU AJUTORUL CĂRȚILOR FĂRĂ TEXT

Rodica BALEANU,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: Autorul accentuează rolul cărților fără text în contextul impunerii învățării vizuale în procesul educațional. Formarea competențelor de înțelegere vizuală presupune aplicarea observării și analizei detaliate, crearea de narațiuni, corelarea cu experiențe personale, explorarea elementelor vizuale și a lecturii colaborative. Prezența acestor cărți în colecțiile bibliotecilor contribuie la formarea utilizatorilor activi și reflexivi și la dezvoltarea experienței de lectură.

Cuvinte-cheie: lectură, competențe de înțelegere vizuală, cărți fără text.

Abstract: The author emphasizes the role of wordless books in the context of imposing visual learning in the educational process. Formation of visual comprehension skills implies application of detailed observation and analysis, creation of a narrative, correlation with personal experiences, exploration of visual elements and collaborative reading. Presence of these books in library collections contributes to formation of active and reflective users, develops their reading experience.

Keywords: reading, visual comprehension skills, wordless books.

În dezvoltarea psihică și formarea personalității, învățarea ocupă un loc central, datorită faptului că prin ea copilul dobândește noi comportamente. Atât deprinderile și priceperile, cât și cunoștințele și operațiile intelectuale se obțin prin activitatea de învățare, care se remarcă prin succesiunea preponderență a proceselor psihice: primei modalități de cunoaștere îi corespunde cunoașterea dată de senzații și percepții; celei de-a doua modalități – cunoașterea dată de reprezentări și imaginație; apoi, într-o ultimă fază, este implicat procesul superior al gândirii, al abstractizării.

O simplă analiză a proceselor psihice care intervin relevă complexitatea activității de lectură efectuată cu scopul interpretării/asimilării conținutului vizual:

- percepție vizuală activă și specializată pentru semne lingvistice/imagini;
 - concentrarea atenției;
 - înțelegerea specifică pentru natura stimulilor (verbali, în lanțuri, integrabili în contexte lingvistice, dar și implicit situaționale);
 - motivația legată și de înțelegerea textului/imaginii;
 - memoria de scurtă durată și de lungă durată;
 - gândirea bazată pe deprinderi necesare corectitudinii și rapidității descifrării textului/ imaginii;
 - conștiința ca intenționalitate, apoi deliberare și control asupra unor acțiuni [2].
- În prezent, în contextul globalizării și al migrațiilor masive, un accent deosebit se pune pe învățarea vizuală. Majoritatea

persoanelor o percep ca pe învățare prin intermediul imaginilor, al reprezentărilor grafice sau chiar al filmelor, spoturilor, prezentărilor video etc. În mod normal, orice proces educațional care implică imagini, indiferent de modul în care sunt prezentate, ar trebui să includă tehnici de învățare vizuală, pentru a spori eficiența asimilării informației. Strategiile comunicării vizuale în procesul de învățare trebuie să se adapteze logicii situației de învățare în care sunt aplicate, așadar aspectele de ordin psihopedagogic sunt primordiale. Transmiterea și asimilarea, pe cât e posibil, simultană a conținuturilor prin îmbinarea limbajelor verbale cu cele nonverbale, a structurilor imaginative cu cele verbale sunt mult mai eficiente decât acțiunea lor separată.

Învățarea vizuală conduce către o mai bună și mai rapidă înțelegere a proceselor, a funcționalității acestora și a unei mai bune anticipări a problemelor care ar putea să apară. În acest context, abilitățile practice se formează și se dezvoltă mai ușor. Deoarece cercetările în domeniu încă din anii '70 ai secolului trecut indică capacitatea extraordinară a creierului uman de a memora imaginile; utilizarea imaginilor în procesul de învățare, dezvoltare, comunicare angajează acea parte a creierului care recunoaște culorile și relațiile spațiale, diferită de cealaltă parte a lui responsabilă de decodificarea limbajului. Puterea creierului copilului de a stoca și a-și reaminti imaginile e mult mai mare în comparație cu cea care răspunde de stocarea textului. Învățarea vizuală transmite o cantitate substanțială de informații concrete, facilitează formarea reprezentărilor mintale și este accesibilă înțelegerii. În cazul când se accentuează prea mult învățarea vizuală, se stimulează dezvoltarea unei gândiri concrete, în detrimentul gândirii abstracte, formale, conceptuale. Comunicarea vizuală este utilizată în toate domeniile cunoașterii prin producerea și receptarea mesajelor vizibile – științifice sau artistice –, asigurând transmiterea experiențelor acumulate practic în toate disciplinele și urmărind mai multe finalități:

- îmbunătățirea nivelului de concentrare,
- ameliorarea retenției în procesul învățării,

- încurajarea participării și interacțiunii în activități,
- stimularea imaginației personale,

Imaginile se impun aproape instantaneu în câmpul vizual al receptorului și nu necesită o prelucrare intelectuală elaborată pentru construirea înțelesului (imaginile vorbesc de la sine). Ele sunt puternic conectate la structurile emoțional-afective ale receptorului și au o mare rezonanță pe acest palier, reacția sa venind mult mai repede (uimire, bucurie, tristețe, groază, șoc etc.) [3].

Adulții sunt tentați să creadă că copii înțeleg ușor imaginile și percep la fel de ușor ca și maturii cele văzute. Însă deprinderea de a privi, de a înțelege și interpreta imaginile trebuie învățată/ghidată de un matur, de dorit specialist sau cel puțin inițiat/instruit în materie, și e vital să conștientizăm necesitatea alfabetizării vizuale atât a copiilor, cât și a adulților.

Conceptul *alfabetizare vizuală* este relativ nou, adus în vizor în anul 1969, de educatorul și cercetătorul american John Debes, însă ca noțiune ce semnifică *citirea imaginilor* e cunoscut din antichitate (desenele de pe pereții peșterilor din preistorie) [8]. Cofondatorul Asociației Internaționale de Alfabetizare Vizuală, John Debes, a dat o definiție tranzitorie conceptului de *alfabetizare vizuală*: „abilitatea de a vedea, de a înțelege și, în același timp, de a crea și de a comunica prin imagini”. Într-o lume din ce în ce mai dominată de imagini, el a considerat că alfabetizarea vizuală este esențială pentru educație, media și comunicare și a subliniat importanța înțelegerii și utilizării mesajelor vizuale.

Mai târziu, conceptul a fost dezvoltat de numeroși cercetători din diverse domenii. Howard Gardner, în teoria sa despre inteligențele multiple (1993), a recunoscut „inteligența vizual-spațială” ca fiind esențială pentru învățare, argumentând că elevii învață în moduri diferite, inclusiv prin imagini. James Elkins a studiat alfabetizarea vizuală din perspectiva artei și a educației vizuale (1999), explorând modul în care imaginile sunt „citite” și interpretate în contexte educaționale și culturale. Bridget Dalton și Dana Grisham au

analizat alfabetizarea vizuală în contextul educației digitale și al noilor tehnologii (2000), evidențiind importanța dezvoltării gândirii critice în interpretarea imaginilor și a conținutului multimedia [1].

În *Curriculumul Național* (2019), la aria curriculară „Arte”, alfabetizarea vizuală este percepută ca abilitate de percepere, explorare, interpretare și evaluare estetică a imaginilor vizuale în cadrul interacțiunii cu mediul natural, mediul vital și mediul operelor de artă. Alfabetizarea vizuală lărgeste semnificația tradițională a alfabetizării și este recunoscută ca necesară pentru a supraviețui și a comunica în era informațională [4, p. 5].

Într-o lume dominată de conținut vizual – de la rețele sociale la publicitate, artă și educație – această competență este esențială pentru a naviga și a interacționa eficient cu mediul înconjurător:

- Adulții și copiii deținători ai competenței de alfabetizare vizuală analizează imaginile pentru a înțelege mai bine informațiile transmise. Aceasta este o abilitate esențială în educație, media și chiar în viața de zi cu zi.
- În epoca informației, unde imaginile pot fi manipulatorii sau folosite pentru a influența opiniile, alfabetizarea vizuală ajută la identificarea mesajelor ascunse și la combaterea dezinformării.
- Prin reprezentări vizuale (hărți, infografice sau animații educaționale), conceptele complexe sunt mai ușor de înțeles. Elevii care dezvoltă alfabetizarea vizuală asimilează și rețin informațiile mai eficient.
- Întrucât comunicarea vizuală este omniprezentă (emojiuri, pictograme, simboluri, design grafic), abilitatea de a înțelege și a crea mesaje vizuale este esențială pentru o exprimare clară și eficientă.
- Alfabetizarea vizuală permite folosirea imaginii pentru a alcătui povești, a exprima idei și a crea lucrări artistice sau media, de la fotografie și film la design grafic și pictură – deci dezvoltă creativitatea și expresivitatea.

Cărțile fără text sau *cărțile mute* (*silent books*) oferă libertatea de imaginație și de a construi propriile povești, stimulând gândirea critică, vocabularul și expresivitatea.

Fără textul care impune o interpretare unică, adulții și copiii sunt liberi să-și creeze propriul fir narativ. Aceștia, observând anumite detalii în imagini, le conectează într-o poveste unică, personalizată, dezvoltând astfel imaginația și logica. Reproducerea imaginilor îi învață să descrie scene, să exprime emoții și să creeze dialoguri. Această abilitate îmbunătățește vocabularul, structura frazelor și comunicarea coerentă. Analiza expresiilor și acțiunilor personajelor din imagini îi învață pe copii să înțeleagă emoțiile, să anticipeze intențiile din spatele comportamentelor, iar aceasta dezvoltă empatia și capacitatea de a face conexiuni logice [7].

Cărțile fără text sunt un instrument excelent pentru dezvoltarea alfabetizării vizuale atât la copii, cât și la maturi, deoarece îi încurajează să analizeze detaliile, să construiască narațiuni/povești și să își dezvolte gândirea critică. Iată câteva strategii specifice pentru utilizarea acestora:

1. *Observarea detaliată și interpretarea imaginilor:*
 - Copiii răsfoiesc cartea și descriu ceea ce văd, conform particularităților de vârstă, de mediu și aptitudini. Adultul/profesorul/bibliotecarul îi încurajează prin întrebări precum: *Ce crezi că se întâmplă? Cum îți dai seama?*
 - Adultul încurajează copiii să observe elemente subtile: expresii faciale, culori, gesturi, perspective.
2. *Crearea unei narațiuni:*
 - Copiilor li se propune să se transpună în narator/erou principal pozitiv/negativ și să descrie povestea pe baza imaginilor. Adultul îi poate înregistra, pentru a analiza împreună ulterior exprimarea.
 - Copiilor li se propune să scrie o poveste inspirată din imagini, alegând punctul de vedere narativ.
 - Copiilor li se propune să creeze (scrie/deseneze) un final diferit/alternativ pentru povestea sugerată de imagini.
3. *Corelarea cu experiențe personale și emoții:*
 - Prin întrebări, precum: *Ai trăit vreodată o experiență asemănătoare? Cum te-ai simțit? Vrei să vorbim despre asta?*, îi implicăm emoțional.

- Copiii pot să-și noteze sau să deseneze în agenda personală impresiile cu privire la povestea din imagini.
- 4. *Explorarea elementelor vizuale și a tehnicilor artistice:*
 - Copiilor li se propune să identifice stilul desenului, paleta de culori și tehnicile folosite (acuarelă, colaj, ilustrație digitală etc.).
 - Copiilor li se propune să deseneze propria versiune a unei scene sau să creeze un nou personaj inspirat de carte.
- 5. *Lectura colaborativă și dezbateră:*
 - Copiilor li se propune să discute în grupuri mici sau împreună cu părinții despre ce cred că se întâmplă în imagini.
 - Copiilor li se propune să interpreteze prin gesturi și expresii scenele din carte.
 - Adultul pune întrebări provocatoare: *De ce crezi că personajul a acționat astfel? Cum crezi că trebuia să acționeze?*
- 6. *Integrarea în alte discipline:*
 - Copiii identifică forme, modele sau tipare vizuale în ilustrații, prin asociație cu matematica.
 - Pot observa elemente din natură, mișcare, fenomene meteorologice și le pot descrie, prin asociație cu științele.
 - Se pot discuta teme precum diversitatea, empatia, prietenia, bazându-se pe ilustrațiile din carte, prin asociație cu educația civică sau dezvoltarea pentru viață.

Aceste strategii ajută nu doar la formarea competențelor de alfabetizare vizuală, ci și la dezvoltarea creativității, a exprimării orale și scrise, a gândirii critice și a colaborării; bazându-se pe interconexiunea proceselor de înțelegere și citire vizuală.

Însușirea iscusinței de a vedea lumea în imagini de către copii nu este posibilă fără dezvoltarea percepției vizuale orientate spre un anumit scop – dezvoltarea capacităților receptive, a capacităților de a observa și a vedea. Pentru a percepe mesajul vizual, copilul trebuie să fie familiarizat cu acesta, să-i memorizeze forma, culoarea, mărimea, structura etc. Perceperea corectă a mesajelor vizuale în mediul social (spațiul existențial) îl adaptează pe copil la condițiile de viață, asigurându-i un proces mai ușor de integrare socială.

Înțelegerea vizuală este procesul prin

care interpretăm și dăm sens informațiilor transmise prin imagini, forme, culori, simboluri sau alte elemente vizuale. Aceasta este o abilitate esențială atât pentru copii, cât și pentru adulți, care influențează modul în care percepem și interacționăm cu lumea din jurul nostru. Ea depinde de observație, fiind bazată pe utilizarea anumitor simțuri: previziune, deducție, premisă, deprinderi narative. Deoarece are un rol important în formarea personalității, trebuie dezvoltată corect.

Formarea competențelor de înțelegere vizuală este primordială în interpretarea corectă a imaginilor, simbolurilor, mesajelor transmise vizual, implicând dezvoltarea capacității de observare, analiză, interpretare și exprimare. În continuare prezentăm strategiile de formare a competențelor de înțelegere vizuală:

1. *Observarea și analiza detaliată:*
 - Se discută în baza întrebărilor: *Ce elemente sunt prezente în imagine? Ce ar putea însemna? Ce emoții transmite? Ce aș vrea să aflu despre această imagine?*
 - Se împarte o imagine în mai multe părți și li se cere să o reconstruiască, discutând despre fiecare element în parte.
2. *Interpretarea și descifrarea mesajului vizual:*
 - Copiilor li se cere să identifice elementele esențiale (care se repetă), culorile dominante, fonturile și efectele vizuale utilizate în imagini.
 - Se atenționează la pictograme, semne de circulație, logouri, emoticoane sau simboluri din artă.
 - Se analizează două imagini care transmit mesaje opuse (de exemplu: fericire vs. tristețe, trecut vs. viitor).
3. *Construcția unei povești vizuale:*
 - Se oferă copiilor imagini amestecate și li se cere să le pună în ordine logică, explicând firul narativ (de tipul benzilor desenate).
 - Copiilor li se cere să își construiască propria poveste vizuală sub formă de benzi desenate.
 - Copiii desenează o scenă și explică povestea din spatele imaginii.
4. *Explorarea limbajului vizual:*
 - Copiii împreună cu adultul analizează

cum sunt folosite culorile, liniile, formele și perspectiva în imagini.

- Copiilor li se oferă un text sau un cuvânt și ei aleg o imagine care îl reprezintă cel mai bine, argumentând alegerea.
 - Copiilor li se propune să creeze zilnic un desen sau un colaj pentru a exprima gânduri și emoții.
5. *Lucrul colaborativ și comunicarea vizuală:*
- Copiii și adulții își exprimă punctul de vedere despre semnificația unor imagini esențiale, din propria experiență.
 - Copiii creează lucrări vizuale și le explică în fața colegilor (tehnica colajului).
 - Copiii interpretează prin gesturi și expresii scene ilustrate în imagini (teatralizare).

Citirea vizuală este procesul prin care persoana interpretează și înțelege informația transmisă prin imagini, prin simboluri sau alte reprezentări vizuale, fără a se baza pe textul scris. Acest tip de lectură este unul primordial în învățarea timpurie a copiilor, dar și în viața de zi cu zi, pentru că majoritatea informațiilor din jurul nostru sunt transmise vizual (semne, pictograme, hărți, benzi desenate, reclame etc.), folosind procesele de identificare, decodificare și interpretare. Competențele de citire vizuală se referă la abilitatea de a interpreta, analiza și înțelege imagini, simboluri, grafice și alte forme vizuale de comunicare. Formarea competențelor de citire vizuală este importantă în dezvoltarea personală prin:

- stimularea gândirii critice și interpretative. Copiii și adulții trebuie să-și folosească abilitățile de observație, deducție și corelare a imaginilor vizuale pentru a formula sensul.
- dezvoltarea creativității și imaginației. Copiii și adulții își crează propriile interpretări/povești, ceea ce încurajează gândirea flexibilă și inventivă.
- dezvoltarea abilităților de comunicare. Copiii învață să descrie ceea ce văd în imagine, să pună întrebările corespunzătoare și să facă conexiuni logice;
- sporirea învățării cititului tradițional. Prin recunoașterea simbolurilor și imaginilor, copiii sunt pregătiți să înțeleagă literele și cuvintele.

Formarea competențelor de citire vizuală la copii, ghidați și supravegheați de adultul instruit/format, este esențială în înțelegerea, interpretarea și utilizarea eficientă a informațiilor transmise prin imagini. Propunem câteva strategii eficiente în dezvoltarea competențelor menționate mai sus:

1. *Observarea activă și analiza detaliată:*
 - Se discută în baza întrebărilor: *Ce vezi? Ce înțelegi prin...?*
 - Se pune accentul pe detalii, pe expresiile faciale ale personajelor, pe culori.
 - Se propun două imagini similare, dar cu anumite elemente diferite, ca să fie identificate asemănările și deosebirile.
2. *Interpretarea simbolurilor și a codurilor vizuale:*
 - Se explică semnele rutiere, emoticoanele, pictogramele etc.
 - Se examinează/analizează simbolurile/tehnicele utilizate de artiștii plastici pentru comunicarea mesajelor.
 - Se propune să fie identificate simbolurile/elementele persistente și tehnicile vizuale utilizate.
3. *Compararea și contrastarea diferitor tipuri de reprezentări vizuale:*
 - Se propune să compare o poveste din carte, ilustrată de un artist plastic, filmată și desen animat, să înțeleagă diferențele vizuale.
 - Se discută împreună despre diversitatea stilurilor artistice și impactul lor asupra percepției mesajului.
4. *Dezvoltarea gândirii critice prin imagini:*
 - Se examinează împreună imagini din presă, social media și se discută pe marginea mesajelor transmise.
 - Se compară o imagine reală cu o imagine editată sau scoasă din context, se analizează și se explică fenomenul dezinformării.
 - Li se propune copiilor să explice punctul lor de vedere printr-o imagine sau un colaj.

Aceste strategii dezvoltă gândirea critică, dezvoltă procesul de analiză și interpretare a imaginilor, ajută la utilizarea informațiilor vizuale în mod eficient. În cazul aplicării acestora metode la adulți, ei devin mai conștienți de importanța citirii vizuale, mai rezistenți la fenomenul dezinformării și vor încuraja și copiii în dezvoltarea

tarea gândirii critice asupra imaginilor.

Cărțile fără text sau *silent books* reprezintă unul dintre instrumentele cele mai deosebite, relevante pentru dezvoltarea competențelor de alfabetizare, de înțelegere și citire vizuală, stimulând în același timp creativitatea și gândirea critică. Acestea le oferă utilizatorilor – atât copiilor, cât și adulților – libertatea de a interpreta imaginile, de a construi propriile povești și de a explora variate perspective. Fără constrângerea textului scris, utilizatorii învață să observe detaliile, să le analizeze, să facă con-

xiuni logice și să exprime idei într-un mod personalizat și inovator.

Într-o lume tot mai vizuală, unde imaginile joacă un rol esențial în comunicare și învățare, utilizarea cărților fără text devine nu doar un exercițiu de imaginație și creativitate, ci și o pregătire pentru interpretarea critică a mesajelor vizuale. În acest fel, explorarea acestor cărți nu doar că dezvoltă experiența de lectură, dar contribuie la formarea unor cititori activi, reflexivi și creativi, capabili să înțeleagă, să analizeze și să creeze povești dincolo de cuvinte.

Referințe bibliografice:

1. DRĂGHICI, Cătălina-Ioana. Lectura după imagini – introducere pentru alfabetizarea vizuală și suport pentru dezvoltarea abilităților de comunicare și învățare vizuală. Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/328604595/alfabetizare-vizuala> [accesat 2025-03-25].
2. DUMITRANA, Magdalena. *Învățarea vizuală*. Ghid. Disponibil: https://www.die-bonn.de/visual/english/internals/National%20workshops/Romania/FiaTest_Manual%20de%20invatare%20vizuala.pdf [accesat 2025-03-14].
3. DUMITRESCU, Aurora. *Învățarea vizuală*. Disponibil: https://iteach.ro/action/file/download?file_guid=12329 [accesat 2025-02-12].
4. *Educație plastică*. Curriculum Național. Aria curriculară Arte. Clasele V-VII. Chișinău, 2019. 33 p. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatie_plastica_curriculum_gimnaziu_rom.pdf [accesat 2025-06-17].
5. GITU, Simona. *Învățarea vizuală în România*. Raport. Disponibil: https://www.die-bonn.de/visual/romana/materialien/National%20report_Romana_ro.pdf [accesat 2025-02-12].
6. ISOFACHE, Gina-Nuța. Studiu privind învățarea vizuală. *Revista Profesorului*. Online. 2019-02-02. ISSN 2602-0068. Disponibil: <https://revistaprofesorului.ro/studiu-privind-invatarea-vizuala/> [accesat 2025-02-12].
7. URSU, Zinaida și Eliza PUICĂ-VASILACHE. *Educație plastică*. Manual pentru clasa a 6-a. Chișinău: Litera, 2020. 80 p. ISBN 978-9975-74-938-1. Disponibil: <https://educatieinteractiva.md/manual-digital/16373> [accesat 2025-02-12].
8. VITCOVSCHI, Ala. *Alfabetizarea vizuală în cadrul disciplinei „educația plastică” în clasele primare*. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-34-39_0.pdf [accesat 2025-03-14].

МИХАИЛ ЭМИНЕСКУ В ПЕРЕВОДАХ НА ГАГАУЗСКИЙ ЯЗЫК

Tatiana KIRIAK,
Biblioteca Centrală
„Piotr Draganov”, Comrat

Rezumat: Articolul reflectă traduceri operelor clasicului poeziei românești, Mihai Eminescu, în limba găgăuză. Sunt prezentate informații despre scriitorii și poeții găgăuzi care au fost implicați în activități de traducere. Autorul scoate în evidență părți componente din periodice, culegeri, colecții literare, manuale care conțin traduceri în limba găgăuză ale operei lui Mihai Eminescu. Informația prezentată este rezultatul analizei colecțiilor Bibliotecii Centrale „Piotr Draganov” din Comrat și a altor surse bibliografice și literare.

Cuvinte-cheie: Mihai Eminescu, traduceri în limba găgăuză, Biblioteca Centrală „Piotr Draganov”, Comrat.

Abstract: The article reflects the translations of the works of the classic of Romanian poetry Mihai Eminescu into the Gagauz language. Information is presented about the Gagauz writers and poets who were involved in translation activities. The author highlights parts of periodicals, anthologies, literary collections, manuals that contain translations of Mihai Eminescu's works into the Gagauz language. The information presented is the result of the analysis of the collections of the Central Library "Piotr Draganov" in Comrat, and other bibliographical and literary sources.

Keywords: Mihai Eminescu, translations into the Gagauz language, Central Library "Piotr Draganov", Comrat.

Михай Эминеску для румынской культуры и румынского языка больше чем просто поэт. Его творчество для румын значит так же много, как для русских творчество А. Пушкина, для поляков – А. Мицкевича, для украинцев – Т. Шевченко, а для немцев — Г. Гейне. Стихи Эминеску объединяют людей разных национальностей и культур, так как они переведены на множество языков мира, включая и гагаузский. Эти переводы являются важным культурным мостом, соединяющим румынскую и гагаузскую литературу, помогая гагаузскому народу понять и почувствовать уникальную поэзию М. Эминеску.

Одним из первых среди гагаузских писателей, который начал переводить

произведения румынского классика на гагаузский язык, был ученый, педагог, поэт Д. Н. Танасоглу. Широко известен сделанный им перевод поэмы „Luceafărul” («О Yıldızdan»). Впервые небольшой отрывок ее был опубликован в местной газете «Ana Sözü» (редактор Ф. Занет) за 11 февраля 1998 г. Позже этот, а также переводы других стихов поэта печатались в таких периодических изданиях Гагаузии, как региональная газета «Комратские вести» (от 1.08.1992 г.), журналах «Sabaayıldızı» (2003 г. №23 с. 47, редактор С. Булгар) «Gagoğuz», 2002 г. №25. с. 17 (редактор Д. Танасоглу).

В 2001г. отдельной книгой вышел сборник переводов М. Эминеску „Floare Albastră” на пяти языках: ру-

мынском, русском, украинском, гагаузском и болгарском. Сборник включает 10 стихотворений на гагаузском языке, которые помещены в разделе «Mavi çiçek». Это такие стихотворения как «O, anam» („O, mamă”), «O, sân kal» („O, rămâi”), «Sallanarsın, kodru» („Ce te legeni?”), «Ne gelmeersin» („De ce nu mi vii?”), «Görüşmek» („Revedere”), и др. А также впервые читатель мог ознакомиться с полным текстом поэмы «Lucafâr» („Luceafărul”). Высокую оценку переводам Д. Танасоглу и не только дал академик Михай Чимпой. Во вступительной статье к сборнику он пишет: «Гагаузы знают Эминеску благодаря деятельности священника-просветителя М. Чакир, переводов М. Губоглу и Д. Танасоглу, которые предоставляют нам самые ценные стихи поэта на двух языках». Академик Ион Маху в библиографии «Dionisie Tanasoglu» (Кишинев, 2004 г.) также поместил в разделе „Versuri” («Стихи») перевод отрывка поэмы „Luceafărul” [3].

Переводческой деятельностью активно занимается известный гагаузовед, редактор, критик, поэт П. Чеботарь, который неоднократно обращался к творчеству М. Эминеску. В учебнике по гагаузской литературе «Литература окумаклады» 9-10 классов и чин (Кишинев 1988 г.) и в газете «Ана сёзю» (15.01.1989 г.), которая в те годы была приложением к газете «Советская Молдавия» и выходила на кириллице, представлен перевод стихотворения «Сенсиз пек аар». В дни празднования 150-летия со дня рождения М. Эминеску в этом же издании от 14.01.2000 г. П. Чеботарем был сделан перевод еще одного стихотворения «O tes kavaklara yakın» („Pe lângă plopîi fără soț...”). Стихотворения М. Эминеску в переводе Петра Афанасиевича также можно найти в «Хрестоматии по гагаузской литературе за 11 класс» (Анкара, 2012 г.), а также в других источниках.

Интересные переводы многих молдавских поэтов удалось осуществить педагогу, поэту, писателю, автору многих учебников гагаузского языка К. Василиоглу. В сборнике писателя „Olimpiada”, который

вышел в издательстве „Știința” (Кишинев, 2007 г.) представлен перевод стихотворения «Neçin, daa, sân sallanêrsın?» („Ce te legeni?”) [10]. Это же стихотворение, но под названием «Necin, kodru, sallanêrsın» („Ce te legeni?”), а также стихи «Uykulu kuşcaazlar» („Somnoroase păsărele”), «Tek kavakların yanında» („Pe lângă plopîi fără soț...”) перевел другой известный писатель, фольклорист и педагог Н. Бабоглу. Автор включил их в раздел *Çevirmä yaratmalar* (Поэтические переводы) сборника «Uzak yollarım...» (Chișinău, 2009).

Широко известен своей переводческой деятельностью дипломат, журналист, автор научных работ Федор Ангели. В 2009 г. им были переведены и изданы отдельной книгой два самых известных произведения Михая Эминеску – поэма „Luceafărul” и сказка «Făt-Frumos din lacrimă». Автор трудился над этой работой больше года. В переводе на гагаузский поэма называется «Çoban yıldızı-çulpan» («Чабанская звезда»), по примеру того, как называется небесная звезда на гагаузском языке. Переводчик признался, что в оригинале поэма Эминеску звучит мелодичнее, но заверил, что и на гагаузском языке она читается легко и звучат замечательно. Сказка «Gözyaşından duuan Făt-Frumos» («Фэт-Фрумос из слезы») по мнению Ф. Ангели, является наилучшим произведением гения в прозе. Однако он перевел сказку в стихах, а не в прозе, как она написана в оригинале. Книга вышла при финансовой поддержке правительства Республiке Молдовы, под эгидой Академии наук Молдовы в рамках мероприятий, посвященных 650-ой годовщине со дня основания Молдавского государства. В предисловии к сборнику Президент Академии Наук Молдовы Георге Дука писал: «Перед нами еще один перевод (выдающихся произведений М. Эминеску – прим. ред.), но он не затеряется в несметном количестве других переводов, что делает его еще более ценным. Для гагаузского языка, который включен в Европейскую карту языков, этот перевод является доказательством того, что наши современники предпринимают усилия для сохранения свое-

обычного гагаузского языка, развития скрытых ресурсов речи, продвижения его в собственном этническом пространстве. Хочется особо отметить старания переводчика, который трудился скрупулезно и с воодушевлением над строками великого Эминеску, движимый безграничной любовью к произведению поэта из Ботошань и заботясь о просвещении гагаузского читателя».

В 2010 г. Ф. А. Ангели подготовил к изданию еще один сборник переводов «Göktän düşän yıldızlar» („Stelele căzute din cer”). В него вошли сто стихотворений двадцати видных современных авторов на румынском языке и их перевод на гагаузский язык, среди которых одиннадцать произведений М. Эминеску. В предисловии к сборнику Председатель ДПМ М. Лупу пишет: «Автор, сделал достоянием гагаузского читателя классические шедевры национальной и мировой литературы М. Эминеску. Более того сказка «Фэт-Фрумос...» воссоздана на гагаузском языке в стихах!» [1, p. 7].

«Saba Yıldızi» („Lucafařul”) под таким названием в 2013 г. вышел перевод поэмы, сделанный гагаузским поэтом, драматургом, журналистом, редактором газеты «Ana Sözi» Т. Занет. Высокую оценку переводам дал во вступительном слове академик – эминесковед М. Чимпой. Федор Занет отмечал, что «очень давно хотел сделать этот перевод, но все никак не хватало запаса слов, для того чтобы перевести эту красивую поэму и она звучала, как у Эминеску» (в интервью газете «Единая Гагаузия» от 20.06.2013 г.).

Гагаузский писатель из г. Вулканешты Влад-Демир Караганчу, член Союза Писателей Молдовы, в 2013 г. подготовил сборник «Candan fikirlär» («Избранные произведения»). На 22-ом Международном Салоне Книг в Кишиневе эта книга была удостоена премии и дипломом «Этнос». В сборник вошли самые лучшие произведения автора: о родном крае, языке и любви. Так же сюда вошли переводы восемнадцати стихотворений М. Эминеску.

В 2016 г. в Центральной библиотеке им. П. Драганова состоялась презентация книги известного журналиста и писателя Михаила Лупашко «Эминеску: поиск и загадка» (Кишинев, 2015 г.) В работе собраны эссе о непростой судьбе и загадках философии Эминеску. Главной же ее особенностью является новый, первый в истории независимой Молдовы перевод поэмы «Луцафэрул» на русский язык сделанный журналистом М. Лупашко. Это издание содержит текст поэмы на румынском языке и параллельный перевод ее на русский и гагаузский языки, который предоставил Т. Занет. На презентации сборника не только читались отрывки из поэмы на трех языках, но и звучали романсы на стихи Эминеску в исполнении оперного певца и композитора Сергея Варсанова.

К числу уникальных и не менее значимых произведений поэта относится новелла «Çezara» (2021 г.). Произведение посвящено извечной теме поиска смысла жизни, диалогу прошлого с будущим и борьбы добра со злом, постоянно происходящих внутри каждого человека на протяжении всей жизни, отражая его единение с миром природы и зависимость от нее в различных ее проявлениях. Книгу подготовил Научно-исследовательский центр им. Марии Маруневич, она включает в себя два произведения «Çezara» и «Saba Yıldızi» («Lucafař») переведенные, на гагаузский язык Т. Занетом.

Переводы произведений М. Эминеску на гагаузский язык стали важным шагом в сохранении и распространении румынской культуры среди гагаузского народа. Они позволяют читателям ощутить величие и красоту румынской поэзии, одновременно обогащая гагаузский язык новыми образами и метафорами, способствуют укреплению литературных связей между двумя народами, помогают понять важность сохранения родного языка, развивают интерес к литературному наследию других народов и открывают новые горизонты для культурного обмена.

Referințe bibliografice:

1. ANGHELI, Todur. *Stelele căzute din cer = Gökten düşen yıldızlar*. Chișinău: s. n., 2010. 300 p. ISBN 978-9975-78-918-9.
2. BABOGLU, Nikolay. *Uzac yollarım...: Seçmâ yaratmalar*. Chișinău: Pontos, 2009. 396 p. ISBN 978-9975-51-088-2.
3. *Dionisie Tanasoglu*. Biobibliografie. Ion MAHU (alcăt.). Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Chișinău, 2004. 63 p.
4. EMINESCU, M. *Floare albastră = Синий цветок = Синя квітка = Mavi çiçek = Синьо цвєте*. Poezii în limbile română, rusă, ucraineană, găgăuză, bulgară. Traducere în limba găgăuză de D. TANASOGLU. Chișinău, 2001. 231 p. ISBN 9975-926-05-3.
5. EMINESCU, M. [Peetlär]. *Gagoğuz*. 2002, nr. 25, p. 17.
6. EMINESCU, Mihai. *Luceafărul. Çoban yıldızı-çulpan. Gőzyaşından duuan Făt-Frumos. Făt-Frumos din lacrimă*. Gagauz dilinä çevirdi Todur ANGELI. Vladimir ZMEEV (resimçi). Chișinău, 2009. 72 p. ISBN 978-9975-78-720-8.
7. EMINESCU, Mihai. *Luceafărul = Sabaa yıldızı (Luçafar)*. Text în găgăuză Todur ZANET. Chișinău: Pontos, 2013. 48 p.
8. EMINESCU, M. O yıldızdan; Luçefarul [Sabaa yıldızı – „Çolpan”]. *Ana sözü*. 1998, 11 fevr, p. 3.
9. KARAGANÇU, Vlad-Demir. *Candan fikirlär*. Seçmâ yaratmalar. Chișinău: Tehnica-Info, 2013. 380 p. ISBN 978-9975-63-351-2.
10. VASILIOGLU, Konstantin. *Olimpiada: Yaratma toplumu*. Chișinău: Știința, 2007. 208 p. ISBN 978-9975-67-154-5.
11. ЕМИНЕСКУ, М. *Гөрүшмек* [Пеет]. *Комратские Вести*. 1992, 1 авг., p. 3.
12. *Литература окумаклары 9-10 класслар ичин = Хрестоматия по гагаузской литературе для 9-10 классов*. Учебное издание. Н. БАБОГЛУ, И. БАБОГЛУ (хаз.). Кишинев: Лумина, 1988. 192 p. ISBN 5-372-00031-7.
13. ЛУПАШКО, Михаил; Сергей СКРИПНИК; Виталий СОЧКАН et al. *Эминеску: Поиск и загадка*. Кишинев, 2015. 64 p. ISBN 978-9975-77-257-0.

MEMORIA LOCALĂ PRIN DIGITALIZARE: DE LA MARTORI LA CREATORI

Angela DRĂGĂNEL

ORCID 0000-0003-4742-1219

Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul explorează modul în care resursele digitale contribuie la transformarea bibliotecilor din simple centre de informare în spații participative dedicate cunoașterii istoriei locale și cultivării memoriei locale. Prin sprijinirea identității comunitare, aceste resurse promovează Accesul Deschis la cunoaștere și stimulează colaborarea între generații. Sunt prezentate exemple internaționale și naționale, subliniind importanța parteneriatelor și a implicării cetățenilor în construirea unei memorii colective incluzive.

Cuvinte-cheie: istorie locală, bibliotecă, digitalizare, patrimoniu cultural, conținut local, știință participativă, identitate, acces deschis.

Abstract: This article explores the way how digital resources contribute to transformation of libraries from simple information centers into participatory spaces dedicated to learning local history and cultivating local memory. They promote Open Access to knowledge, stimulate communication between generations by supporting community identity. Presented international and national examples spotlight the importance of partnerships and citizens involvement into building of this inclusive collective memory.

Keywords: local history, library, digitalization, cultural heritage, local content, participative science, identity, open access.

Resursele digitale dedicate cultivării memoriei locale joacă un rol esențial în democratizarea accesului la cunoaștere, sprijinind cercetarea istoriei locale și conservând patrimoniul cultural imaterial al comunităților. UNESCO definește „conținutul local” ca „expresie și transmitere a cunoștințelor și practicilor acumulate, dobândite și adaptate la nivel local, relevante situației în comunitate” [13, p. 4]. Într-o lume în care mobilitatea, migrația și globalizarea fragmentează memoria colectivă, digitalizarea oferă un cadru durabil pentru păstrarea identității locale, facilitând, în același timp, schimbul de cunoștințe între generații și promovând utilizarea conținutului în limba maternă – cel mai valoros pentru utilizatorii locali. Aceste comunități pot fi definite prin locație, cultură, limbă, religie, etnie sau interese comune, iar indivizii pot aparține simultan mai multor astfel de comunități. În plus, pe măsură ce comunitățile evoluează, se trans-

formă și necesitățile informaționale, ceea ce înseamnă că relevanța conținutului local trebuie reevaluată și adaptată continuu.

În acest context, bibliotecile contemporane devin adevărate laboratoare de conservare, digitalizare și valorificare a istoriei/memoriei locale. Această tendință se observă și la nivel internațional, unde numeroase biblioteci implementează proiecte inovatoare de digitalizare colaborativă a memoriei locale. De exemplu, Biblioteca Publică din New York derulează programul *Community Oral History Project*, implicând direct cetățenii în documentarea istoriilor personale și comunitare. Înregistrările sunt disponibile online și oferă o arhivă orală autentică a memoriei locale [8]. În Marea Britanie, British Library coordonează proiectul *Unlocking Our Sound Heritage*, care vizează digitalizarea și conservarea a peste 100.000 de înregistrări audio, inclusiv interviuri, muzică și mărturii sonore din diverse comunități [3]. Biblioteca Națională

din Finlanda utilizează platforma *Digi.kansalliskirjasto.fi* pentru a pune la dispoziția publicului hărți istorice, ziare, fotografii și alte documente valoroase, oferind utilizatorilor posibilitatea de a contribui prin adăugarea de metadate sau corectarea textelor recunoscute automat [7]. Iar la nivel general european, platforma *Europeana* reunește contribuțiile a mii de instituții culturale din întreaga Europă, promovând accesul liber la patrimoniul digital și încurajând participarea cetățenilor la documentarea și interpretarea acestuia [4].

Practicile internaționale oferă repere valoroase pentru dezvoltarea inițiativelor similare în Republica Moldova. Prin digitalizarea arhivelor locale și dezvoltarea de platforme interactive, bibliotecile documentează identitatea comunitară în timp real, transformând mărturii, imagini și înregistrări uitate în resurse digitale accesibile. Biblioteca devine, mai mult decât simplă păstrătoare de patrimoniu, un interpret al acestuia, dezvoltând hărți interactive cu obiective turistice ce sprijină educația geografică și turismul cultural. Proiecte, ca de exemplu *Orașul/satul de ieri și de azi*, bazate pe date comparative și vizualizări interactive, oferă publicului o imagine clară a transformărilor locale în timp.

Tipul materialelor care întrunesc condițiile pentru digitalizare este extrem de variat și reflectă complexitatea patrimoniului cultural comunitar, incluzând imagini vizuale (fotografii, desene, hărți), manuscrise (jurnale, scrisori, registre), texte tipărite (cărți, articole, rapoarte), înregistrări audio și video (istorii orale, muzică înregistrată, discursuri, filme), dar și obiecte fizice (artefacte tridimensionale, inclusiv sculpturi, textile, articole de uz casnic, îmbrăcăminte, unelte). Toate aceste materiale reprezintă suporturi esențiale ale memoriei colective și pot fi valorificate în cadrul proiectelor de digitalizare, contribuind semnificativ la reconstruirea unui patrimoniu comunitar autentic și reprezentativ. În mod similar, gama resurselor digitale dezvoltate de biblioteci se diversifică și se extinde constant. Exemple reprezentative includ arhivele tematice, expozițiile virtuale, bibliotecile digitale locale, colecțiile multimedia, podcasturile și interviurile video cu

persoane în vârstă. De asemenea, aplicațiile educaționale și tururile virtuale dedicate instituțiilor sau localităților contribuie la promovarea învățării interactive și la aprofundarea cunoașterii patrimoniului local de către public.

Inițiative precum Proiectul Național *Arhiva de voci: interviuri cu personalități din domeniul culturii*, coordonat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” [11], evidențiază eforturile de valorificare a patrimoniului cultural imaterial. Un exemplu similar este Proiectul *Memoria Chișinăului*, o inițiativă culturală desfășurată în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, care urmărește promovarea și conservarea memoriei istorice, culturale și literare a orașului prin diverse activități [12].

Proiecte relevante cum ar fi *Istorie și memorie locală*, desfășurate la Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” din Soroca [1] și la Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri” din Telenеști [2], includ o serie de activități axate pe colectarea și promovarea memoriei locale.

De asemenea, mai există și alte proiecte desfășurate de bibliotecile din localitățile Republicii Moldova, care contribuie în mod esențial la cercetarea, păstrarea, digitalizarea și promovarea istoriei/memoriei locale. Aceste inițiative ilustrează implicarea activă și conștientă a bibliotecilor în procesul de consolidare a identității culturale locale și naționale.

Totodată, bibliotecile pot archiva conținut local în timp real, folosind conținuturile revistelor și ziarelor care se publică în format online cum ar fi: ziar în format digital *Expresul*, care reflectă istoria locală din raioanele Ungheni, Călărași și Nisporeni [5]; platforma media *Ziua de azi*, activă în regiunea de Sud a Republicii Moldova [14]; sau *Observatorul de Nord*, care oferă știri și materiale din raionul Soroca [9]. Toate aceste exemple – și multe altele – demonstrează modul în care conținutul digital local reflectă realitățile comunitare și contribuie la valorificarea istoriei locale.

Bibliotecile contemporane își extind rolul dincolo de conservarea informațiilor, devenind spații participative, în care

comunitățile contribuie activ la crearea memoriei locale. Tinerii documentează istoriile de familie, iar seniorii sunt recunoscuți drept purtători de memorie. Participarea activă a membrilor comunității în conservarea memoriei locale devine din ce în ce mai activă și mai creativă, catalizată de activități intergeneraționale și colaborative. Atelierele de croșetare, țesut, gătit mâncăruri tradiționale, transmitere a obiceiurilor locale, concursurile tematice cum ar fi *Copilăria în diferite epoci*, campanii ca *Donează o poveste*, *Fotografia de ieri și de azi* sau festivalurile dedicate patrimoniului imaterial creează contexte vii de învățare, schimb de experiență și reafirmare identitară. Aceste activități nu doar reactivează obiceiurile și tradițiile locale, ci și cultivă sentimentul de apartenență la o comunitate cu rădăcini și valori comune.

În acest context, se înscriu și prevederile Componentei IV din Programul „Acces la cultură”, care „promovează inițiative educaționale și de cercetare a memoriei locale prin organizarea de evenimente culturale în comunitate, implicarea tinerilor în cercetarea istoriilor de familie și a evenimentelor marcante precum foametea, deportările sau războiul de pe Nistru, precum și completarea fondurilor muzeelor locale. De asemenea, sunt susținute activități ce implică adulții și seniorii în viața culturală locală, învățarea artelor (muzică, pictură, teatru), organizarea de activități intergeneraționale care stimulează respectul, solidaritatea și dezvoltarea reciprocă între generații” [10, p. 54]. Aceste inițiative sprijină coeziunea socială și contribuie la promovarea patrimoniului material și imaterial la nivel național și internațional, dezvoltând turismul cultural și consolidând identitatea culturală a Republicii Moldova.

Multe dintre aceste inițiative se structurează ca evenimente recurente – *Ziua memoriei locale*, ateliere comunitare sau arhive colaborative online – oferind un cadru oportun pentru implicare activă, reflecție colectivă și transmitere de cunoștințe între generații. În acest context, evenimentele culturale devin spații autentice de creare colaborativă a istoriei, unde participanții sunt încurajați să descopere legătura dintre trecutul propriei familii și evoluția

comunității sau a țării. Astfel, trecutul nu mai este perceput ca un discurs abstract, ci ca o realitate vie, prezentă în poveștile bunicilor, în rețetele de sărbătoare sau în obiceiurile din copilărie. Prin stimularea dialogului dintre generații și promovarea implicării active, aceste inițiative contribuie esențial la conservarea și transmiterea tradițiilor locale, adaptându-le la realitățile contemporane. Biblioteca, prin rolul său de facilitator cultural, ajunge să fie un veritabil liant între trecut și viitor, între memorie și inovație, între oameni și comunitatea lor.

În acest demers, bibliotecile colaborează activ cu școli, muzee, ONG-uri, jurnaliști locali și administrații publice. Parteneriatele asigură o distribuție echilibrată a responsabilităților și resurselor, consolidând proiectele prin expertiză complementară și integrare comunitară.

Informațiile digitale produse în cadrul bibliotecii trebuie să fie accesibile și vizibile. Site-urile web instituționale, paginile de socializare precum Facebook sau Instagram ș.a., canalele de YouTube, dar și platformele de partajare (*Google Drive*, *iCloud*) sunt esențiale pentru diseminare. Totodată, utilizarea platformelor *Padlet* și *Wakelet* permite prezentarea colecțiilor digitale într-un mod atractiv și colaborativ.

Respectarea drepturilor de autor reprezintă un principiu fundamental în procesul de digitalizare a patrimoniului cultural. În funcție de permisiunile acordate, materialele pot fi publicate în regim de Acces Deschis sau pot fi distribuite prin platforme cu acces restricționat. Este esențială obținerea acordurilor explicite pentru utilizarea interviurilor și a altor materiale, menționarea corectă a surselor, precum și respectarea prevederilor *Legii nr. 230 din 28 iulie 2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe* [6].

Un proiect digital poate începe simplu: cu un telefon cu cameră, un scanner, aplicații gratuite precum *Canva* și un spațiu de stocare online, cum ar fi *Google Drive*. Voluntarii și partenerii locali – elevi, profesori, jurnaliști, meșteșugari sau membri ai diasporei – devin adesea principalii catalizatori ai acestor inițiative. Cu pași mici, dar constanți, bibliotecile pot genera un impact semnificativ în comunitate, construind o punte durabilă între trecut, prezent și viitor.

Un rol esențial în acest proces îl are digitalizarea arhivelor de conținut local – fotografii vechi, documente, înregistrări orale sau materiale de presă –, pe care bibliotecile le dețin și le pot valorifica. În esență, dacă memoria locală nu este digitalizată, ea riscă să dispară.

Bibliotecarii pot accesa platforme naționale, precum *Biblioteca Națională Digitală Moldavica* (<http://www.moldavica.bnrm.md/biblioteci.html>); site-uri web ale muzeelor, cum ar fi al *Muzeului Național de Istorie a Moldovei* (<https://www.nationalmuseum.md>), sau bloguri locale, de exemplu: *Cunoaștere și istorie bălțeană* (<https://memoriebalteana.wordpress.com/tag/memorie-locala/>) și *Istoria locală Ungheni* (<https://istorialocalaungheni.com/>), pentru inspirație și documentare. Pot fi vizitate online resurse digitale din România: *Biblioteca digitală a României* (<https://culturalia.ro/>), colecții digitale ale bibliotecilor

județene din Tulcea (<https://tulcealibrary.ro/portal/memorie-si-cunoastere-locala/>) sau Brașov (<https://www.bjbv.ro/biblioteca-digitala/>) ș.a. La nivel internațional – *Internet Archive* (<https://archive.org/>), *World Digital Library* (<https://www.loc.gov/>) și *Proiectul Gutenberg* (<http://www.gutenberg.org/>), care oferă modele de bune practici și surse complementare.

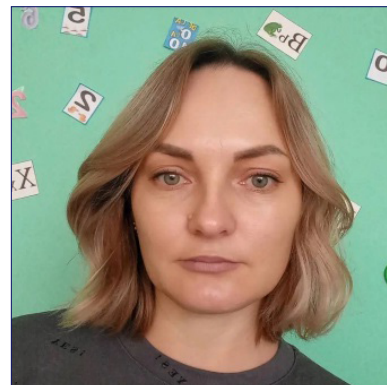
În contextul transformărilor sociale și tehnologice actuale, bibliotecile care manifestă o prezență activă în viața comunității își asumă și rolul esențial de conservare și valorizare a istoriei și a memoriei locale. Prin digitalizarea resurselor, stimularea participării cetățenești și promovarea colaborării interinstituționale, acestea contribuie la consolidarea identității culturale și la perpetuarea patrimoniului imaterial, oferind un cadru sustenabil pentru transmiterea valorilor locale către generațiile viitoare.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „MIHAIL SADOVEANU” SOROCA. *Istorie și memorie locală*. Blog. Disponibil: <https://bp-soroca.md/index.php/2024/04/23/istorie-si-memorie-locala/> [accesat 2025-05-21].
2. BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ „VASILE ALECSANDRI” TELENESŢI. *Istorie și memorie locală*. Blog. Disponibil: <https://bibltelenesti.wordpress.com/2009/12/25/istorie-si-memorie-locala/> [accesat 2025-05-22].
3. BRITISH LIBRARY. *Unlocking Our Sound Heritage*. Web site. Disponibil: <https://www.bl.uk/projects/unlocking-our-sound-heritage> [accesat 2025-05-21].
4. EUROPEANA. Web site. Disponibil: <https://www.europeana.eu/> [accesat 2025-05-21].
5. EXPRESUL. *Expresul*. Site web. Disponibil: <https://expresul.md/> [accesat 2025-05-21].
6. Lege privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 230 din 28.07.2022. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2022, nr. 278-282, art. 578. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140342&lang=ro# [accesat 2025-05-21].
7. NATIONAL LIBRARY OF FINLAND. *Digital Collections*. Web site. Disponibil: <https://www.kansalliskirjasto.fi/en/digital-collections> [accesat 2025-05-21].
8. NEW YORK PUBLIC LIBRARY. *Community Oral History Project*. Web site. Disponibil: <https://www.nypl.org/help/community-outreach/oral-history> [accesat 2025-05-21].
9. OBSERVATORUL DIN NORD. *Observatorul din Nord*. Pagina Web. Disponibil: <https://observatorul.md/> [accesat 2025-05-21].
10. *Programul Național „Acces la cultură”*. Ghid de implementare. Chișinău, 2025. Disponibil: https://mc.gov.md/sites/default/files/ghid_de_implementare_0.pdf [accesat 2025-05-23].
11. *Proiectul Național „Arhiva de voci: interviuri cu personalități din domeniul culturii”*. Disponibil: https://www.youtube.com/playlist?list=PLWpb3C4GauXYRoZlvfYP_JRHN2D06XadB [accesat 2025-05-21].
12. SECȚIA „MEMORIA CHIȘINĂULUI”, BM B.P. HASDEU. Pagină Facebook. Disponibil: <https://www.facebook.com/MemoriaChisinaului> [accesat 2025-05-22].
13. *The relationship between local content, internet development and access prices*. Disponibil: <https://www.internetsociety.org/wp-content/uploads/2022/09/The-Relationship-Between-Local-Content-Internet-Development-and-Access-Prices.pdf> [accesat 2025-05-21].
14. ZIUA DE AZI. *Ziua de azi*. Pagina Web. Disponibil: <https://ziuadeazi.md/> [accesat 2025-05-21].

IMPLEMENTAREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ „MIHAI EMINESCU” DIN REZINA

Cristina ONCEA
Biblioteca Publică Raională
„Mihai Eminescu”, Rezina

Rezumat: Articolul supune analizei serviciile de bibliotecă, proiectele, activitățile care sunt parte a agendei Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu” din Rezina. Acestea urmăresc scopul de a contribui la promovarea și implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina, Obiective de Dezvoltare Durabilă, servicii de bibliotecă.

Abstract: This article reflects the library services, projects, activities, making part of the agenda of the “Mihai Eminescu” District Public Library, Rezina. They all aim to contribute to the promotion and implementation of the Sustainable Development Goals.

Keywords: „Mihai Eminescu” District Public Library, Rezina; Sustainable Development Goals; library services.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina (în continuare BPR „Mihai Eminescu”) este o instituție info-documentară care servește comunitatea rezineană. Instituția oferă acces la o varietate largă de resurse informaționale și servicii destinate promovării lecturii, educației și implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), care au fost adoptate de Organizația Națiunilor Unite în anul 2015 și reprezintă un set de 17 obiective globale interconectate vizând eradicarea sărăciei, protejarea planetei și asigurarea prosperității pentru toți până în anul 2030 [4]. Importanța lor este crucială pentru viitorul omenirii și al planetei noastre. Biblioteca integrează aceste obiective în activitățile sale prin diverse programe educaționale și sociale, servicii de bibliotecă etc.

Unul dintre cele mai importante ODD-uri susținute de BPR „Mihai Eminescu” este ODD 4 – *Asigurarea unei educații de calitate* –, promovat prin organizarea cursurilor de alfabetizare digitală pentru adulți și a atelierelor pentru copii, care contribu-

ie la creșterea accesului la informație și cunoștințe. Clubul de robotică „JUST DO IT” este un exemplu de succes în promovarea educației STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică). În cadrul acestui serviciu, tinerii rezineni pasionați de tehnologie au ocazia să învețe conceptele de bază ale roboticii: de la asamblarea componentelor la programarea roboților, să rezolve probleme reale prin utilizarea creativă a tehnologiei, lucrul în echipă și prin inovație, esențiale pentru succesul în domeniile tehnice. Produsele realizate de membrii clubului sunt prezentate în cadrul competițiilor locale, naționale și internaționale, contribuind la dezvoltarea încrederii în sine și a spiritului competitiv. Prin acest club sunt promovate și sunt dezvoltate, în colaborare cu organizațiile locale, instituțiile educaționale și partenerii din sectorul tehnologic, parteneriate pentru atingerea obiectivelor (ODD 17), care asigură resursele necesare și promovează educația STEM în comunitate.

Clubul *Code Kids* este un alt serviciu de

bibliotecă care dezvoltă competențele de codare și logică ale copiilor rezineni prin activități interactive și jocuri educative. Această inițiativă este parte a unui program național și internațional, ce promovează alfabetizarea digitală în rândul copiilor din mediile rurale și urbane [2]. Participanții învață limbaje de programare simple, cum ar fi Scratch sau Python, și creează aplicații interactive sau jocuri educative. Clubul stimulează creativitatea, dar și gândirea algoritmică, încurajând copiii să devină inovatori în lumea digitală.

ODD 17 - *Parteneriate pentru atingerea obiectivelor* - este promovat și prin următoarele programele internaționale și parteneriatele pe care le dezvoltă BPR „Mihai Eminescu”: Proiectul internațional: „Cartea între cele două maluri ale Prutului: România - Republica Moldova” („Elmer, elefantul multicolor”) - o inițiativă culturală ce aduce împreună copii din ambele țări pentru activități educative; Proiectul educațional internațional: „Start lectura. Prietenii bibliotecii online” (în colaborare cu colegii din Pitești, județul Argeș) - un parteneriat frumos pentru promovarea lecturii și partajarea de resurse educaționale; Proiectul bilateral (România - Republica Moldova „Citim împreună fără frontiere: o oră de povești pentru umanitate” - campanie de solidaritate prin povești și lecturi publice.

Realizarea ODD 4 - *Asigurarea unei educații de calitate* - ține și de alte servicii și inițiative de bibliotecă, cum ar fi:

- Proiectul „Cărți pentru Biblioteca Penitenciarului nr. 17 din Rezina” promovează accesul la educație și cultură pentru deținuți, încurajându-i să descopere lectura ca mijloc de dezvoltare personală și reintegrare socială. Bibliotecarii selectează cărți relevante, de la literatură clasică la ghiduri practice, pentru a răspunde nevoilor diverse ale deținuților, activitatea ajutând la reducerea stresului, îmbunătățirea abilităților cognitive și încurajarea introspecției.
- Programul „Educație financiară pentru copiii rezineni” îi ajută pe copii să înțeleagă noțiuni de bază despre bani, economii și planificare financiară.
- Programul „Tabăra de vară de lectură și agreement” este dedicat copiilor, care combină lectura cu activități recreative,

precum jocuri, drumeții și ateliere de creație. Copiii sunt încurajați să citească și să-și dezvolte imaginația prin concursuri de povestit și activități creative. Tabăra oferă un mediu relaxant, unde aceștia pot învăța și socializa.

- Serviciul „Jucărioteca și BiblioDădaca” asigură un spațiu sigur și educativ pentru copii, unde ei învață prin joacă, iar părinții primesc sprijin educațional în procesul de formare a celor mici.
- Proiectul inovator „Cinemateca virtuală” de pe lângă BPR „Mihai Eminescu” din Rezina combină educația, cultura și divertismentul, oferind acces la proiecții de filme și documentare prin intermediul mijloacelor digitale. El se adresează tuturor categoriilor de vârstă, având scopuri educative și de dezvoltare personală.

Instituția sprijină ODD 10 - *Reducerea inegalităților*, ODD 1 - *Fără sărăcie*, ODD 2 - *Zero foamă* prin oferirea de acces gratuit la resurse educaționale și informaționale pentru toți membrii comunității, indiferent de vârstă, gen sau statut economic, desfășurând proiecte dedicate persoanelor din medii defavorizate. „Garderoba socială” de pe lângă BPR „Mihai Eminescu” este un proiect cu un puternic impact social, menit să sprijine persoanele vulnerabile din comunitatea rezineană prin oferirea de haine, produse alimentare, rechizite școlare, încălțăminte, veselă, jucării și alte articole esențiale. Acest serviciu funcționează pe baza donațiilor primite de la membrii comunității și de la diverse organizații partenere. Biblioteca organizează campanii periodice pentru strângerea de articole vestimentare și alte bunuri necesare, cum ar fi lenjerii de pat, accesorii și jucării. Oricine poate dona, cu condiția ca produsele să fie curate și în stare bună de utilizare. Echipa bibliotecii cu ajutorul voluntarilor sortează donațiile și le organizează în funcție de tip, mărime și destinație (pentru copii, adulți, bătrâni, refugiați etc.). „Garderoba socială” este accesibilă persoanelor aflate în nevoie, cum ar fi familiile cu venituri reduse, refugiații, bătrânii singuri, persoanele fără adăpost sau victimele unor situații de urgență (incendii, inundații). Distribuirea se face într-un mod respectuos și discret, pentru a proteja demnitatea beneficiarilor. Impactul proiectului este imens: reducerea inegalităților sociale, promovarea

solidarității comunitare, reducerea risipei etc. Această inițiativă este nu doar despre haine, ci și despre crearea unui mediu empatic și solidar, în care fiecare membru al comunității are șansa de a primi sprijin.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina contribuie activ la promovarea ODD-urilor 13, 14 și 15 prin inițiative educative, proiecte comunitare și activități de sensibilizare. Aceste eforturi vizează protejarea mediului, combaterea schimbărilor climatice și conservarea resurselor naturale, având un impact semnificativ asupra comunității rezinene.

În ce privește ODD 13 - *Combaterea schimbărilor climatice*, instituția promovează conștientizarea efectelor schimbărilor climatice și susține adoptarea unor soluții sustenabile prin următoarele activități: campanii de informare și educație ecologică; ateliere și conferințe pe teme precum energia verde, reducerea emisiilor de carbon și adoptarea unui stil de viață prietenos cu mediul; proiecții de documentare despre schimbările climatice, urmate de discuții și soluții locale; activități organizate împreună cu școlile și ONG-urile locale; campanii de colectare și reciclare a deșeurilor, inclusiv a cărților sau a materialelor vechi din bibliotecă; proiecte de educație climatică: sesiuni educative pentru copii și tineri, folosind jocuri interactive (*Keep Cool*) și materiale digitale, care explică impactul schimbărilor climatice; parteneriate cu diferite organizații pentru acces la resurse educative despre mediu.

Cu referință la ODD 14 - *Viața sub apă*, BPR „Mihai Eminescu”, fiind situată în apropierea râului Nistru, are un rol important în educarea comunității despre protejarea ecosistemelor acvatice: conștientizarea importanței apelor curate, organizarea de ateliere despre poluarea apelor și impactul plasticului asupra vieții marine, promova-

rea consumului responsabil al resurselor acvatice și prevenirea deversării deșeurilor în apele locale, participarea la campanii de curățare a malurilor râului Nistru, cu implicarea elevilor, voluntarilor și locuitorilor, crearea unei secțiuni speciale în bibliotecă cu resurse despre biodiversitatea acvatică și metode de protejare a acesteia etc.

Pentru sprijinirea ODD 15 - *Viața terestră*, biblioteca susține conservarea biodiversității și educă publicul despre protejarea resurselor naturale prin diverse inițiative: organizarea de expoziții și ateliere despre flora și fauna din Rezina și împrejurimi, cu scopul de a spori respectul față de natură; distribuirea de materiale educative despre impactul defrișărilor, utilizarea responsabilă a resurselor forestiere și metodele de protejare a habitatelor naturale; promovarea literaturii care subliniază importanța armoniei dintre om și natură. Prin toate aceste activități este susținută adoptarea unei mentalități ecologice și se contribuie la formarea unei comunități rezinene responsabile față de mediu. Acțiunile inspiră atât copiii, cât și adulții să participe activ la protejarea mediului, construind un viitor mai sustenabil.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” din Rezina reprezintă un model de succes în ceea ce privește rolul important al unei instituții culturale la dezvoltarea comunității. Printr-o gamă variată de programe educative (în articol fiind menționată doar o parte din serviciile, programele pe care le desfășoară), activități sociale și inițiative internaționale, biblioteca susține obiectivele de dezvoltare durabilă, promovează incluziunea socială și sprijină educația pentru toate categoriile de vârstă [1]. Prin activitatea sa, ea demonstrează că poate fi un catalizator pentru schimbare, contribuind direct la dezvoltarea durabilă a raionului Rezina.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ „MIHAI EMINESCU”. Raport analitic anual. Rezina, 2024. 96 p. Disponibil: <https://bprmihaieminescu.wordpress.com/wp-content/uploads/2025/04/raport-analitic-bprmihaieminescu-2024.pdf> [accesat 2025-04-15].
2. *Code Kids*. Site web. Disponibil: <http://www.codekids.ro/despre-codekids/> [accesat 2025-04-15].
3. *Libraries and the Sustainable Development Goals: a storytelling manual*. Disponibil: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdg-storytelling-manual.pdf> [accesat 2025-04-15].
4. United Nation. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Disponibil: <https://sdgs.un.org/2030agenda> [accesat 2025-04-17].

SERVICIILE ELECTRONICE – POARTĂ SPRE INCLUZIUNEA DIGITALĂ

Din experiența Bibliotecii Publice Larga Nouă, raionul Cahul

Ludmila STRAHOTEANU,
Biblioteca Publică Larga Nouă,
raionul Cahul

Rezumat: Autorul reflectă experiența BP Larga Nouă din raionul Cahul privind promovarea serviciilor electronice publice și dezvoltarea competențelor digitale ale membrilor comunității. Activitatea Centrului Unificat de Prestare a Serviciilor Publice, constituit sub egida bibliotecii, este adaptat nevoilor locale, oferind servicii diverse și personalizate.

Cuvinte-cheie: BP Larga Nouă din raionul Cahul, servicii electronice, Centru Unificat de Prestare a Serviciilor Publice.

Abstract: The author reflects the experience of the Larga Nouă Public Library, Cahul district regarding promotion of public electronic services and development of digital skills of community members. The activity of the library's Unified Center for Provision of Public Services is adapted to local needs, offering diverse and personalized services.

Keywords: Larga Nouă Public Library, Cahul district, electronic services, Unified Center for Provision of Public Services.

În era digitalizării accelerate BP Larga Nouă din raionul Cahul a devenit un punct forte pentru comunitatea rurală, oferind asistență vitală în utilizarea serviciilor electronice guvernamentale. Acest articol va explora modul în care biblioteca a transformat provocările digitalizării în oportunități de incluziune socială, ajungând a fi un intermediar de bază între cetățeni și biblioteca publică. Prin analiza implementării serviciilor, a impactului acestora asupra comunității, a provocărilor întâmpinate și a direcțiilor de dezvoltare viitoare, evidențiem rolul bibliotecii moderne ca centru civic multifuncțional în era digitală, având la bază prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” [3].

Contextul și descrierea serviciului

Bibliotecile din localitățile rurale au în prezent un rol vital: intermediar între

cetățean și statul digital. BP Larga Nouă din raionul Cahul oferă încă din anul 2016 (bibliotecarul obținând statutul de e-ambasador al prestării e-serviciilor) un serviciu esențial – asistență în utilizarea e-serviciilor pentru întreaga comunitate –, devenind un exemplu concret despre modul cum biblioteca se transformă într-un spațiu de sprijin, de informare și de incluziune digitală.

Serviciul „Servicii electronice pentru public” a fost lansat ca răspuns direct la creșterea cerinței cetățenilor de a interacționa cu instituțiile statului prin mijloace online. Inițiativa a apărut din observarea unei nevoi acute în comunitate: mulți locuitori, în special cei fără competențe digitale sau fără echipamente proprii, se confruntau cu dificultăți majore în accesarea serviciilor publice digitale, cum ar fi :

- completarea cererilor online. Instituția a oferit asistență pentru completarea formularelor pe platformele CUPS (Cen-

trul Unificat de Prestare a Serviciilor Publice) Larga Nouă, bibliotecarul fiind în calitate de specialist CUPS.

- programul „Ajutor la contor”. S-a acordat sprijin pentru accesarea subvențiilor pentru energie electrică și gaze naturale.
- plăți electronice. A fost oferită asistență pentru efectuarea plăților prin sistemul Mpay.
- gestionarea conturilor. A fost acordat suport la generarea conturilor online și gestionarea parolelor.

Acest serviciu se adresează tuturor locuitorilor din comuna Larga Nouă și regiunea apropiată, indiferent de vârstă sau statut social. Biblioteca a devenit astfel un punct de acces universal la serviciile digitale, eliminând barierele tehnologice și de competențe, care ar fi putut exclude o parte semnificativă a populației rurale de la beneficiile digitalizării serviciilor publice. Important este faptul că acesta nu se limitează doar la oferirea accesului și utilizarea echipamentelor, ci include și asistență personalizată, adaptată nivelului de competențe digitale al fiecărui beneficiar. Astfel, bibliotecarul a devenit un mediator digital, un translator între limbajul tehnic al platformelor online și nevoile concrete ale cetățeanului.

Rezultate și impact în comunitate

În medie, aproximativ 358 de persoane adulte beneficiază anual de servicii și activități orientate spre dezvoltarea competențelor digitale. Este vorba despre circa 29% din locuitorii satului (numărul total al populației constituind 1245 de persoane). Doar pentru accesarea programului „Ajutor la contor” în ultimii doi ani au fost asistați în jur de 400 de beneficiari, demonstrând rolul esențial al bibliotecii în facilitarea accesului la programe sociale prin asistență personalizată pentru persoanele vârstnice în completarea formularelor online.

Serviciile oferite sunt menționate și apreciate prin mărturiile utilizatorilor. De exemplu, „Fără voi nu ne-am fi descurcat deloc”, au mărturisit membrii unei familii în vârstă, care au reușit să acceseze ajutorul pentru energie datorită sprijinului biblio-

tecii. Este o ilustrare a valorii serviciului, pentru mulți locuitori din Larga Nouă biblioteca fiind acceptată ca punct de acces excelent la servicii digitale.

Interacțiunile zilnice cu cetățenii au consolidat încrederea comunității în bibliotecă, transformând-o într-un veritabil centru de servicii civice. Biblioteca nu mai este percepută doar ca un depozit de cărți, ci ca un spațiu dinamic, conectat la realitățile și nevoile prezente ale comunității.

Promovarea serviciilor se realizează prin multiple canale: rețele de socializare, afișe locale și pagina de Facebook a CUPS Larga Nouă, gestionată de bibliotecară. Această strategie de comunicare a contribuit semnificativ la creșterea vizibilității bibliotecii și la consolidarea încrederii publicului în serviciile oferite. Faptul că informațiile despre serviciu ajung la cetățeni prin canale diverse asigură că și persoanele mai puțin familiarizate cu mediul digital pot afla despre aceste oportunități.

Un aspect important ține de faptul că mulți beneficiari devin la rândul lor promotori ai serviciului, recomandându-l în cercul lor social. Această diseminare organică a informației contribuie la extinderea continuă a bazei de beneficiari și la întărirea rolului bibliotecii ca centru comunitar esențial.

Dincolo de cifrele concrete, impactul cel mai profund este cel calitativ: biblioteca favorizează reducerea excluziunii digitale, oferind șanse egale tuturor membrilor comunității de a beneficia de serviciile publice digitalizate. Acest aspect are implicații profunde pentru coeziunea socială și pentru dezvoltarea echitabilă a comunității.

Centrul Unificat de Prestare a Serviciilor (CUPS) Larga Nouă în context național

BP Larga Nouă gestionează Centrul Unificat de Prestare a Serviciilor și se distinge în peisajul serviciilor de asistență digitală din Republica Moldova prin abordarea integrată și adaptată specificului rural. În comparație cu alte CUPS din țară, BP Larga Nouă prezintă atât similitudini, cât și diferențe semnificative care merită analizate:

Tabelul 1. *BP Larga Nouă în raport cu alte CUPS-uri*

Criteriu	BP Larga Nouă	CUPS urbane	Alte CUPS rurale
Accesibilitate	Program flexibil, adaptat nevoilor locale	Program fix, mai puțin flexibil	Variabil, adesea limitat
Asistență personalizată	Nivel ridicat, relații personalizate cu beneficiarii	Formalizată, mai puțin personalizată	Variabilă, depinde de personal
Servicii oferite	Integrate cu alte servicii biblioteconomice	Specializate, dar limitate la servicii administrative	Adesea limitate la servicii de bază
Promovare în comunitate	Activă, prin multiple canale locale	Formală, prin canale oficiale	Limitată, adesea insuficientă

Spre deosebire de CUPS-urile din mediul urban, care funcționează ca entități administrative distincte, instituția integrează serviciile digitale într-un ecosistem mai larg de servicii comunitare. Această abordare holistică permite bibliotecii să răspundă mai eficient nevoilor complexe ale beneficiarilor, oferind nu doar asistență tehnică, ci și suport informațional și educațional.

Un alt element distinctiv este gradul ridicat de personalizare a serviciilor. În timp ce CUPS-urile urbane tind să funcționeze după proceduri standardizate, cu interacțiuni mai formale, biblioteca din Larga Nouă cultivă relații de lungă durată cu beneficiarii, bazate pe încredere și cunoașterea aprofundată a nevoilor specifice fiecăruia.

Modelul de integrare în comunitate, personalizare și abordare holistică al BP Larga Nouă

Comparativ cu alte biblioteci rurale care oferă servicii similare, instituția se remarcă prin numărul mare de beneficiari și prin diversitatea serviciilor oferite. Acest succes poate fi atribuit atât dedicării personalului, cât și strategiei eficiente de promovare și integrare în comunitate. Modelul dezvoltat ar putea servi ca exemplu de bună practică pentru alte biblioteci rurale din Republica Moldova, demonstrând că și cu resurse limitate o bibliotecă poate deveni un centru digital comunitar eficient, dacă serviciile sunt adaptate nevoilor reale ale populației și sunt promovate adecvat. „Promovarea serviciilor publice disponibile în format

electronic prin intermediul Centrelor Unificate de Prestări Servicii (CUPS) face parte din campania națională «Intră în ora digitalizării!», desfășurată în cadrul Proiectului «Modernizarea serviciilor guvernamentale» (MGSP), implementat de Agenția de Guvernare Electronică, cu suportul financiar al Grupului Banca Mondială” [1].

Provocări, lecții învățate și perspective de viitor

Implementarea și menținerea serviciilor electronice la BP Larga Nouă nu a fost lipsită de obstacole. Printre provocările majore se numără adaptarea constantă la schimbările frecvente ale platformelor online guvernamentale și lipsa unei infrastructuri moderne la scară largă în mediul rural. Aceste dificultăți tehnice sunt amplificate de limitările bugetare specifice bibliotecilor publice din localitățile mici. În ciuda acestor constrângeri, biblioteca a reușit să dezvolte strategii eficiente de adaptare, bazate pe formare continuă, flexibilitate și implicare comunitară. Experiența acumulată a generat lecții valoroase:

- Biblioteca modernă trebuie să transcendă rolul tradițional de depozitar al cunoașterii, devenind un facilitator activ al accesului la oportunități și drepturi.
- Este necesar ca serviciile să fie permanent adaptate la nevoile reale ale comunității, dar nu invers.
- Formarea continuă a personalului bibliotecii este esențială în contextul schimbărilor tehnologice rapide.

- Parteneriatele locale pot suplini lipsa resurselor materiale.
- Încrederea comunității se construiește prin consistență, disponibilitate și rezultate concrete.
- Privind spre viitor, instituția își propune să dezvolte noi direcții de acțiune pentru a răspunde provocărilor în continuă evoluție ale incluziunii digitale: organizarea atelierelor de inițiere digitală cu sesiuni dedicate persoanelor în vârstă și altor categorii vulnerabile digital; elaborarea de tutoriale ca materiale accesibile pentru accesarea independentă a serviciilor publice; extinderea colaborărilor prin parteneriate cu instituții locale pentru servicii integrate în spațiul bibliotecii; stimularea inovației în servicii prin dezvoltarea celor noi adaptate tendințelor digitale emergente.

În concluzie afirmăm că BP Larga Nouă demonstrează că o bibliotecă rurală poate fi mult mai mult decât un spațiu pentru lectură – ea devine un punct de sprijin real pentru cetățeni în navigarea prin complexitatea administrativă digitală. Prin serviciile electronice oferite, biblioteca devine un liant esențial între autorități și comunitate, între inovație tehnologică și incluziune socială. Experiința instituției confirmă viziunea exprimată în raportul IFLA *Global Vision*, conform căreia bibliotecile trebuie să evolueze pentru a rămâne relevante în era digitală, adaptându-și serviciile la noile realități sociale și tehnologice. În acest context, biblioteca din Larga Nouă nu este doar un furnizor de servicii, ci și un catalizator al transformării digitale în mediul rural al Republicii Moldova [2].

Referințe bibliografice:

1. AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ. Site web. Disponibil: <https://www.egov.md/ro/communication/istorii-de-succes> [accesat 2025-05-21].
2. IFLA. *Global Vision*. Report Summary Top 10 Highlights and Opportunities. Disponibil: <https://www.ifla.org/files/assets/GVMultimedia/publications/gv-report-summary.pdf> [accesat-2025-05-21].
3. Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”: nr. 315 din 17.11.2022. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2022, nr. 409-410, art. 758. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro [accesat 2025-05-21]

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A USARB: ÎNTRE TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE. LANSAREA PROIECTELOR FINANȚATE DE CĂTRE DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU REPUBLICA MOLDOVA

Aculina MIHALUȚA
ORCID 0000-0001-5833-3690
Biblioteca Științifică a USARB

Mihaela STAYER
ORCID 0000-0001-7068-205X
Biblioteca Științifică a USARB

Rezumat: Articolul prezintă două proiecte lansate la 1 iulie 2025 de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), finanțate de către Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) al Guvernului României: „Transformarea Sălii de conferințe a Bibliotecii Științifice a USARB în Sala «Regele Ferdinand I»” și „Digitalizarea Colecției de documente rare a Bibliotecii Științifice a USARB”. Prin aceste proiecte se va consolida infrastructura educațională și se va asigura conservarea digitală a patrimoniului cultural românesc, reflectând angajamentul bibliotecii față de inovație, digitalizare și promovarea identității culturale românești în Nordul Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Științifică a USARB, digitalizare, patrimoniu cultural-documentar, documente rare, sala „Regele Ferdinand I”, conservare digitală, infrastructură educațională, identitate culturală românească, educație și cercetare, DRRM, cultura românească în Republica Moldova.

Abstract: This article highlights two strategic initiatives launched in July 2025 by the Scientific Library of Alecu Russo State University of Bălți (USARB), with the support of the Department for Relations with the Republic of Moldova (DRRM): the modernization of the Conference Hall and the digitization of the Rare Documents Collection. These projects aim to strengthen educational infrastructure and ensure the digital preservation of Romanian cultural heritage, reflecting the library's commitment to innovation, digitization, and the promotion of Romanian cultural identity in the northern region of the Republic of Moldova.

Keywords: Scientific Library USARB, digitization, cultural-documentary heritage, rare documents, “King Ferdinand I” Hall, digital preservation, educational infrastructure, Romanian cultural identity, education and research, DRRM, Romanian culture in the Republic of Moldova.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) a fost întotdeauna un centru de cunoaștere și educație, un loc unde ideile și informațiile circulau liber, contribuind la dezvoltarea academică și culturală a comunității. Această instituție facilitează accesul la informație și contribuie activ la formarea competențelor necesare învățării continue și dezvoltării profesionale a

studenților și cercetătorilor. De asemenea, ea participă intens la promovarea cercetării științifice prin organizarea de seminare, conferințe, workshopuri etc. Aceste evenimente stimulează colaborarea între cercetători și încurajează schimbul de idei și practici.

La 1 iulie 2025, Biblioteca Științifică a USARB a scris o nouă pagină în istoria sa, lansând public două proiecte de anvergură,

ce marchează un pas esențial în modernizarea infrastructurii educaționale și conservarea patrimoniului cultural-documentar al Republicii Moldova. Ambele proiecte sunt finanțate de către Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM). La eveniment au participat: conf. univ., dr. Natalia Gașițoi, rector; conf. univ., dr. Lidia Pădureac, prim-prorector pentru activitatea didactică; conf. univ., dr. Valentina Prițcan, prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale; Anatolie Ceban, prorector pentru activitatea administrativ-gospodărească; membrii echipei de proiect: Igor Afatin, director adjunct informatizare; Aliona Tarlapan, contabil-șef adjunct; bibliotecarii universitari.

Primul proiect lansat urmărește modernizarea și redefinirea unui spațiu emblematic al Bibliotecii Științifice a USARB: „Transformarea Sălii de conferințe a Bibliotecii Științifice a USARB în Sala «Regele Ferdinand I»”, fiind coordonat de directorul instituției, Aculina Mihaluța. Acest proiect răspunde unei necesități stringente a comunității academice: modernizarea unui spațiu esențial pentru viața universitară. Prin reamenajarea și transformarea sălii de conferințe în Sala „Regele Ferdinand I”, biblioteca își consolidează statutul de centru al culturii, al dialogului academic și al cunoașterii. Noua sală va contribui la consolidarea instituției, reflectând dinamismul vieții educaționale și profesionale din Bălți.

Obiectivul principal al proiectului constă în crearea unui spațiu funcțional și flexibil, capabil să găzduiască o gamă variată de evenimente – de la conferințe și simpozioane la mese rotunde, ateliere, workshopuri și întâlniri informale –, anticipând și răspunzând nevoilor în continuă schimbare ale comunității academice și profesionale.

Implementarea acestei transformări nu este doar o opțiune, ci o necesitate pentru viitorul educațional al Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Proiectul „Transformarea Sălii de conferințe a Bibliotecii Științifice a USARB în Sala «Regele Ferdinand I»” va fi realizat în perioada 1 mai 2025 – 31 octombrie 2025. Valoarea totală a proiectului este de 179.401 RON.

Echipa de proiect e formată din 8 persoane cu următoarele atribuții și responsabilități:

- Manager de proiect – conf. univ., dr. Natalia Gașițoi, rector al USARB;
- Manager de proiect – conf. univ., dr. Valentina Prițcan, prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale al USARB;
- Coordonator de proiect – Aculina Mihaluța, director BȘ a USARB;
- Responsabil de lucrările de renovare – Anatolie Ceban, prorector pentru activitatea administrativ-gospodărească;
- Responsabil de achiziționarea echipamentului tehnic – Igor Afatin, director adjunct informatizare;
- Responsabil de achiziționarea mobilierului și a accesoriilor – Silvia Ciobanu, bibliotecar principal;
- Responsabil de promovare – Mihaela Staver, bibliotecar principal;
- Responsabilă de evidența cheltuielilor în cadrul proiectului conform bugetului aprobat – Aliona Tarlapan, contabil-șef adjunct.

Transformarea Sălii de conferințe a Bibliotecii Științifice a USARB în Sala „Regele Ferdinand I” reprezintă un pas esențial în îmbunătățirea infrastructurii educaționale. Investiția în reparația și modernizarea acestui spațiu va contribui la consolidarea rolului bibliotecii ca centru important de cultură și cunoaștere în comunitatea academică din Bălți. Realizarea acestei transformări constituie nu doar o opțiune, ci o condiție indispensabilă pentru asigurarea unui viitor academic solid al USARB.

Printre *obiectivele specifice* ale proiectului se numără:

- ✓ organizarea de activități științifice, educaționale și culturale: lansări de carte, concursuri pentru elevi și studenți;

conferințe științifice și alte evenimente menite să sprijine dezvoltarea intelectuală și creativă a comunității;

- ✓ crearea unui mediu inspirațional pentru diverse categorii de beneficiari, nu doar din cadrul Universității, ci și din întreaga Zonă de Nord a țării;
- ✓ organizarea de lecturi publice, recitaluri de poezie sau dezbateri pentru a promova valorile naționale în Zona de Nord a țării;
- ✓ organizarea Săptămânii Educația Deschisă, Acces Deschis la Informație, mese rotunde, lecții publice pe teme de actualitate românească și europeană;
- ✓ organizarea ședințelor în cluburile Bibliotecii Științifice: Clubul ONU Nord, Clubul Educație Civică Europeană, Zig-Zag Café; a întâlnirilor cu personalități notorii (scriitori, actori, politicieni etc.); a întrunirilor profesionale cu bibliotecarii din instituții de învățământ locale și regionale din municipiul Bălți și din cele 15 raioane din nordul republicii: Briceni, Edineț, Drochia, Dondușeni, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Rezi-na, Râșcani, Sângerei, Șoldănești, Soroca, Telenești, Ungheni;
- ✓ comunicarea cu grupul țintă, în colaborare cu cadrele didactice USARB (4 facultăți, 15 catedre), Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, cu instituțiile din învățământ (școli primare, gimnazii, licee, colegii și școli profesionale), în vederea organizării de concursuri, festivaluri, concerte, recitaluri etc.;
- ✓ reabilitarea, modernizarea și echiparea cu mobilă și tehnică performantă;
- ✓ promovarea activităților din cadrul proiectului în mass-media, online, pe site-ul USARB <https://usarb.md/> și site-ul Bibliotecii Științifice <http://libruniv.usarb.md/>, pe paginile din rețele sociale, prin comunicate de presă pe YouTube și la TV Nord, Nord News.

Etapele de implementare ale proiectului includ ample lucrări de renovare, menite să transforme un spațiu cu o suprafață de 65 m² într-un loc modern, primitiv și funcțional, capabil să găzduiască 65 de persoane. Noua sală va fi echipată cu mobilier ergonomic, accesorii de calitate și tehnolo-

gie performantă, toate în concordanță cu devizul de cheltuieli aprobat.

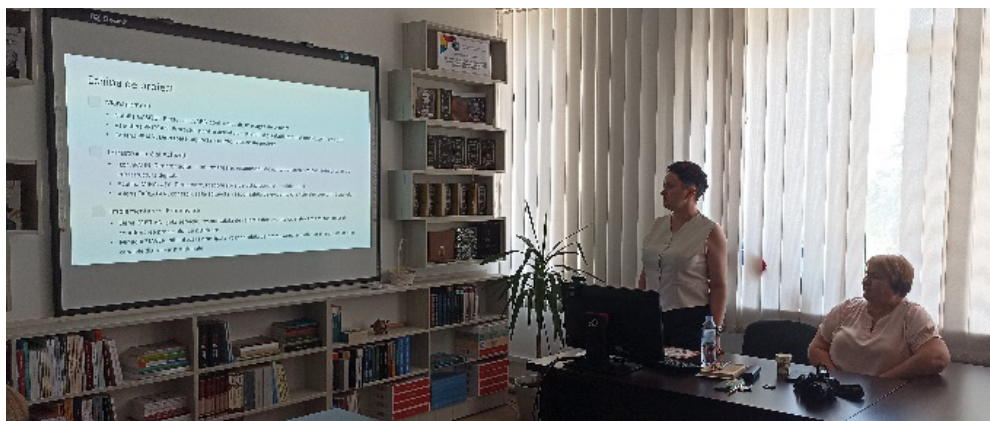
Lucrările presupun atât consolidarea structurală a spațiului, refacerea finisajelor și a pardoselii, precum și reabilitarea instalațiilor electrice și termice. Se va interveni și asupra balconului sălii de conferințe, pentru a asigura un ansamblu coerent și sigur. Toate lucrările vor fi recepționate și evaluate în conformitate cu cerințele și standardele stabilite prin proiect.

În era digitală este esențială dotarea sălii de conferințe cu echipamente audiovizuale de ultimă generație. Cele mai importante instrumente pentru facilitarea comunicării, prezentarea informațiilor și interacțiunea la distanță cu participanții sunt ecranul interactiv, sistemul audio performant (boxe, amplificatoare, mixere), sistemul avansat de microfoane pentru conferințe, conectivitatea Wi-Fi de mare viteză, care va facilita prezentările interactive și participarea online.

Proiectul prevede, de asemenea, achiziția și montarea unui mobilier modern, înlocuirea componentelor tehnice, precum sistemele de iluminat și sonorizare, astfel încât spațiul să capete o nouă identitate: să devină un complex multifuncțional autentic, care să faciliteze interacțiunea dintre comunitatea culturală și mediul academic, să îmbunătățească accesul la educație și cultură în Zona de Nord și municipiul Bălți și să pună în valoare patrimoniul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

Serviciile oferite în cadrul proiectului vor include organizarea unor manifestări științifice, precum conferințe, simpozioane, ateliere, seminare, mese rotunde, concursuri și medalioane literar-muzicale, menite să sprijine dialogul academic, cercetarea și promovarea valorilor culturale. Totodată, invitații vor desfășura ateliere de lucru tematice, dezbateri, prezentări, workshopuri aplicative pentru a asigura interacțiunea cu tânără generație.

Activitățile organizate în cadrul Sălii „Regele Ferdinand I” se vor desfășura în format mixt (prezență fizică și online), astfel se vor oferi oportunități de participare și conectare unui număr mai mare de doritori.

Cel de-al doilea proiect „Digitizarea Colecției de documente rare a Bibliotecii Științifice a USARB”, coordonat de directorul adjunct, Tatiana Prian, urmărește protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului cultural-documentar românesc. Prin digitizarea documentelor rare în limba română aflate în colecțiile bibliotecii se intenționează atât protejarea integrității fizice a acestora, stimularea cercetării științifice și susținerea educației în spiritul identității culturale românești, cât și asigurarea conservării durabile a colecțiilor și promovarea identității culturale românești în Republica Moldova. Această inițiativă facilitează accesul publicului larg la documente cu valoare istorică și contribuie la dezvoltarea educației și cercetării.

Echipa de proiect este formată din 8 persoane, cu funcții și atribuții bine definite în clasificate în 3 categorii:

Management

- conf. univ., dr. Natalia Gașitoi, manager de proiect, rector al USARB;
- conf. univ., dr. Valentina Pritcan, prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale;
- Tatiana Prian, director adjunct, coordonator de proiect.

Infrastructură și Achiziții

- Aculina Mihaluța, director, responsabilă de achiziționarea mobilierului;
- Igor Afatin, director adjunct informatică, responsabilă de achiziționarea echipamentului tehnic și infrastructura digitală;
- Aliona Tarlapan, contabil-șef adjunct, responsabilă de evidența cheltuielilor conform bugetului.

Implementare și Promovare

- Elena Cristian, șef serviciu, responsabilă de selecția documentelor, elaborarea metadatelor și coordonarea procesului de digitizare;
- Mihaela Staver, bibliotecar principal, responsabilă de promovarea activităților și rezultatelor prin canalele digitale instituționale.

Valoarea totală a proiectului se ridică la 72.948 RON. Distribuția bugetului reflectă o investiție strategică în infrastructura necesară conservării digitale:

- *Echipamente tehnice* – 67.448 RON: achiziționarea unui scanner profesional pentru cărți, a unui sistem de stocare în rețea, a unui UPS (sistem de alimentare neîntreruptibilă), a unei stații de lucru specializate pentru procesarea imaginii și OCR, precum și a diverselor accesorii indispensabile acestui proces.
- *Mobilier ergonomic* – 2.026 RON: include o masă reglabilă și un scaun ergonomic, necesare pentru a asigura condiții optime de muncă personalului implicat în digitizare.

Prin aceste achiziții, Biblioteca Științifică a USARB își propune să alinieze procesul de digitizare a documentelor la standardele internaționale de conservare digitală, asigurând un flux de lucru eficient și durabil.

Patrimoniul vizat în cadrul proiectului numără peste 8.000 de documente rare, ce acoperă o perioadă amplă, din secolul al XVIII-lea până în prezent. Printre titlurile de o valoare excepțională se regăsesc: *Sfânta Dumnezeiască Evanghelie* (Iași, 1761); *Kazania* (1790); *Carte de citire*, de Alexandru Lambrior (Iași, ed. Israel Kuper-

man, 1890); *Ovidiu*, de Vasile Alecsandri (București, ed. Librăria Socec & Comp., 1901); *Cântarea României*, de Alecu Russo (București, Minerva, 1902).

Colecția include, de asemenea, numeroase publicații seriale românești de prestigiu, apărute în perioada 1867-1945, precum:

- *Revista istorică* (fondator N. Iorga),
- *Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie*,
- *Boabe de grâu*,
- *Viața Românească* și *Convorbiri Literare*.

Proiectul se plasează în contextul transformărilor profunde aduse de avansul tehnologic și de tranziția spre cultura digitală. El contribuie activ la democratizarea accesului la patrimoniul cultural-documentar, punând în valoare colecțiile rare și facilitând utilizarea lor în scopuri educaționale și științifice.

Scopul principal al proiectului constă în conservarea, valorificarea și asigurarea accesului deschis la moștenirea culturală scrisă a românilor prin digitizarea Colecției de documente rare în limba română, aflate în custodia Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

Obiectivul general vizează asigurarea conservării durabile, valorificării științifice și accesibilizării digitale a patrimoniului cultural-documentar românesc din Republica Moldova, prin digitizarea Colecției de documente rare a Bibliotecii Științifice a USARB, cu scopul protejării fondului original și susținerii cercetării și educației în spiritul promovării identității culturale românești.

Printre *obiectivele specifice* ale proiectului se numără:

Protejarea documentelor originale:

- Protejarea integrității fizice a documentelor originale prin înlocuirea consultării fizice cu cea digitală;
- Digitizarea și arhivarea digitală a publicațiilor de epocă.

Crearea infrastructurii digitale avansate:

- Asigurarea accesului online permanent la colecțiile digitizate prin intermediul platformei dedicate;
- Dezvoltarea unei infrastructuri digi-

tale pentru conservare și valorificare științifică.

Producerea impactului considerabil cultural și academic:

- Oferirea de oportunități extinse de cercetare academică și educație în domeniul patrimoniului cultural documentar românesc;
- Afirmarea rolului României ca promotor al valorilor culturale românești în Republica Moldova.

Proiectul își mai propune să valorifice patrimoniul documentar românesc prin digitalizare și acces deschis, în pas cu tendințele actuale ale conservării culturale.

Un prim obiectiv operațional constă în echiparea Bibliotecii Științifice a USARB cu tehnologie specializată, necesară unui flux eficient de prelucrare digitală. În paralel, se urmărește digitizarea unei colecții de cartă rară românească, datând din secolele XVIII – XX, pentru a preveni degradarea fizică și a asigura accesul durabil.

De asemenea, proiectul prevede crearea comunității digitale *Colecția de documente rare* în cadrul Bibliotecii Digitale a USARB, facilitând explorarea și cercetarea colaborativă.

Prin aceste acțiuni se urmărește extinderea oportunităților de învățare și cercetare, contribuind la promovarea patrimoniului românesc și afirmarea identității culturale în Republica Moldova.

Proiectul vizează digitizarea noninvazivă, conservarea durabilă, valorificarea științifică și promovarea Colecției de documente rare a Bibliotecii Științifice a USARB. El va contribui la protejarea fizică a documentelor rare, la crearea unei arhive digitale permanente și la extinderea accesului public spre aceste resurse prin soluții online moderne.

Colecția digitizată – compusă din cărți vechi, ediții rare, publicații românești de epocă și documente bibliofile – va fi integrată în Biblioteca Digitală a BȘ a USARB, într-o colecție digitală specializată intitulată „Documente rare în limba română”.

Ambele proiecte vizează atât îmbunătățirea serviciilor bibliotecare prin implementarea de tehnologii avansate care să faciliteze accesul la informație și să sprijine

procesul educațional, cât și conservarea, valorificarea colecției de carte a bibliotecii ce conține materiale de o importanță majoră pentru cercetarea științifică și cultura locală.

Sprijinul oferit de către DRRM este nu doar un semn al angajamentului reciproc pentru îmbunătățirea educației și culturii în Republica Moldova, ci și o oportunitate de a dezvolta parteneriate durabile între instituțiile de învățământ și organizațiile internaționale. Aceste inițiative sunt esențiale pentru a răspunde provocărilor actuale din domeniul educațional și pentru

a asigura o pregătire adecvată a tinerelor generații.

Biblioteca Științifică a USARB își reafirmă misiunea de a fi un pilon al cunoașterii și inovării, dedicându-se în totalitate promovării accesului egal la educație și informație. Ne angajăm să implementăm aceste proiecte cu profesionalism și eficiență, având în vedere impactul pozitiv pe care acestea îl vor avea asupra studenților și cercetătorilor din regiune. Proiectele reprezintă un pas hotărât către un viitor mai luminos pentru educația din Republica Moldova.

NADEJDA PĂDURE: UN PROMOTOR AL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI

Vera CIOCAN,
Biblioteca IP LT „Mitropolit
Nestor Vornicescu”,
satul Lozova, raionul Strășeni

Rezumat: Articolul reprezintă un omagiu aniversar adus directoarei Bibliotecii Publice Raionale „Mihail Sadoveanu” din Strășeni, Nadejda Pădure, care, prin inițiativele sale, a transformat biblioteca într-un centru viu de cultură, cunoaștere și inovație. Au fost puse în evidență atât prioritățile sale de modernizare a bibliotecii și de adaptare a serviciilor acestora la cerințele actuale, cât și abilitățile organizatorice remarcabile.

Cuvinte-cheie: Nadejda Pădure, abilități organizatorice, Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu”, Strășeni, proiecte locale și parteneriate internaționale.

Abstract: This article is an anniversary tribute to Nadejda Pădure, the director of the "Mihail Sadoveanu" District Public Library in Strășeni. She creatively transformed the library into the genuine center of culture, science and innovation. The author foregrounds both the priorities of the library modernization adaption services to current requirements, as well as remarkable organizational skills of Nadejda Pădure.

Keywords: Nadejda Pădure; organizational ability; "Mihail Sadoveanu" District Public Library, Strășeni; local projects and international partnerships.

Acum, când primăvara cea aducătoare de bucurie și voie bună a sosit cu alaiul ei de flori, lumină și culoare, am înmuiat penelul în minunatele culori ale primăverii ca să schițez portretul unei Doamne de excepție – Nadejda Pădure, directoarea Bibliotecii Publice Raionale „Mihail Sadoveanu”, Strășeni.

Dumnezeu i-a împodobit chipul și sufletul cu toate darurile – frumusețe, feminitate, eleganță, generozitate –, dar mai presus de toate a înzestrat-o cu o nemărginită

putere de a iubi oamenii. Cu sufletul cald și luminos își păstrează energia, pofta de viață, care i-a adus nenumărate satisfacții personale și profesionale.

Într-o lume în continuă schimbare, unde tehnologia redefineste modul în care accesăm informația, bibliotecile continuă să rămână un pilon al culturii și educației. În raionul Strășeni, această misiune este susținută cu pasiune și devotament de către Nadejda Pădure. Prin inițiativele sale, biblioteca a fost transformată într-un centru viu de cultură, cunoaștere și inovație. Dumneaei este un bibliotecar de vocație, cu tendințe de a atinge constant armonia între gând, faptă și sentiment, ce urmărește scopul nobil de a aduce copiii la izvorul și lumina cărții.

Una dintre prioritățile sale a fost modernizarea bibliotecii și adaptarea serviciilor acestora la cerințele actuale. Astfel, biblioteca din Strășeni a fost dotată cu echipamente IT moderne, oferind cititorilor acces la internet și resurse digitale. Prin proiecte loca-

le și parteneriate internaționale, instituția a devenit mai accesibilă pentru toate categoriile de vârstă. În plus, au fost implementate programe speciale pentru a crește interesul tinerilor pentru lectură, combinând metodele tradiționale cu tehnologia digitală. Atelierele de lectură interactive și cluburile de carte au devenit tot mai populare, atrăgând numeroși elevi și studenți.

Înzestrată cu abilități organizatorice, permanent receptivă la tot ce e nou, plină de inițiativă și idei, directoarea se remarcă prin activități ce se impun prin originalitate, creativitate și utilitate, făcându-se cunoscute atât în țară, cât și peste hotare.

Cunoscătoare și păstrătoare a tradițiilor naționale, Nadejda Pădure e o promotoare a datinilor strămoșești, cultivă dragostea de limbă și neam. Sub conducerea sa, Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu” a devenit un centru de promovare a culturii naționale și internaționale. Aici au avut loc numeroase lansări de carte, expoziții de artă, întâlniri cu scriitori și dezbateri literare.

Un exemplu remarcabil a fost lansarea romanului-cronică „Marele Nanu sau Stejarul genealogic Dicescu”, de Ion Anton, un eveniment deosebit prin care s-a evidențiat contribuția familiei Dicescu la cultura și istoria națională. În cadrul acestui eveniment, Nadejda Pădure a subliniat importanța păstrării memoriei istorice prin literatură și cercetare.

Biblioteca din Strășeni a fost, de aseme-

nea, gazda unor expoziții tematice dedicate scriitorilor clasici și contemporani, menite să inspire tânăra generație și să încurajeze lectura.

Pe parcursul activității profesionale dumei și-a luat drept aliați: răbdarea, modestia, onestitatea, toleranța, obiectivitatea, care-i confirmă măiestria profesională. Pe lângă activitatea desfășurată în biblioteca raională, Nadejda Pădure a contribuit și la revitalizarea bibliotecilor din mediul rural. Un exemplu recent este redeschiderea Bibliotecii Publice din Căpriana, care a fost renovată și dotată cu noi resurse. Evenimentul de inaugurare a reunit reprezentanți ai administrației locale, scriitori și bibliotecari din întreaga regiune. În discursul său Nadejda Pădure a subliniat importanța păstrării și dezvoltării rețelei de biblioteci din satele Moldovei, astfel încât și comunitățile mai mici să beneficieze de acces la cultură și informație.

Datorită devotamentului său, ea a reușit să transforme Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu” din Strășeni într-un spațiu modern, atractiv și dinamic. Prin inițiativele sale, biblioteca oferă acces la cărți și informație, revenindu-i și un rol activ în educația comunității și în promovarea valorilor culturale.

Cu astfel de lideri dedicați, bibliotecile din Republica Moldova își păstrează relevanța și continuă să fie faruri ale cunoașterii și dezvoltării intelectuale.

MONOGRAFIA BIOBIBLIOGRAFICĂ „NICOLAE SCHIȚCO – PERSONALITATE DISTINCTĂ A CULTURII ȘI SCRISULUI ROMÂNESC”

Margareta CEBOTARI
ORCID 0000-0002-8414-8402
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

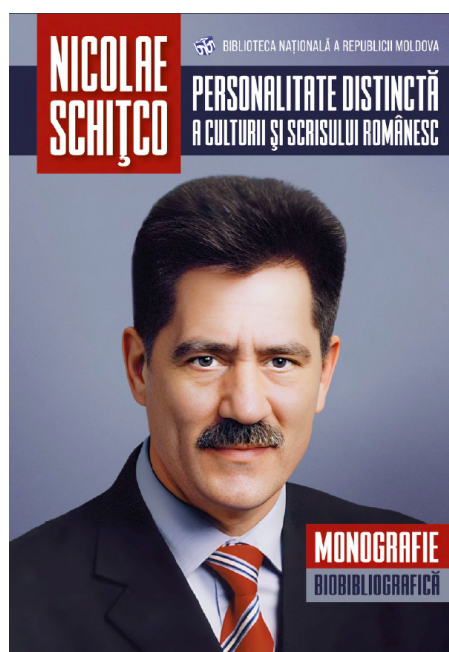

Rezumat: Autorul prezintă recenta publicație a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – monografia biobibliografică „Nicolae Schițco – personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc”, elaborată cu prilejul aniversării a 70-a a protagonistului lucrării. Lucrarea reprezintă un omagiu adus persoanei care a avut o implicație deosebită în edificarea și consolidarea instituțiilor de stat și a fost parte integrantă a procesului de instituire a sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova.
Cuvinte-cheie: Nicolae Schițco, monografie biobibliografică, studiul istoriei locale, heraldica națională.

Abstract: The author presents a recent publication of the National Library of the Republic of Moldova – the bibliographic monography “Nicolae Schițco, distinct personality of Romanian culture and writing”, elaborated on 70th anniversary of the protagonist. This book is a tribute to the person who had a special implication in the building and consolidation of the state institutions, being an integral part of the process of establishing the national system of state distinctions of the Republic of Moldova.

Keywords: Nicolae Schițco; biobibliographic monography; study of the local history; national heraldics.

Monografia biobibliografică „Nicolae Schițco – personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc” a fost elaborată cu prilejul aniversării a 70-a a protagonistului lucrării. Personalitate înzestrată cu talente multiple, pe parcursul vieții a realizat cu succes activități de sociolog, cercetător al istoriei locale, bibliograf, publicist, scriitor, editor, redactor și coordonator de ediții. Fiind absolvent al Facultății de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova, și-a început activitatea profesională la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, în calitate de metodist (1976-1977). Pe parcursul vieții a deținut mai multe funcții: inspector superior la Secția de cultură Ialoveni; director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din acest raion;

șef al Secției Cultură a Comitetului Executiv Raional Ialoveni (1977-1988); director al Bibliotecii Republicane Științifico-Medicale din Moldova (1988-1989); sociolog superior al Centrului Unional de Studiere a Opiniei Publice, Filiala din Moldova; sociolog al Institutului de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe din Moldova, prin cumul (1989-1990); consultant superior la Președinția Republicii Moldova, Secția Mass-media și sociologie (1990-1991); consultant principal la Secția Decorări (1991-1995); șef al Sectorului Heraldică și asistență protocolară (1995-1997); coordonator de proiect la Agenția Națională de Stat „Moldpresa” (1997-2002); director executiv al Fundației „Draghiștea” (2002-2016); heraldist secretar în cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova; secretar al Comisiei Naționale de Heraldică (2016-2020).

Această monografie biobibliografică reprezintă un omagiu adus persoanei care a avut o implicație deosebită în edificarea și consolidarea instituțiilor de stat și a fost parte integrantă a procesului de instituire a sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova. Nicolae Schițco a contribuit la crearea Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, fiind vicepreședinte, secretar și membru al acestei comisii. În timp, Comisia Națională de Heraldică a devenit o entitate națională, care și-a onorat cu responsabilitate și onestitate obligațiunile și a creat, respectând exigențele științifice, o școală modernă a heraldicii naționale.

El este autor al unor publicații privind localitățile raionului unde a activat la începutul carierei sale de muncă: *Raionul Ialoveni* (carte-album, 2010); *Raionul Ialoveni: 40 de ani* (carte-album, 2017); *Raionul Ialoveni – tradiție și viitor* (carte-album, 2022). În același timp a scos de sub tipar și publicații artistice, în care a încununat talentul său literar și buna cunoaștere a legităților existențiale și a lumii interioare a oamenilor: *Duminica gândurilor*: (maxime, reflecții, cugetări, 2018); *Bulgări* (cugetări, maxime, reflecții, 2021) etc.

În colaborare cu publicistul Tudor Țopa a cercetat istoria mai multor sate din Republica Moldova, publicând cinci monografii:

Bardar: Leagăn strămoșesc (2009); *Ulmu de pe valea Botnei* (2011); *Horodca din preajma cetății antice* (2013); *Țipala și sateliții săi* (2014); *Fârlădenii din podgoriile Gălbenei* (2016).

Nicolae Schițco este autor al 34 de studii istorice privind orașele și satele actuale (fiind la 12 publicații autor, iar la celelalte 22 – coautor), în care a descris viața și activitatea a peste 1.000 de personalități notorii din Republica Moldova și din lume ce au avut tangențe cu așezările respective. Studiile au fost publicate în itinerarul documentar publicistic ilustrat „Localitățile Republicii Moldova”, în perioada anilor 2006-2017. În același timp, a fost editor, redactor, coordonator al mai multor publicații și volume, iar Fundația „Draghiștea”, unde a deținut funcția de director executiv în anii 2002-2016, a elaborat și editat peste 100 de titluri de carte. A continuat și activitatea literară publicând cicluri de aforisme și cugetări „pentru suflet” atât în paginile săptămadarului „Literatura și Arta”, cât și în volume antologice de aforisme publicate în România.

Personalitate polivalentă, este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. S-a învrednicit de titlul de laureat al Saloanelor Internaționale de Carte (2012, 2015) și al săptămadarului „Literatura și Arta” (2014, 2019, 2020, 2022, 2023, 2024) etc. Este un autor binevenit la prestigioase concursuri ale aforismului, fiind apreciat multiplu în cadrul Festivalului Internațional al Aforismului, desfășurat anual în România pentru românii de pretutindeni. A reușit să obțină premii și trofee speciale ale acestui Festival pe parcursul mai multor ani (2020-2023).

Munca exigentă a dumnealui a fost apreciată din plin: prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, pentru merite deosebite în promovarea valorilor culturale naționale, contribuție la valorificarea patrimoniului istoric al localităților și activitate organizatorică prodigioasă i s-a conferit titlul onorific „Om Emerit” (2016), Diploma de Onoare a Președintelui Republicii Moldova (2017), Medalia „Dmitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei

(2021), Crucea „Meritul Heraldic” a Comisiei Naționale de Heraldică (2020) etc. Nicolae Schițco este Cetățean de Onoare al raionului Ialoveni și al satului de baștină, Sofia, raionul Drochia.

Monografia biobibliografică „Nicolae Schițco – personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc” reunește în cuprinsul său următoarele secțiuni: *Introducere; Articole semnate de Nicolae Schițco; Omagii semnate de Nicolae Schițco; Reflecții. Poezii; Aforisme; Bibliografie; File din albumul de familie; File din activitate.*

Includerea în această lucrare a unor studii și articole publicate de Nicolae Schițco confirmă munca migăloasă a unei personalități distincte în dezvoltarea studiului istoriei locale, care a fost călăuză și coautor în selectarea istoriei satelor moldave risipită prin arhive. Aprecierile multor personalități – academicieni, istorici, scriitori, publiciști – despre importanța istorică a volumelor itinerarului enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova” relevă admirația pentru munca depusă de colectivul de autori ai acestei enciclopedii, la realizarea căreia a participat din plin Nicolae Schițco.

Culegerile de aforisme, reflecții, eseuri și cugetări semnate de Nicolae Schițco și publicațiile din domeniul istoriei locale au beneficiat de aprecieri din partea filologilor, a publiciștilor și a criticilor literari din Republica Moldova și România – acad. Mihai Cimpoi, acad. Ion Melniciuc, m. cor. Nicolae Dabija; și din partea cercetătorilor științifici și a scriitorilor – Silviu Andrieș-Tabac, Ioan Mănăscuță, Vitalie Răileanu, Nicolae Roibu, Ion Cuzuic, Victoria Fonari, Ion Berghia (România), Emilian Marcu (România) etc.

Pentru secțiunea bibliografică informațiile au fost selectate din *Bibliografia Națională a Republicii Moldova* (perioada anilor 2000-2024), elaborată de Camera Națională a Cărții din Republica Moldo-

va; din publicațiile editate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova: *Calendar Național* (2015, 2020, 2025) și din publicația bibliografică anuală *Cultura în Moldova* (pentru anii 2015-2023). O altă sursă de informare fost catalogul electronic al Bibliotecii Naționale, colecțiile căreia reprezintă arhiva patrimoniului scris din Republica Moldova. De asemenea, s-au examinat informațiile despre lucrările lui Nicolae Schițco incluse în prima arhivă digitală a publicațiilor seriale din Republica Moldova *Instrumentul Biblioteconomic Național* (IBN), inițiat și actualizat sistematic de către Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI). Pentru a preciza unele detalii despre sursele prezente în lucrare, o bună parte a documentelor au fost consultate *de visu*.

Bibliografia cuprinde 250 de descrieri bibliografice reunite în următoarele secțiuni: *Volume* – Volume de autor; *Lucrări publicate în colaborare*; *Fundația „Draghiștea”*: ediții colective; *Comunicări, eseuri, prefețe, materiale de popularizare* – Publicații în volume și culegeri; *Articole publicate în seriale*; *Aforisme, reflecții maxime, cugetări* – Publicații în culegeri; *Publicații în seriale*; *Grafică de Nicolae Schițco*; *Aprecieri și referințe despre Nicolae Schițco*. Selectarea materialului a fost încheiată la 30 ianuarie 2025. Biobibliografia include trei indexuri auxiliare: *Index de nume*; *Index de seriale* și *Index de resurse electronice*. Spre final, persoanele interesate pot urmări imagini din viața și activitatea domnului Nicolae Schițco, incluse în 2 secțiuni: *File din albumul de familie* și *File din activitate*.

Informația cuprinsă în această monografie biobibliografică va fi utilă pentru cercetătorii interesați de constituirea stemelor și blazoanelor localităților Republicii Moldova, de instituirea sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova, de studiul istoriei locale și de arta aforismului contemporan din Republica Moldova.

AUTORII ARTICOLELOR:

BALEANU, Rodica – șef secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: rodicabaleanu29@gmail.com

BORȘ, Veronica – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: vbors@bnrm.md

CEBOTARI, Margareta – specialist superior, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: mcebotari@bnrm.md

CIOCAN, Vera – bibliotecar, Biblioteca IP LT „Mitropolit Nestor Vornicescu”, satul Lozova, raionul Strășeni,
e-mail: vera.nicolae.ciocan@gmail.com

CORGHENCI, Ludmila – șef secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: lcorghenci@bnrm.md

DRĂGĂNEL, Angela – specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: adraganel@bnrm.md

ELAȘCO, Olga – șef secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: olga@bnrm.md

KIRIAK, Tatiana – bibliotecar, Biblioteca Centrală „Piotr Draganov”, Comrat,
e-mail: draganovpiotr@mail.ru

KNEAZEVA, Nadejda – șefa Bibliotecii Centrale a Palatului de Cultură al Feroviarilor,
e-mail: nadejdacneazi555@gmail.com

MIHALUȚA, Aculina – director al Bibliotecii Științifice a USARB,
e-mail: mihaluta.lina@usarb.md

ONCEA, Cristina – director interimar, Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina,
e-mail: bprmihaieminescu@gmail.com

PINTILEI, Elena – director general, Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
e-mail: elena.pintilei@bnrm.md

PORCESCO, Adelina – director, Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”, Drochia,
e-mail: aporcesco78@gmail.com

STAVER, Mihaela – bibliotecar principal, Biblioteca Științifică a USARB,
e-mail: staver.mihaela@gmail.com

STRAHOTEANU, Ludmila – bibliotecar principal, Biblioteca Publică Larga Nouă, raionul Cahul,
e-mail: biblioteca.larganoua@gmail.com

ZASMENCO, Tamara – șef serviciu Activitate metodologică, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice din cadrul ASEM,
e-mail: tamara.zasmenco@gmail.com

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor *Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice*, aprobat prin decizia nr. 23 din 1.12.2023 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare. https://anacec.md/files/23.Anexa_Reg_reviste_19.12.2023.semnat.pdf

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonimă) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articole cu conținut fundamental, aplicativ și promoțional ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul biblioteconomiei și științelor informării, precum și din cele adiacente.

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, corp 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afilierea instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa de e-mail (alinie dreapta; corp 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);
- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului);
- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;
- rezumat/abstract în limbile română și

engleză (stânga-dreapta, corp 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);

- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, corp 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);
- textul articolului (corp 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);
- La redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM), ediția 2021, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „ă” și „sunt” în grafia limbii române;
- Opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format JPEG/PNG/TIFF cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramelor, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos;
- În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată. În situația când este un număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Articolele le vor fi atribuite indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) și Identificatorul Obiectului Digital (DOI) – aceasta fiind responsabilitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; corp 11; spațiu 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2022 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare (aprobat la 16.04.2022 prin decizia Institutului de Standardizare din Moldova).

10. Referințele bibliografice vor fi ordonate alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu și se numerează continuu.

11. Citarea în text a resursei de informare se efectuează între paranteze drepte, după cum urmează: [4]. [4, p. 15], a multor resurse de informare [4, p. 15; 8, p. 3], la sfârșitul propoziției. Informația între paranteze reflectă numărul de rând al referinței bibliografice a resursei de informare din listă, iar în caz de necesitate – numărul concret al paginii.

Mostre de prezentare al referințelor bibliografice:

(adaptate după ghidul practic „Prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare” de Elena Bordian și Angelina Catana, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a INCE, ASEM, Chișinău, 2023

<https://doi.org/10.36004/nier.2023.brts>)

Volume, monografii

... un autor

- ERHAN, Lica. *Tendințe și provocări în dezvoltarea și finanțarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii*. Monografie. Chișinău: INCE, 2022. ISBN 978-9975-3579-2-0.
- GAGAUZ, O. *Raportul studiului generației și gen: Fii vocea generației tale!* Chișinău, 2022. Disponibil: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2022.978-9975-3530-0-7> [accesat 2024-02-05].
- TOMESCU, Mădălina. *Tehnici și metode ale adoptării deciziei publice*. București: Pro Universitaria, 2023. 154 p. ISBN 978-606-26-1671-7.
- СТЕПАНОВ, В. К. *Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности*. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

... doi autori

- CRISTACHE, Nicoleta și Marian NASTASE. *Antreprenoriatul strategic*. București: Editura C. H. Beck, 2023. 157 p. ISBN 978-606-18-1295-0.

... trei autori

- ANTONOVICI, Corina-Georgiana; Carmen SĂVULESCU și Cristina SANDU. *Întreprinderea socială – expresie*

a schimbării sociale și inovării. București: Editura Economica, 2016. 215 p. ISBN 978-973-709-802-3.

- BOTEZAT, E. A.; E. M. DOBRESCU și M. TOMESCU. *Dicționar de comunicare, negociere și mediere*. București: Editura C.H. Beck, 2007. 215 p. ISBN 978-973-115-052-9.

... patru autori

- LĂDARU, Georgiana-Raluca; Florian MARIN; Marian SIMINICA și Ionuț Laurențiu PETRE. *Dezvoltarea durabilă în perspectiva Agendei 2030*. București: Editura Economica, 2022. 109 p. ISBN 978-973-709-999-0.

... cinci autori

- GAGAUZ, Olga; Inga CHISTRUGA-SINCHEVICI; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Anatolii ROJCO și Irina PAHOMII. *Impactul pandemiei COVID-19 asupra familiilor cu copii*. Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul de Cercetări Demografice. Chișinău, 2021. 207 p. ISBN 978-9975-89-228-5.

... mai mulți de cinci autori

Notă: În cazul publicațiilor care au mai mult de cinci autori, sunt indicate numele, prenumele primilor cinci autori, urmați de *et al.* sau, în funcție de necesitate, se menționează toți autorii.

- GAGAUZ, Olga; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Irina PAHOMII; Vitalie ȘTIRBA; Tatiana TABAC et al. *Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare*. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2021. 305 p. ISBN 978-9975-89-249-0.
- GAGAUZ, Olga; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Irina PAHOMII; Vitalie ȘTIRBA; Tatiana TABAC și Ecaterina GRIGORAȘ. *Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare*. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2021. 157 p. ISBN 978-9975-89-249-0.

... fără autori

- *Educația în Republica Moldova = Education in the Republic of Moldova*. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Chișinău: s. n., 2023. 234 p.

- *Programul Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont Europa*. Chișinău, 2023. 95 p. ISBN 978-5-88554-154-1.

... care au ca autor o organizație sau o instituție

- AGENȚIA DE STAT PENTRU PROPRIETATEA INTELLECTUALĂ A REPUBLICII MOLDOVA (AGEPI). *Raport național privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova, 2019 = National report on the enforcement of intellectual property rights in the Republic of Moldova, 2019*. Chișinău: AGEPI, 2020. 120 p.

Articole din reviste, ziare. Interviu

- APETRI, Dumitru. Modelul Creangă și proza basarabeană. *Literatura și Arta*. 2020, 20 februarie, p. 5. ISSN 1857-3835.
- CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. *Bibliopolis*. 2014, vol. 55, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.
- DMITRIC, Ecaterina. Bibliotecarul – omul viitorului. Interviu. Consemnare: Ludmila Corghenci. *Magazin bibliologic*. 2023, nr. 3/4, pp. 75-78. ISSN 1857-1476.
- GROSU, Aneta. Alegerile de la toamnă : care sunt riscurile? *Ziarul de Gardă*. 2024-03-30. Disponibil: <https://www.zdg.md/blog/editoriale/editorial-alegerile-de-la-toamna-care-sunt-riscurile/> [accesat 2024-04-15].
- CORGHENCI, Ludmila și Vera OSOIANU. Biblioteca Națională – promotor al modelului strategic al Sistemului Național de Bibliotecă. *Magazin bibliologic*. 2022, nr. 3, pp. 32-35. ISSN 1857-1476.
- ИГУМНОВА, Н. П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. *Библиотековедение*. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri

- CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: *Symposia Investigatio Bibliotheca*. Simpozion național, 28 ianuarie 2010. Chișinău, 2010, pp. 34-44.
- Corupție. In: Octavian BEJAN, *Dicționar de criminologie*. Chișinău, 2009, pp. 20-23. ISBN 978-9975-9679-8-3.

- STRATAN, Alexandru; Zinovia TOACA și Victoria FALA. Progresele reformării economiei moldovenești în vederea asigurării tranziției sale la economia de piață. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării = Economic growth in the conditions of globalization*: conferința internațională științifico-practică, ediția a 15-a, 15-16 octombrie 2021. Chișinău: INCE, 2021, vol. 1, pp. 160-174. ISBN 978-9975-3529-7-0.

Publicații oficiale

- Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2004, nr. 125-129, pp. 12-70. ISSN 1857-389X.
- Lege cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20.07.2017. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, art. 529. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 2024-03-18].

Standarde

- INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA. SM ISO 10018:2022, *Managementul calității. Linii directe pentru implicarea personalului = Менеджмент качества. Руководящие указания по вовлеченности персонала = Quality management. Guidance for engagement*: IDT ISO 10018:2020. Ed. oficială. Chișinău: ISM, 2022. 75 p.
- INSTITUTUL NAȚIONAL DE STANDARDIZARE ȘI METROLOGIE. SM ISO 2789:2015, *Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă*. Aprobare: 2015-01-26. Nepubl. Localizare: INSM (Chișinău).

Pagini (site-uri) web

- BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA. *Biblioteca Națională a Republicii Moldova*. Pagina web. Disponibil: <http://www.bnrm.md/> [accesat 2024-06-05].
- MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE. *Muzeul Național de Istorie a Moldovei*. Pagina web. Disponibil: <https://www.nationalmuseum.md/ro/> [accesat 2024-02-12].

Resurse de informare nepublicate

- Teze de doctorat, masterat
- ȚAPU, Tatiana. *Perfecționarea contabilității de gestiune în avicultură*. Teza de

doctor în științe economice. Chișinău, 2022. 157 p. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1919/Tapu%20Tatiana_teza.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2024-03-21].

- MÎRZA, Tatiana. *Identificarea metodelor de maturare prin uscare a cărnii de bovină*. Teza de master. Universitatea Tehnică a Moldovei. Chișinău, 2020. 85 p. Disponibil: <http://repository.utm.md/handle/5014/12893?show=full> [accesat 2024-02-07].

Manuscrise

- LARION, Alina. *Particularitățile tipologice ale sistemului nervos central la *Mus spicilegus* Petenyi*. Manuscris. 2002. 35 p. Dep. în INEI 05.12.2002, № 1870-M2002.

Preprinturi

- POPA, M. N. și V. V. PRICOP. *Aplicațiile algebrei la problema centrului și foca-*

rului. Preprint. Institutul de Matematică și Informatică al AȘM, 2011. 10 p.

- JENKINS, S. and Janne RUOSTEKOSKI. *Controlled manipulation of light by cooperative response of atoms in an optical lattice*. Preprint. University of Southampton, 2012. Disponibil: <https://eprints.soton.ac.uk/338797/> [accesat 2024-04-22].

Resurse electronice online

- UNIUNEA EUROPEANĂ. *Istoria Uniunii Europene 1945-1959*. Disponibil: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_ro [accesat 2024-06-05].
- СОЛОВЬЁВА, Марина. *Всё что нужно знать о целях переписи населения и жилищ 2024 года*. Online. 2024-04-08. Режим доступа: https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/iEe_OEA_zIzA_zEa_A_eO_CAeA_zEzAe_A_AAU_2024_A04.04.2024_rus.pdf [дата обращения 2024-06-05].

Instituția Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 1-2, 2025

Bun de tipar: 18.09.2025
Apărut: 2025
Coli de tipar: 10,25
Tiraj: 70 ex.

Tiparul sub comanda nr. 15,
executat la FPC „Primex-Com” SRL
Bd. Grigore Vieru, nr. 26
Chișinău, MD-2005
Republica Moldova
Tel.: (37322) 27-53-05, (37322) 22-66-82
E-mail: primex@dnt.md

SCANEAZĂ
ȘI CITEȘTE

www.bnrm.md